

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра «Аудит, облік та оподаткування»

«Допущено до захисту»
зав. кафедрою аудиту, обліку та
оподаткування
к.е.н., доцент
_____ Олена МАГОПЕЦЬ
«___» квітня 2022 р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю
та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних
закладах професійної освіти»

Виконала здобувач вищої освіти
II курсу, групи ООА-20М (1,9)
ОПП «Аудит, державний
фінансовий контроль та
експертиза»
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
_____ Самородова Л.Г.
«___» _____ 2022 р.
Керівник проекту
к.е.н., доцент
_____ Алла ЛИСЕНКО
«___» _____ 2022 р.
Рецензент
к.е.н., доцент, заступник
завідувача кафедри економіки,
менеджменту та комерційної
діяльності
_____ Оксана СТОРОЖУК

Центральноукраїнський національний технічний університет

Факультет економічний

Кафедра аудиту, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма

Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

к.е.н., доцент

Олена МАГОПЕЦЬ

« ____ » _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самородова Лілія Григорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти

2. Керівник роботи (проекту)

Лисенко Алла Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 25 квітня 2022 р.

4. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Мета роботи – розробка напрямів удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти на основі попереднього вивчення й узагальнення теоретико-методичних аспектів проблеми, а також з урахуванням практичного досвіду Кропивницького вищого професійного училища. Завдання дослідження: ознайомитися з особливостями розвитку професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів; дослідити теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти; здійснити організаційно-економічну характеристику та дослідити особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища; ознайомитися з системою внутрішнього контролю в закладі та її обліково-інформаційним забезпеченням; дослідити обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської

діяльності у Кропивницькому вищому професійному училищі; розробити напрями удосконалення внутрішнього контролю та його обліково-інформаційного забезпечення в державних закладах професійної освіти; удосконалити методику проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Узагальнення матеріалів переддипломної практики	28.02.2022 р. – 14.03.2022 р.	Виконано
2.	Огляд літературних джерел, узагальнення нормативних та законодавчих документів	15.03.2022 р. – 22.03.2022 р.	Виконано
3.	Написання основного змісту випускної кваліфікаційної роботи	23.03.2022 р. – 09.04.2022 р.	Виконано
4.	Оформлення основного змісту випускної кваліфікаційної роботи	09.04.2022 р. – 22.04.2022 р.	Виконано
5.	Отримання відгуку наукового керівника	24.04.2022 р. – 25.04.2022 р.	Виконано
6.	Представлення випускної кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри аудиту, обліку та оподаткування	25.04.2022 р.	Виконано

Дата видачі завдання

« 18 » січня 2022 р.

Підпис керівника

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання

« 24 » січня 2022 р.

Підпис здобувача

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Самородова Л.Г. Обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти. – Випускна кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Аудит, державний фінансовий контроль та експертиза». – Центральноукраїнський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України. – Кропивницький, 2022.

В першому розділі досліджено особливості розвитку професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів, теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти. У другому розділі досліджено організаційно-економічну характеристику та особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища, систему внутрішнього контролю та її обліково-інформаційне забезпечення, а також обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності закладу. В третьому розділі розроблено напрями удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та методики проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти.

Ключові слова: обліково-інформаційне забезпечення, внутрішній контроль, аналіз, фінансово-господарська діяльність, державні заклади професійної освіти.

ANNOTATION

Samorodova L.G. Accounting and information support of internal control and analysis of financial and economic activities in public vocational education institutions. – Graduate qualification work for the second (master's) higher education degree in specialty 071 «Accounting and taxation» of the educational-professional program «Audit, state financial control and expertise». – Central Ukrainian National Technical University Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kropyvnytskyi, 2022.

In the first section is investigated the features of vocational education in Ukraine in the context of globalization and integration processes, theoretical aspects of system formation of accounting and information support of internal control and analysis of financial and economic activities in public vocational education institutions. In the second section is investigated the organizational and economic characteristics and features of Kropyvnytskyi Higher Vocational School, the system of internal control and its accounting and information support, as well as accounting and information support analysis of financial and economic activities of the institution. In the third section the directions of improvement of accounting and information support of internal control and methods of analysis of financial and economic activities of state vocational education institutions are developed.

Keywords: accounting and information support, internal control, analysis, financial and economic activities, public vocational education institutions.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП.....	8
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ...	14
1.1. Розвиток професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів.....	14
1.2. Теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державних закладах професійної освіти.....	24
1.3. Організація, методика проведення та обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти.....	36
Висновки до розділу 1.....	44
 РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРОПИВНИЦЬКОМУ ВИЩОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ УЧИЛИЩІ.....	45
2.1. Організаційно-економічна характеристика та особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища.....	45
2.2. Система внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти та її обліково-інформаційне забезпечення.....	55
2.3. Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у Кропивницькому вищому професійному училищі.....	79

Висновки до розділу 2.....	97
 РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	99
3.1. Напрями удосконалення внутрішнього контролю та його обліково- інформаційного забезпечення в державних закладах професійної освіти.	99
3.2. Удосконалення методики проведення аналізу фінансово- господарської діяльності державних закладів професійної освіти.....	109
Висновки до розділу 3.....	115
 ВИСНОВКИ.....	116
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	122
ДОДАТКИ.....	136

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах адаптації вітчизняної системи освіти до європейських стандартів важливого значення набуває підготовка фахівців нового формату, які здатні постійно розвиватися та навчатися, приймати нестандартні рішення, творчо мислити, добре орієнтуватися в інформаційному просторі. Важливу роль у процесі підготовки фахівців для забезпечення ефективного функціонування внутрішнього ринку праці відіграють державні заклади професійної освіти, безперечною перевагою яких є доступність освітніх послуг та можливість здійснення підготовки кваліфікованих робітників одночасно із здобуттям ними повної загальної середньої освіти.

Для дотримання якісних параметрів освітніх послуг, які надаються державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти, доцільно забезпечити достатній рівень фінансування, постійне підвищення кваліфікації персоналу, раціональне функціонування та належне обліково-інформаційне забезпечення системи внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності таких закладів.

Дослідженню обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та економічного аналізу суб'єктів господарювання загалом та, зокрема, в бюджетній сфері присвячено значну кількість наукових публікацій. Вагомий внесок у вивчення окресленої проблеми зробили Безверхий К.В., Болух М.А., Вишнівецька А.А., Дікань Л.В., Дорош Н.І., Заросило А.П., Каменська Т.О., Кемарська Л.Г., Косова Т.Д., Левицька С.О., Лисенко А.М., Магопєць О.А., Максимова В.Ф., Назарова К.О., Откаленко О.М., Пугаченко О.Б., Пуцентейло П.Р., Пушкарьова О.Ю., Савченко Р.О., Сердюк О.М., Трембіцька Л.О., Фоміна Т.В., Шалімова Н.С., Штимер Л.Т. та інші науковці. Водночас, в державних закладах професійної освіти обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю та

аналізу фінансово-господарської діяльності має ряд особливостей, не є достатньо дослідженим і тому потребує подальшого вивчення.

Це підтверджує актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи, обраної для дослідження, та визначає його загальну спрямованість.

Мета дослідження – розробка напрямів удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти на основі попереднього вивчення й узагальнення теоретико-методичних аспектів проблеми, а також з урахуванням практичного досвіду Кропивницького вищого професійного училища.

Задачі дослідження. Для досягнення поставленої мети у процесі виконання випускної кваліфікаційної роботи вирішуються такі завдання:

- ознайомитися з особливостями розвитку професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів;
- дослідити теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти;
- здійснити організаційно-економічну характеристику та дослідити особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища;
- ознайомитися з системою внутрішнього контролю в закладі та її обліково-інформаційним забезпеченням;
- дослідити обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у Кропивницькому вищому професійному училищі;
- розробити напрями удосконалення внутрішнього контролю та його обліково-інформаційного забезпечення в державних закладах професійної освіти;
- удосконалити методику проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є обліково-інформаційне забезпечення фінансово-господарської діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Предмет дослідження. Предмет дослідження - організаційні, теоретико-методичні, прикладні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти.

Інформаційне забезпечення проведених досліджень. Інформаційною основою дослідження є облікова інформація, дані фінансової, бюджетної, статистичної звітності Кропивницького вищого професійного училища, нормативно-законодавчі документи з питань регулювання обліку та здійснення фінансово-господарської діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти, наукові праці вчених, internet-ресурси.

У процесі дослідження використана практична інформація Кропивницького вищого професійного училища за 2019-2021 рр.

Методи дослідження. Теоретико-методичну основу дослідження формує діалектичний спосіб пізнання господарських явищ та процесів, системний підхід до розкриття сутності обліково-інформаційного забезпечення, особливостей його формування у сфері здійснення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти. При опрацюванні процедурних питань використано загальнонаукові методи дослідження, зокрема, узагальнення, абстрагування, конкретизацію, способи логічної індукції та дедукції. У процесі виконання практичних розділів випускної кваліфікаційної роботи використано методи порівняння та групування інформації, спосіб табличного відображення, графічний спосіб, а також прийоми детермінованого факторного аналізу. При узагальненні результатів дослідження та формулюванні висновків застосовано метод синтезу.

Теоретична та практична значимість отриманих результатів полягає у наступному:

- набуло подальшого розвитку трактування сутності обліково-інформаційного забезпечення з урахуванням особливостей здійснення внутрішнього контролю в державних закладах професійної освіти. Систему обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю таких закладів запропоновано визначати як чітку ієрархічну підпорядкованість сукупності взаємопов'язаних облікових реєстрів та реєстрів, складання яких здійснюється з урахуванням специфіки діяльності державних закладів професійної освіти, з дотриманням норм чинного законодавства, положень облікової політики, особливостей ведення обліку та формування звітності, яка забезпечує належний управлінський контроль, раціональний інформаційний обмін та прийняття ефективних рішень. При цьому забезпечується розгляд внутрішнього контролю як цілісного процесу, який здійснюється керівництвом та працівниками закладу професійної освіти, поєднує специфічні функції (управлінську, діагностичну, інформаційну, педагогічно-виховну, стимулюючу), види, об'єкти, завдання контролю;

- систематизовано складові обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти за двома блоками : облікове забезпечення (що включає первинні документи, реєстри аналітичного обліку, оборотні відомості, книгу «Журнал-Головна», фінансову, бюджетну, статистичну, податкову звітність) та інформаційне забезпечення (яке формують нормативно-правові документи, кошториси, фінансові плани, обліково-звітна інформація, аналітичні таблиці, внутрішні документи закладу). При цьому враховуються особливості функціонування державних закладів професійної освіти та формування ними індикаторів фінансово-господарської діяльності;

- удосконалено методику проведення аналізу в державних закладах професійної освіти на основі застосування пропонованого покрокового алгоритму дій та систематизації економічних показників за наступними групами: оцінка ресурсного забезпечення, якісного складу ресурсів та їх використання; аналіз контингенту здобувачів та якості навчально-виховного

процесу; аналіз бюджетного фінансування, доходів та видатків; оцінка фінансового стану закладу. Це дасть можливість здійснення об'єктивної оцінки діяльності закладу та формування ефективних рішень щодо його подальшого розвитку.

Результати дослідження мають практичне значення, адже вони можуть бути використані як у Кропивницькому вищому професійному училищі, так і іншими закладами професійної (професійно-технічної) освіти при впровадженні ними раціональної системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності.

Апробація результатів дослідження та їх публікація. Результати дослідження оприлюднені на двох міжнародних та всеукраїнській науково-практичних конференціях: «Шістдесят треті економіко-правові дискусії» (23-24.03.2022 р., м. Львів), «Економіка, фінанси, облік та право: досвід, тенденції, перспективи» (31.03.2022 р., м. Полтава), «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (14-15.04.2022 р., м. Полтава).

Основні положення наукового дослідження висвітлені у публікаціях автора:

- тезах «Система внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти та її обліково-інформаційне забезпечення» - у збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Шістдесят треті економіко-правові дискусії» [89];

- тезах «Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» - у збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, фінанси, облік та право: досвід, тенденції, перспективи» [88];

- тезах «Компоненти системи внутрішнього контролю в закладах професійної (професійно-технічної) освіти» (у співавторстві з науковим керівником, внесок автора – п. 2-4) - у збірнику матеріалів V всеукраїнської

науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» [34].

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

В першому розділі досліджено особливості розвитку професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів, теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти.

У другому розділі досліджено організаційно-економічну характеристику та особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища, систему внутрішнього контролю та її обліково-інформаційне забезпечення, а також обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності закладу.

В третьому розділі розроблено напрями удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та методики проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти.

Обсяг роботи. Роботу викладено на 121 сторінці. Вона містить 51 рисунок, 20 таблиць, додатки. Список використаних джерел налічує 102 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1.1. Розвиток професійної освіти в Україні в контексті глобалізаційно-інтеграційних процесів

Глобалізаційно-інтеграційні процеси, що набули в сучасних умовах стрімкого розвитку, породжують нові виклики у різних сферах життєдіяльності суспільства та, передусім, в сфері надання освітніх послуг. Нині в цивілізованих країнах постійно здійснюється пошук кращих моделей розвитку освіти, удосконалюються підходи щодо впровадження таких моделей на основі інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Актуальними є проблеми взаємозв'язку різних освітніх систем, забезпечення їх порівнянності, багатовимірності та взаємного визнання освітнього продукту. Таким продуктом є конкретно взята людина, підготовлена до високопродуктивної діяльності у різних сферах та галузях економіки, адже від професійних та морально-етичних якостей людського капіталу залежить майбутнє країни.

Одночасно з адаптацією до постійних змін у середовищі, освіта конкретно взятої людини повинна перетворитися на безперервний процес розвитку особистості, постійне удосконалення її знань, вмінь та навичок, формування готовності до сприйняття змін та прийняття адекватних рішень стосовно власних подальших дій.

На міжнародному рівні проблемам постійного підвищення конкурентоспроможності людського капіталу надається важливе значення, адже їх вирішенням займаються такі провідні організації, як UNESCO (Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури), ILO

(Міжнародна організація праці), CEDEFOP (Європейський центр з розвитку професійної освіти), ETF (Європейський Фонд Освіти) та інші. Діяльність зазначених організацій знаходить своє відображення у звітах, деклараціях, інших документах. Такі документи відповідають потребам країн-членів ЄС, проте не припускають абсолютного позбавлення національної своєрідності.

Зокрема, в Україні складники та рівні освіти чітко прописані в Законі № 2145-VIII [81] (рис. 1.1).

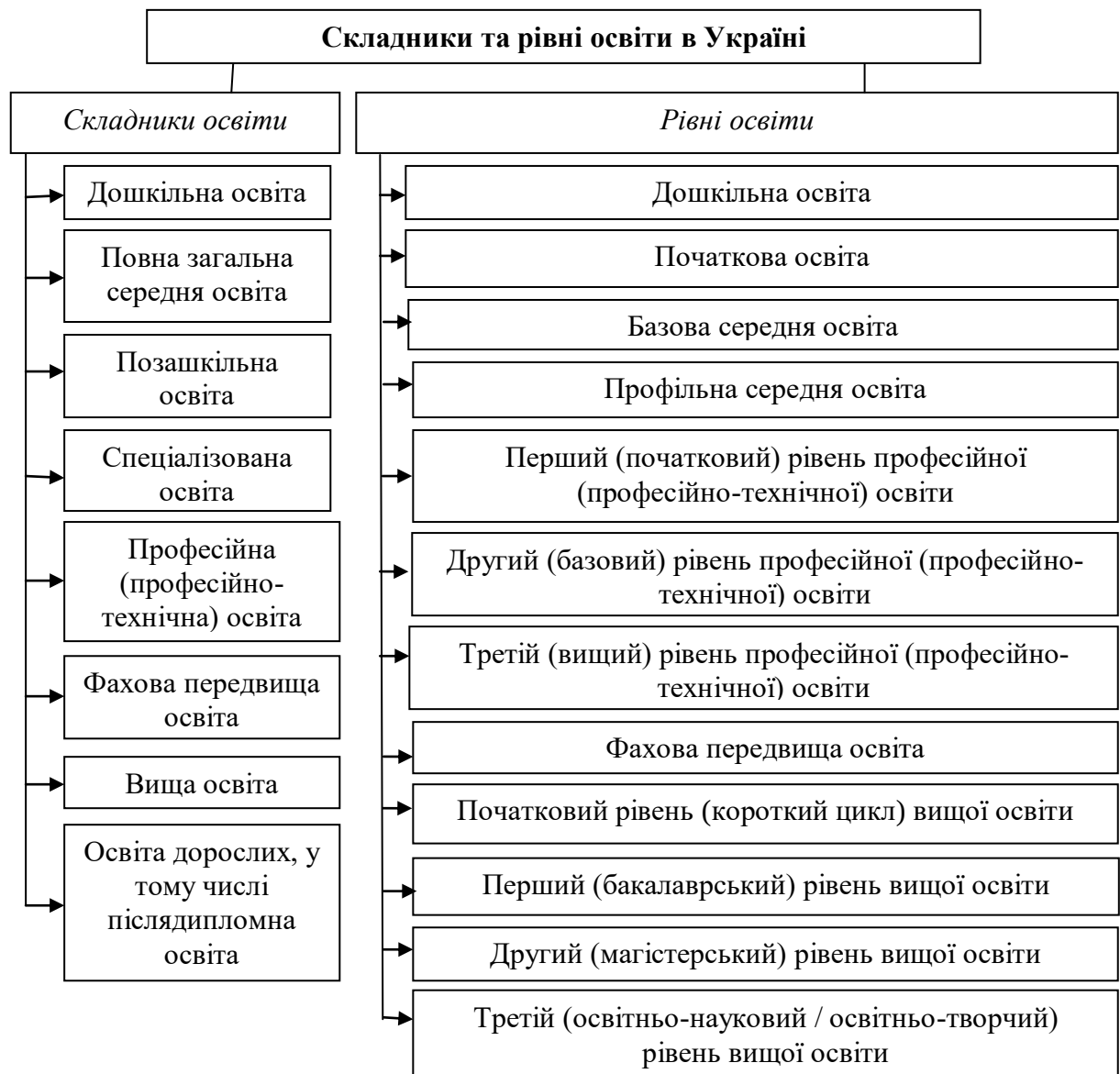

Рис. 1.1. Складники та рівні освіти, визначені Законом України № 2145-VIII

Як видно з рис. 1.1, професійна (професійно-технічна) освіта - невід'ємна складова системи освіти в Україні.

«Професійна (професійно-технічна) освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури» [82].

Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається у відповідних закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), перелік яких встановлено Законом України № 103/98-ВР (рис. 1.2) [34].

Рис. 1.2. Перелік закладів професійної (професійно-технічної) освіти

«Система професійної (професійно-технічної) освіти складається з закладів професійної (професійно-технічної) освіти незалежно від форм власності та підпорядкування, що проводять діяльність у галузі професійної (професійно-технічної) освіти, навчально-методичних, науково-методичних, наукових, навчально-виробничих, навчально-комерційних, видавничо-поліграфічних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих, обчислювальних та інших підприємств, установ, організацій та органів

управління ними, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників» [82].

У відповідності до Закону України № 103/98-ВР, засновниками ЗП(ПТ)О можуть бути:

- центральні й місцеві органи виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування;
- підприємства (установи, організації), їх об'єднання незалежно від підпорядкування й форм власності, статuti (положення) яких зареєстровані в установленому чинним законодавством порядку;
- громадяни України [82].

Крім того, ЗП(ПТ)О можуть бути засновані спільно з іноземними фірмами (установами, організаціями), а також іноземними громадянами, якщо це не суперечить чинному законодавству.

Професійну (професійно-технічну) освіту можна здобути за денною, вечірньою чи змінною, дистанційною, очно-заочною, екстернатною формами навчання. При цьому навчання може здійснюватися з або ж без відриву від виробництва, а також за індивідуальними навчальними планами. Ступеневість такої освіти передбачає теоретичну та практичну завершеність і визначається з урахуванням рівнів кваліфікації, складності професій, освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Відповідно до ступенів професійно-технічної освіти (ПТО), згідно з чинним Положенням № 956 виокремлюють три рівні професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) [60] (рис. 1.3).

Так, за першим ступенем ПТО формується відповідний кваліфікаційний рівень з простих за виробничими діями й операціями професій. Це дає робітнику можливість виконувати конкретні дії, роботи, виробничі операції під контролем робітника з вищим рівнем кваліфікації та більшим досвідом. Під час навчання у прискореному режимі формуються вміння та навички учнів й слухачів, від яких не вимагається наявності базової або повної загальної середньої освіти.

Рис. 1.3. Рівні професійно-технічних навчальних закладів України та їх структурні компоненти (згідно з Положенням № 956)

Нормативний термін такого навчання не перевищує року. Навчання здійснюється за навчальними планами й програмами, затвердженими місцевим органом управління професійно-технічною освітою, та завершується кваліфікаційною атестацією.

Учням та слухачам, які пройшли успішно кваліфікаційну атестацію з переліку професій, визначених у розділі 9 й частково у розділах 5-8 Класифікатора професій ДК 003-95, присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» і видається відповідне свідоцтво.

Згідно з Положенням № 956, за другим ступенем ПТО формується відповідний кваліфікаційний рівень з робітничих професій, визначених у розділах 5-8 й частково у розділах 3 та 4 Класифікатора професій ДК 003-95. Такі професії мають середню технологічну складність та дають робітнику

змогу виконувати з допомогою відповідної документації або по пам'яті типові виробничі операції, дії або роботи із забезпеченням їх необхідної якості та з урахуванням встановлених норм часу.

Навчання у відповідних ПТНЗ за другим атестаційним рівнем вимагає наявності в учнів чи слухачів базової загальної середньої освіти (БЗСО) та здійснюється у відповідності з державними стандартами професійно-технічної освіти. Одночасно з отриманням професії учні або слухачі можуть здобувати повну загальну середню освіту (ПЗСО).

Нормативний термін навчання для осіб, які мають ПЗСО становить 1,5 року, для осіб з БЗСО, які здобувають ПЗСО - 4 роки, а для осіб, які мають або не мають БЗСО та поки не здобувають ПЗСО - 2 роки. Навчання завершується кваліфікаційною атестацією. Учня й слухача, які успішно її пройшли, присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник» і видається диплом.

Згідно з Положенням № 956, за третім ступенем ПТО формується відповідний кваліфікаційний рівень з наукоємних, технологічно складних професій і спеціальностей, перелік яких визначено у розділах 4-8 й частково у розділі 3 Класифікатора професій ДК 003-95. На основі набутих знань та типових дій робітник чи службовець може самостійно виконувати продуктивні дії, складні виробничі операції, формувати алгоритми своєї діяльності в нетипових ситуаціях.

Навчання здійснюється за встановленими стандартами в сфері професійно-технічної освіти та вимагає від учнів і слухачів наявності ПЗСО. Термін такого навчання не перевищує 2-х років. При цьому за умови успішного проходження учнями чи слухачами кваліфікаційної атестації, їм присвоюється кваліфікація «кваліфікований робітник», а якщо курс такого навчання проходить в акредитованому ПТНЗ, то присвоюється кваліфікація «молодший спеціаліст», видаються дипломи.

Згідно з Положенням № 956, післядипломну освіту кваліфіковані робітники можуть отримати в ПТНЗ всіх рівнів акредитації за відповідними

навчальними планами й програмами, розробленими на основі визначених державою освітніх стандартів, затверджених місцевим органом управління професійно-технічною освітою й погоджених з замовником кадрів. Така освіта включає перепідготовку робітників та службовців, а також різні форми підвищення ними кваліфікації. Її нормативний термін не повинен бути більше року. Завершується навчання кваліфікаційною атестацією, після успішного проходження якої здобувачам освіти видається документ встановленого зразка [60].

Разом з тим слід зазначити, що Законом України № 2145-VIII визначено наступні рівні професійної (професійно-технічної) освіти:

- перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти;
- другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти;
- третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти [81].

Отже, з метою забезпечення відповідності базових понять, доцільно внести відповідні коригування до Положення № 956 з урахуванням норм Закону України № 2145-VIII, адже саме на Положення № 956 є активне гіперпосилання у статті 13 «Ступеневість професійної (професійно-технічної) освіти» зазначеного закону на офіційному сайті Верховної Ради України [81].

З урахуванням цього слід виокремити у Положенні № 956 наступні атестаційні рівні ЗП(ПТ)О:

- заклади професійної (професійно-технічної) освіти першого (початкового) атестаційного рівня;
- заклади професійної (професійно-технічної) освіти другого (базового) атестаційного рівня;
- заклади професійної (професійно-технічної) освіти третього (вищого) атестаційного рівня.

Підходи щодо розв'язання проблем розвитку освіти загалом та, зокрема, професійної освіти знайшли своє відображення у Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.) [46], Білій книзі національної освіти

України (2009 р.) [3], Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016 р.) [47], Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти на період до 2029 р. (2016 р.) [27], Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 р. (2019 р.) [26].

Метою Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, схваленої Розпорядженням КМУ від 12.06.2019 р. № 419-р [26], є реформування професійної (професійно-технічної) освіти шляхом виконання трьох основних завдань: децентралізація управління і фінансування в сфері професійної (професійно-технічної) освіти; забезпечення якості такої освіти; державно-приватне партнерство в цій сфері та забезпечення її взаємозв'язку із ринком праці.

У Концепції сформульовано основну проблему - невідповідність підготовки кваліфікованих кадрів потребам національної економіки та суспільства. Також виокремлено основні фактори, які зумовили дану проблему: надмірна централізація та бюрократизація системи управління професійною освітою, недостатній рівень фінансування, відносно низький рівень заробітної плати у цій сфері, недостатня співпраця ЗП(ПТ)О з роботодавцями й бізнес-партнерами.

Як зазначено у Концепції № 419-р, проявами окресленої проблеми є: низька мотивованість потенційних здобувачів професійної освіти через втрату привабливості професій на внутрішньому ринку праці, застаріла матеріально-технічна база ЗП(ПТ)О, погіршення соціального статусу педагогічних працівників, невідповідність методик викладання та змісту освіти сучасним вимогам ринку праці.

Для реформування системи управління професійною освітою Концепцією передбачено здійснення передачі повноважень щодо прогнозування потреб у професійних кваліфікаціях на обласний рівень, формування регіонального замовлення з урахуванням потреб ринку праці,

створення консультативно-дорадчих органів (регіональних рад) у сфері професійної освіти, оптимізацію мережі ЗП(ПТ)О, розширення автономії ЗП(ПТ)О.

Реформування підходів у фінансуванні ЗП(ПТ)О, згідно з Концепцією № 419-р, передбачає створення прозорого механізму розподілу фінансових ресурсів, можливостей щодо розширення державно-приватного й соціального партнерства, формування вартості підготовки здобувачів з урахуванням рівнів кваліфікації та складності професій.

Для забезпечення високої якості професійної освіти також передбачено формування системи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, створення мережі кваліфікаційних центрів, розроблення нових освітніх стандартів з урахуванням компетентнісного й особистісно-орієнтованого підходів, покращення стимулювання педагогічних працівників до професійного зростання, залучення висококваліфікованих працівників зі сфери виробництва та надання послуг.

Крім того, Концепцією № 419-р передбачено розвиток у сфері професійної освіти державно-приватного партнерства, забезпечення участі роботодавців в розробці стандартів освіти та освітніх програм, професійних стандартів, поширення дуальної форми здобуття освіти, проведення моніторингу працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О, формування державного та регіонального замовлення на підготовку кадрів з урахуванням потреб ринку праці.

Впровадження Концепції № 419-р здійснюється поетапно (рис. 1.4).

З урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів, а також допомоги міжнародних організацій щороку визначається обсяг матеріально-технічних, трудових фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення реалізації базових положень Концепції. Це сприяє посиленню привабливості професійної освіти, підвищенню її якості й конкурентоспроможності, професійній самореалізації здобувачів освіти, посиленню співпраці ЗП(ПТ)О з бізнес-партнерами та роботодавцями, підвищенню соціального статусу

педагогічних працівників, задоволенню потреб ринку у кваліфікованих кадрах, а отже й сталому розвитку економіки країни.

Етапи реалізації Концепції № 419-р від 12.06.2019 р.

I етап - 2019-2021 рр.:

- ✓ Прийняття Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», інших нормативно-законодавчих та підзаконних актів, розробка типових положень, методик, стандартів;
- ✓ Здійснення часткового переходу до фінансування ЗП(ПТ)О, розташованих в містах обласного значення, з обласних бюджетів;
- ✓ Створення мережі кваліфікаційних центрів та навчально-практичних центрів галузевого спрямування;
- ✓ Формування центрів професійної досконалості за рахунок міжнародних установ та організацій, коштів проекту ЄС «EU4Skills»;
- ✓ Започаткування створення внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості освіти;
- ✓ Забезпечення розвитку дуальної освіти;
- ✓ Удосконалення системи підвищення кваліфікації та започаткування сертифікації педагогічних працівників в сфері професійної (професійно-технічної) освіти;
- ✓ Здійснення перегляду переліку професій кожних два роки з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці

II етап - 2022-2024 рр.:

- ✓ Здійснення повного переходу до фінансування ЗП(ПТ)О, розташованих в містах обласного значення, з обласних бюджетів;
- ✓ Формування в ЗП(ПТ)О сучасного освітнього середовища;
- ✓ Подальше створення центрів професійної досконалості;
- ✓ Впровадження Національної системи кваліфікацій;
- ✓ Продовження сертифікації працівників сфери професійної (професійно-технічної) освіти;
- ✓ Забезпечення повноцінного функціонування внутрішньої та зовнішньої систем забезпечення якості освіти;
- ✓ Завершення переходу на освітні програми та стандарти на компетентісній основі

III етап - 2025-2027 рр.:

- ✓ Забезпечення здобуття профільної середньої освіти в ЗП(ПТ)О у рамках реалізації концепції «НУШ»;
- ✓ Запровадження здобуття часткових професійних кваліфікацій та забезпечення роботи кваліфікаційних центрів;
- ✓ Формування мережі центрів професійної досконалості;
- ✓ Забезпечення ефективного функціонування системи визнання професійних кваліфікацій та незалежного оцінювання;
- ✓ Формування методики визначення вартості підготовки кадрів з урахуванням кваліфікаційних рівнів та складності професій

Рис. 1.4. Етапи впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року

Динамічні зміни на ринку праці, а також у сфері інформаційно-технологічного розвитку значно розширюють функції професійно-технічної освіти, трансформуючи її у неперервну професійну освіту (освіту впродовж життя), що зумовлює необхідність системного вирішення проблем розвитку трудового потенціалу, забезпечення його якісної професійної підготовки та перепідготовки, а також підвищення кваліфікації. При цьому людина постійно отримує нові знання, формує вміння та компетентності, які допомагають їй бути в гармонії із суспільством.

1.2. Теоретичні аспекти формування системи обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державних закладах професійної освіти

У відповідності зі статтею 10 Закону України № 103/98-ВР, у сфері професійної (професійно-технічної) освіти державний нагляд (контроль) здійснює центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику в сфері освіти та науки, а також органи управління освітою [82].

Внутрішня структура управління державним закладом професійної освіти поєднує наступні рівні (рис. 1.5):

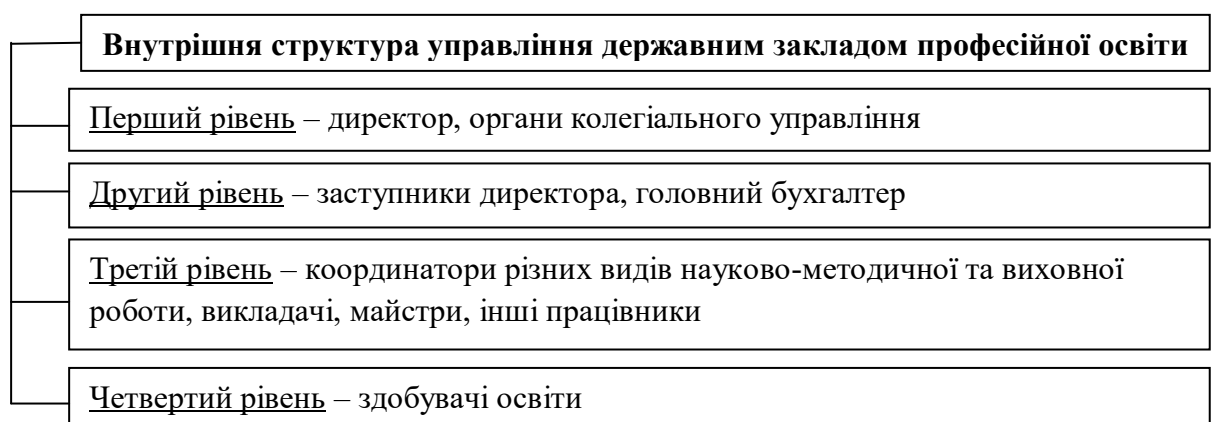

Рис. 1.5. Внутрішня структура управління державним закладом професійної освіти

Розробка та ухвалення рішень щодо ефективного управління діяльністю закладу професійної освіти проходить ряд етапів: 1) формулювання проблеми; 2) визначення цілі та постановка завдань; 3) накопичення інформації, її систематизація та обробка для прийняття оптимального рішення; 4) реалізація рішення. Водночас, недостатній рівень дослідження проблеми формування якісного інформаційного забезпечення державних закладів професійної освіти ускладнює процедуру прийняття ефективних рішень.

Якість інформації, необхідної державному закладу професійної освіти для прийняття рішень, проявляється через забезпечення ряду вимог до інформації (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Загальні вимоги до інформації

В процесі управління державним закладом професійної освіти використовують нормативно-планову, облікову та позаоблікову інформацію. Зокрема, облікова інформація відображає фактично сформовані показники, які відображаються у первинних документах, регістрах аналітичного та синтетичного обліку. На основі узагальнення інформації формується Книга «Журнал-Головна», складається фінансова, статистична, податкова звітність.

З метою формування цілісної системи обліково-інформаційного забезпечення необхідно чітко визначитися з особливостями її формування, зберігання та використання, розробити чіткі потоки руху інформації. У закладі має бути створена єдина інформаційна мережа, яка забезпечує збір та обробку даних, а також інформаційний обмін по горизонталі та вертикалі. Від повноти інформації та її достовірності залежить адекватна оцінка подій

та обґрунтованість управлінських рішень. В обліково-інформаційній системі формується сукупність узагальнених показників діяльності, важливе місце серед яких відводиться доходам та витратам, які класифікуються в обліку у розрізі обмінних та необмінних операцій (рис. 1.7).

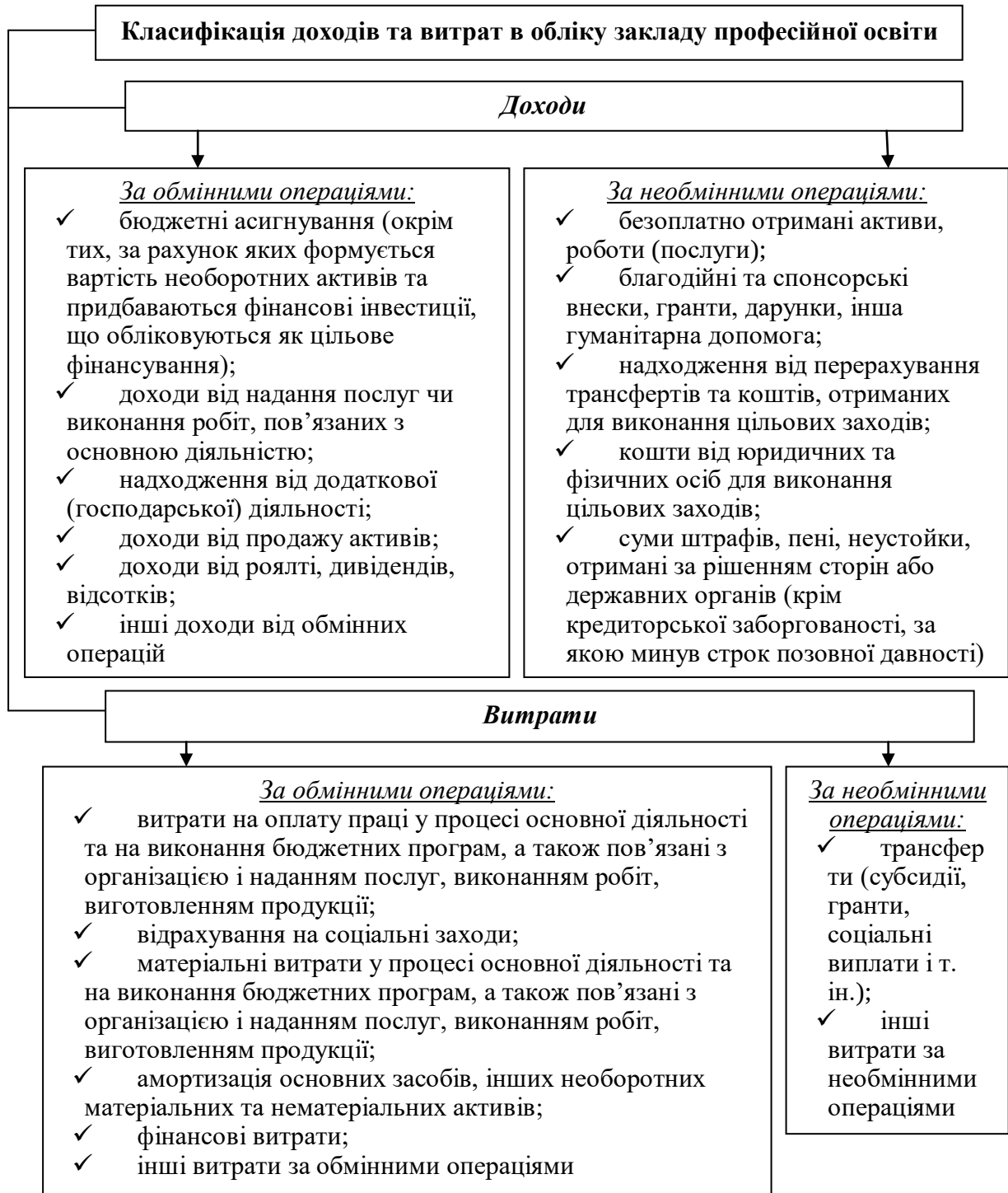

Рис. 1.7. Класифікація доходів і витрат за обмінними та необмінними операціями в обліку державних закладів професійної освіти

Облік доходів та витрат ведеться також у розрізі бюджетних програм, фондів бюджету (загальний та спеціальний), видів діяльності. Перелік та склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу визначаються кожним закладом самостійно та відображаються у розпорядчому документі про облікову політику.

У бюджетному процесі контроль має свої особливості, а його загальна спрямованість регламентується статтею 26 Бюджетного кодексу України.

Контроль за дотриманням законодавства в бюджетній сфері спрямований на забезпечення ефективного та результативного управління бюджетними коштами й здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу його учасниками у відповідності з положеннями Бюджетного кодексу та іншого законодавства. Такий контроль забезпечує:

- оцінку управління бюджетними коштами (у тому числі й проведення державного фінансового аудиту);
- повноту та правильність ведення бухгалтерського обліку, достовірність відображення інформації у фінансовій та бюджетній звітності;
- економію та цільове використання коштів розпорядниками бюджетних коштів;
- аналітичну оцінку стану фінансової та господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів;
- недопущення порушень бюджетного законодавства, обґрунтованість планування надходжень та видатків бюджету.

«Контроль є основним незалежним джерелом інформації для виявлення причин порушень, що виникають у процесі управління державними фінансами та державною власністю, а також дієвим засобом впливу для прийняття рішень щодо запобігання тих чи інших порушень» [15, с. 9].

Ефективний контроль за діяльністю суб'єктів бюджетної сфери - найважливіший чинник зміцнення довіри й консолідації суспільства та влади. В системі контролю державних закладів професійної освіти важливе значення відводиться як зовнішньому контролю, так і внутрішньому.

У Бюджетному кодексі України зазначено, що «внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ» [6].

У Методичних рекомендаціях № 995 [41], а також у Постанові КМУ № 1062 [55] термін «внутрішній контроль» використовується у значенні, яке застосовується в Бюджетному кодексі України. Отже, у важливих нормативно-правових документах, які регулюють здійснення внутрішнього контролю суб'єктами державного сектору спостерігається ідентичність визначення понять.

Водночас, погоджуємося з думкою Савченко Р.О., Савченко Н.М., Дем'янюк І.В. стосовно того, що «внутрішнім контролем є не тільки виявлення і виправлення помилок, а й проведення заходів із коригування шляхів досягнення поставлених завдань» [87].

Призначенням внутрішнього контролю, на думку Михалків А.А. та Косташ Т.В., є оцінка якості управлінських рішень, які приймаються управлінцями, а також виявляти економічний ефект таких рішень з метою підвищення процесу ефективності діяльності [43, с. 63].

Внутрішній контроль є важливою складовою системи менеджменту й «особливим процесом, на який впливає значна кількість різноманітних чинників» [35, с. 75].

Здійснення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти базується, зокрема, на необхідності забезпечення раціональної організації навчально-виховного процесу шляхом ефективної взаємодії між органами влади, громадськими організаціями, адміністрацією, персоналом закладу. Важливе значення при організації такого контролю має надаватися удосконаленню професійної майстерності педагогічного персоналу, економічно обґрунтованому формуванню доходів та витрат.

Варіативність розстановки органів управління та акцентів у їх функціонуванні залежить від множини цілей та стратегій конкретного керованого об'єкта, а також від дієвості сформованої в його межах системи внутрішнього контролю.

«Система внутрішнього контролю - впроваджені керівником установи політики, правила і заходи, які забезпечують функціонування, взаємозв'язок та підтримку всіх елементів внутрішнього контролю і спрямовані на досягнення мети (місії), стратегічних та інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи» [55].

При цьому внутрішній контроль потрібно розуміти не як окрему обставину або подію, а як цілісний процес, що здійснюється керівництвом закладу та його працівниками.

У Методичних рекомендаціях № 995 зазначено, що «внутрішнім контролем охоплюються питання планування діяльності установи, управління бюджетними коштами, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності, забезпечення захисту активів від втрат, цільового і ефективного використання бюджетних коштів та інші питання, що не обмежуються лише фінансовими аспектами діяльності установи» [41].

Загальну структуру внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти формують наступні компоненти (рис. 1.8) [34].

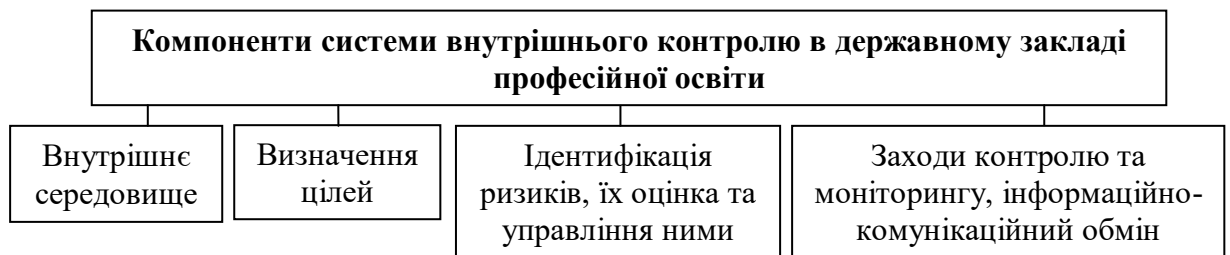

Рис. 1.8. Компоненти системи внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти

Так, при дослідженні внутрішнього середовища державного закладу професійної освіти слід систематизувати повноваження суб'єктів

внутрішнього контролю, визначити підґрунтя для формування організаційних та функціональних засад, що визначають внутрішнє середовище, а також встановити місткість внутрішніх регламентів, чітко окреслити підстави для їх розробки та внесення змін до діючих регламентів.

На етапі формулювання цілей виокремлюють операційні та стратегічні цілі. Зокрема, операційні цілі визначаються періодично, є конкретизованими, реалістичними та вимірюваними, а стратегічні цілі встановлюються державним закладом професійної освіти на перспективу [34].

У системі внутрішнього контролю важливе значення надається ідентифікації ризиків. При цьому виокремлюють зовнішні (законодавчі) та внутрішні (кадрові, програмно-технічні, фінансово-господарські) ризики. Оцінка ризиків здійснюється з урахуванням ймовірності їх виникнення (низької, середньої, високої), а також впливу на спроможність суб'єктів внутрішнього контролю досягати поставлені цілі (низького, середнього, високого рівня впливу). Процес управління ризиками здійснюється з урахуванням їх розподілу між суб'єктами внутрішнього контролю.

У межах своєї відповідальності та повноважень суб'єкти внутрішнього контролю здійснюють контроль та моніторинг. З урахуванням результатів внутрішніх перевірок, зовнішнього контролю, оцінки ризиків та результатів моніторингу суб'єктами внутрішнього контролю організується інформаційно-комунікаційний обмін [34].

Функціонування системи внутрішнього контролю в державних закладах професійної освіти базується на таких основних принципах: законність; об'єктивність; методологічна єдність; відповідальність та розподіл повноважень; відкритість.

Об'єктами внутрішнього контролю є адміністративно-управлінські, фінансово-господарські та інші процеси, які здійснюються у межах визначених повноважень та відповідальності структурними складовими закладів та їх працівниками.

Для ефективного здійснення внутрішнього контролю у закладі професійної освіти його керівник повинен чітко розуміти:

- особливості діяльності та організаційно-управлінську структуру закладу (це забезпечить розуміння того, що та як контролювати);
- специфіку функціонування кожної окремо взятої підсистеми (у такий спосіб забезпечується системний підхід в управлінні, вміння аналізувати інформацію, а отже й повнота, правильність та своєчасність прийняття рішень);
- форми та методи контролю (що сприятиме правильній організації та цілеспрямованому здійсненню контролю).

Виходячи з цього, завдання, які постають у процесі організації системи внутрішнього контролю (СВК) у державних закладах професійної освіти, тісно пов'язані з особливостями діяльності таких ЗП(ПТ)О (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Основні завдання, які постають у процесі організації СВК у державних закладах професійної освіти

Внутрішній контроль у державному закладі професійної освіти забезпечується шляхом поєднання наступних функцій:

- управлінської - через вплив структури та функцій апарату управління на реалізацію мети та основних завдань діяльності закладу освіти;
- діагностичної - вивчення впливу реального стану навчально-виховного процесу на результативність функціонування закладу;
- інформаційної - через формування масиву достовірної інформації про стан справ у закладі освіти та якість навчально-виховного процесу;
- педагогічно-виховної - на основі забезпечення цілісності процесу навчання й виховання здобувачів освіти;
- стимулюючої - через розробку відповідних механізмів заохочення здобувачів освіти для покращення результатів навчання та розвитку особистості.

Ефективність навчально-виховного процесу визначається, передусім, якістю вмінь та знань здобувачів освіти. Тому здійснення внутрішнього контролю даного процесу передбачає періодичне проведення перевірок рівня знань здобувачів освіти.

Відповідно до Закону України № 103/98-ВР [82], виокремлюють наступні види контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О:

- поточний контроль, який передбачає здійснення поурочного опитування, а також виконання здобувачами контрольних, перевірних робіт і т.ін;
- тематичний контроль, при якому здійснюється тематичне опитування здобувачів освіти або їх тестування;
- проміжний контроль, форми та періодичність якого зазначають у навчальному плані, та який передбачає проведення семестрових і річних підсумкових заліків, семестрових та річних підсумкових атестацій, кваліфікаційних атестацій, виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань;
- вихідний контроль, форми та періодичність якого визначаються у навчальному плані, та який передбачає проведення державної

кваліфікаційної атестації, що включає кваліфікаційну пробну роботу, кваліфікаційний екзамен або захист дипломної роботи (творчої роботи, проекту).

Ефективність контролю за виконанням навчально-виховної та методичної роботи буде високою лише тоді, коли такий контроль здійснюється системно, у відповідності із розробленим планом, а не «від випадку до випадку».

Відповідно до законодавства, фінансування професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється за рахунок коштів державного бюджету (у т.ч. шляхом надання освітніх субвенцій), місцевих бюджетів, а також інших джерел, які не заборонені чинним законодавством.

Джерелами фінансування ЗП(ПТ)О можуть бути [82]:

- бюджетні кошти;
- надходження, отримані відповідно до укладених договорів як плата за надання освітніх та інших послуг;
- доходи від надання в оренду будівель, споруд, обладнання, від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень чи господарств;
- гранти вітчизняних та міжнародних організацій;
- надходження, отримані як оплата за НДР, інші роботи, виконані на замовлення юридичних та фізичних осіб;
- відсотки від депозитів та розміщення коштів спецфонду на поточних банківських рахунках держсектору, а також дивіденди від цінних паперів;
- добровільні внески юридичних та фізичних осіб у вигляді коштів, нематеріальних активів, матеріальних цінностей;
- інші не заборонені чинним законодавством джерела.

Сукупний дохід закладу освіти формують бюджетні асигнування (у т.ч. кошти освітніх субвенцій), позабюджетні кошти, надходження як оплата за навчання, підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації, а також кошти за надання додаткових освітніх послуг. При отриманні коштів з інших джерел бюджетні асигнування не зменшуються. Заклад самостійно

розпоряджається коштами, які надійшли від провадження господарської й іншої діяльності, що передбачена установчими документами.

Важливими об'єктами контролю у державних або комунальних закладах професійної освіти є процес фінансування професійної підготовки кваліфікованих робітників, соціальний захист здобувачів освіти та педагогічних працівників. Таке фінансування здійснюється на нормативній основі, у межах обсягів державного та/або регіонального замовлення, за рахунок коштів бюджету (державного або місцевого).

В державних закладах професійної освіти своєчасність здійснення відповідних виплат здобувачам освіти та педагогічним працівникам, а також надання пільг забезпечує держава, тоді як подібні навчальні заклади інших форм власності утримуються за рахунок коштів засновників. Обсяги бюджетного фінансування державних закладів професійної освіти не можуть зменшуватися чи припинятися при наявності інших джерел фінансування. 50 % зарплати за виробниче навчання, виробничу практику, інші види практичного навчання здобувачів спрямовується на рахунок закладу для здійснення статутної діяльності, зміцнення його матеріально-технічної бази, а також на соціальний захист здобувачів освіти, проведення фізкультурно-спортивних та культурно-масових робіт [82].

Освітні субвенції можуть спрямовуватися на здобуття ПЗСО, професійної (професійно-технічної) освіти, здобуття освіти здобувачами з особливими освітніми потребами, на підвищення кваліфікації педагогічних працівників [6; 81].

Також державні заклади професійної освіти можуть використовувати додаткові джерела фінансування - кошти, отримані за: «професійну підготовку кваліфікованих робітників (первинну професійну підготовку) понад державне замовлення, професійне (професійно-технічне) навчання, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників відповідно до договорів, укладених з юридичними та фізичними особами; надання додаткових платних освітніх та інших послуг, перелік яких визначається

Кабінетом Міністрів України» [82]. Такі кошти заклад використовує на передбачену установчими документами діяльність.

Усі розглянуті аспекти діяльності ЗП(ПТ)О, а також особливості функціонування державних закладів професійної освіти повинні всебічно враховуватися при здійсненні внутрішнього контролю та формуванні системи його обліково-інформаційного забезпечення.

Систему обліково-інформаційних даних для здійснення внутрішнього контролю та управління державним закладом професійної освіти формують дані обліку, а також внутрішні положення (передусім, положення про облікову політику), посадові інструкції, розроблені правила документообігу, аналітичні таблиці, звітність.

Розробка облікової політики закладу є важливим інструментом у формуванні обліково-інформаційного забезпечення. Застосування її положень має сприяти забезпеченню повного, достовірного й безперервного відображення усіх господарських операцій, що зумовлюватиме можливість застосування різних прийомів та способів обробки інформації відповідно до потреб управління.

В системі обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти важливе значення має загальна послідовність відображення інформації в обліку та звітності (рис. 1.10).

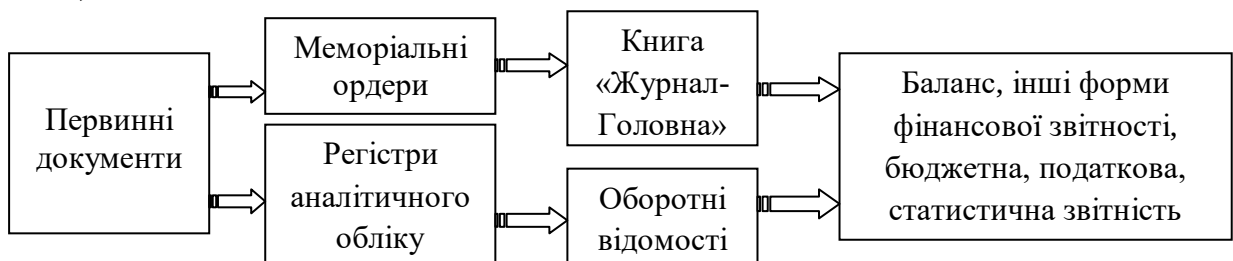

Рис. 1.10. Послідовність відображення інформації в обліку та звітності закладу професійної освіти

Загальна система обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в закладах професійної освіти має бути спрямованою на вирішення

конкретних управлінських завдань. Дієвість такої системи передбачає реалізацію наступних етапів:

1. Формулювання конкретних управлінських завдань та варіантів їх вирішення;
2. Систематизація необхідної для вирішення поставлених завдань інформації, попередньо перевіреної на предмет її повноти та достовірності;
3. Узгодження варіантів рішень з урахуванням норм облікової політики, підходів в оподаткуванні та практики ведення обліку.

Отже, система обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю державного закладу професійної освіти - це чітка ієрархічна підпорядкованість сукупності взаємопов'язаних облікових реєстрів та реєстрів, складання яких здійснюється з урахуванням специфіки діяльності закладу, з дотриманням норм чинного законодавства, положень облікової політики, особливостей ведення обліку та формування звітності, яка забезпечує належний управлінський контроль, раціональний інформаційний обмін та прийняття ефективних рішень.

1.3. Організація, методика проведення та обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти

В сучасних умовах особливо нагальною є проблема раціонального використання бюджетного фінансування. У зв'язку з цим набуває актуальності комплексний аналіз діяльності бюджетних установ загалом та, зокрема, державних закладів професійної освіти. Такий аналіз дасть можливість отримати повну та достовірну інформацію про економічний стан закладу та невикористані резерви для подальшого його ефективного розвитку, сприятиме раціональному використанню бюджетних коштів. Завдяки поглибленому дослідженню результатів діяльності закладу та їх

узагальненню можна отримати інформацію, необхідну для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Успішне проведення аналізу фінансово-господарської діяльності в державних закладах професійної освіти значною мірою залежить від його раціональної організації, яка забезпечує упорядкування та систематизацію підходів при його проведенні.

Організація аналізу фінансово-господарської діяльності в державному закладі професійної освіти включає наступні етапи його проведення (рис. 1.11).

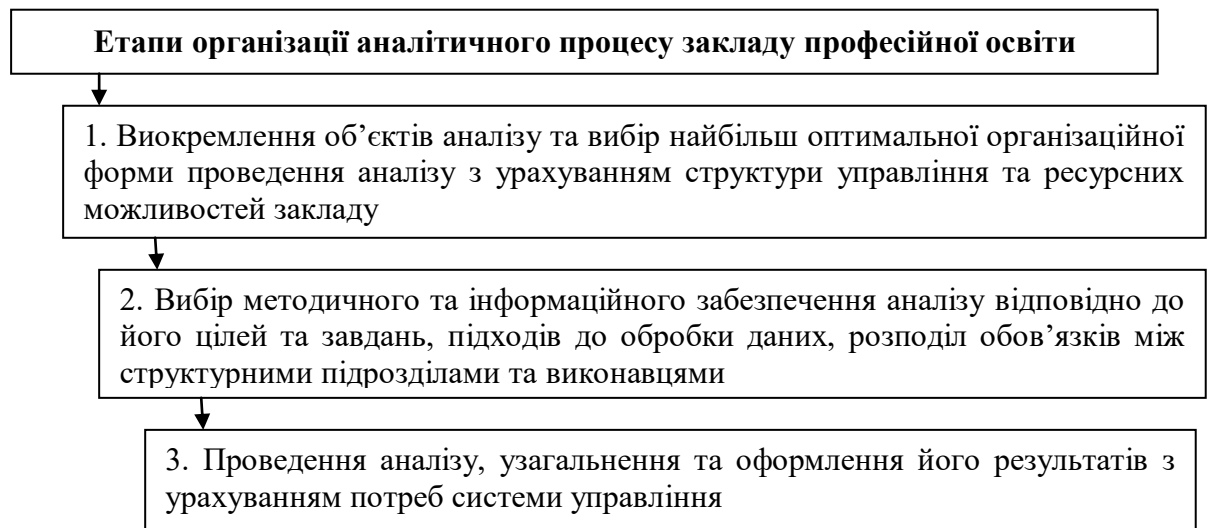

Рис. 1.11. Етапи організації аналізу фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти

Важливе значення у процесі проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти має інформаційне забезпечення. Інформація може бути внутрішньою, або ж надходити з зовнішніх джерел. За характером та формою розміщення відомостей більшість науковців розподіляє інформацію на планово-нормативну, облікову, звітну та позаоблікову.

Так, планово-нормативну інформацію закладу професійної освіти формують кошториси, фінансові плани, нормативні документи, плани-графіки виконання окремих робіт, індивідуальні плани роботи викладачів і

т.ін. Без якісного планування та знання нормативно-правових документів заклад не може ефективно функціонувати.

Облікова інформація застосовується при проведенні оперативного аналізу, для оцінки роботи окремих структурних підрозділів або працівників. Без такої інформації складно виявити недоліки у роботі, швидко їх нейтралізувати та напрацювати рекомендації для покращення діяльності закладу.

Звітна інформація включає сукупність форм бюджетної, статистичної, фінансової, податкової звітності, яка використовується у процесі проведення поточного аналізу фінансово-господарської діяльності закладу професійної освіти, дає можливість порівнювати показники за відповідні часові періоди.

Позаоблікова інформація дає можливість доповнити й поглибити результати аналізу. Так, до внутрішньої позаоблікової інформації належать накази та розпорядження керівника, результати зборів та нарад, протоколи засідань, звіти та доповіді керівників закладу та структурних підрозділів, а також працівників, матеріали перевірок. Зовнішня позаоблікова інформація включає матеріали галузевих видань, всеукраїнських та міжнародних конференцій і т. ін.

Існують й інші підходи до класифікації інформації за характером та формою розміщення відомостей у ній. Так, Пуцентейло П.Р. виокремлює облікову, позаоблікову та нормативно-технічну інформацію [84, с. 225]. При цьому звітну та облікову інформацію науковець відносить до однієї групи - «облікова інформація».

Перед застосуванням у процесі аналізу вся інформація та її джерела мають бути ретельно перевірені за формою та змістом.

Обліково-інформаційною базою для оцінки фінансового стану державного закладу професійної освіти слугує його фінансова звітність, а також кошториси й звіти про їх виконання за декілька звітних періодів. Зокрема, у процесі аналізу фінансової звітності застосовують наступні підходи:

- порівняння затверджених кошторисом й фактичних доходів та витрат закладу;
- визначення загальних та специфічних економічних показників для оцінки фінансово-господарської діяльності та фінансового стану закладу;
- порівняння сукупності економічних показників з встановленими нормативними значеннями, а також у динаміці.

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності в державному закладі професійної освіти необхідно враховувати загальні методичні підходи щодо проведення економічного аналізу суб'єктами державного сектора.

Науковці пропонують застосовувати різні підходи у процесі оцінки ефективності діяльності суб'єктів державного сектора. Так, О. Длугопольський рекомендує застосовувати факторну схему Ніко-Моля, яка передбачає здійснення оцінки економії бюджетних коштів, соціальної ефективності їх витрачання, економічної ефективності діяльності установи [17]. Такий підхід міг би бути прийнятним за наявності методичних розробок щодо здійснення оцінки соціальної ефективності використання бюджетних асигнувань.

На думку О. Дейнеки, доречним є використання інтегрального показника фінансової ефективності, оснований на аналізі показників ефективності використання оборотних активів та рентабельності діяльності [11, с. 271].

Слід зазначити, що загальна методика проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти має базуватися на загальних підходах щодо проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів державного сектора. Так, Кемарська Л.Г. пропонує застосовувати у процесі проведення аналізу діяльності суб'єктів державного сектора наступні групи показників [23, с. 770-773]:

- оцінки результатів та обсягів діяльності суб'єктів державного сектора;
- аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості;

- аналізу основних засобів та джерел формування запасів;
- оцінки ліквідності (платоспроможності) та фінансової стійкості.

Для оцінки результатів та обсягів діяльності суб'єктів державного сектора Кемарська Л.Г. пропонує застосовувати наступні показники [23, с. 770]:

- фактичні видатки загального фонду на одиницю бази (зокрема, для ЗП(ПТ)О базою для розрахунку може слугувати кількість здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти);
- співвідношення фактичних та планових надходжень (з урахуванням джерел фінансування);
- співвідношення доходів та видатків (з урахуванням джерел фінансування);
- співвідношення власних доходів до загальної суми видатків;
- співвідношення доходу від реалізації платних послуг до загальної суми видатків.

У процесі аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості Кемарська Л.Г. пропонує розраховувати та аналізувати у динаміці наступні показники діяльності суб'єкта державного сектора [23, с. 771]:

- співвідношення кредиторської заборгованості до суми видатків;
- співвідношення дебіторської заборгованості до суми сукупних доходів;
- співвідношення дебіторської заборгованості до суми власних доходів;
- співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- питома вага простроченої кредиторської заборгованості в загальній сумі кредиторської заборгованості;
- питома вага простроченої дебіторської заборгованості в загальній сумі дебіторської заборгованості;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Для суб'єктів державного сектора показник оборотності дебіторської заборгованості має певну особливість, зумовлену бюджетним фінансуванням

та відсутністю у таких суб'єктів виробничої діяльності. Його розрахунок Кемарська Л.Г. рекомендує здійснювати за формулою [23, с. 771]:

$$Ko_{\partial z} = \frac{\Phi \delta}{\overline{ДЗ}}, \quad (1.1)$$

де $Ko_{\partial z}$ - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;

$\Phi \delta$ - сума бюджетного фінансування;

$\overline{ДЗ}$ - середній обсяг дебіторської заборгованості.

У процесі аналізу запасів суб'єкта державного сектора Кемарська Л.Г. пропонує, крім традиційних показників, визначати частку запасів в обсязі нефінансових активів [23, с. 772]:

$$\chi_3 = \frac{З}{Н\phi a}, \quad (1.2)$$

де χ_3 - частка запасів в обсязі нефінансових активів;

$З$ - запаси;

$Н\phi a$ - нефінансові активи.

При проведенні аналізу основних засобів суб'єкти державного сектора визначають та оцінюють динаміку змін коефіцієнтів їх зносу й придатності, а також фондівдачу, фондомісткість, фондоозброєність праці. Коефіцієнти зносу й придатності основних засобів, фондоозброєність праці визначаються за традиційною методикою для різних суб'єктів господарювання, однак розрахунок фондівдачі та фондомісткості має особливість.

Так, фондівдачу визначають за формулою [23, с. 773]:

$$\Phi \delta = \frac{On}{Oz}, \quad (1.3)$$

$\Phi \delta$ - рівень фондівдачі;

O_n - обсяг послуг суб'єкта державного сектора;

O_z - вартість основних засобів.

Фондомісткість - це показник, обернений до фондovіддачі [23, с. 773]:

$$\Phi_M = \frac{O_z}{O_n}, \quad (1.4)$$

Φ_M - фондомісткість;

O_n - обсяг послуг суб'єкта державного сектора;

O_z - вартість основних засобів.

Обсяг послуг, зокрема, для державних закладів професійної освіти може визначатися як кількість здобувачів освіти.

Аналізуючи використання персоналу доцільно визначати рівень забезпеченості ним суб'єкта державного сектора, співвідношення різних категорій персоналу, а також обсяг наданих послуг з розрахунку на одного працівника.

У процесі оцінки ліквідності (платоспроможності) та фінансової стійкості суб'єктів господарювання державного сектора Кемарська Л.Г. пропонує брати до уваги показники, розраховані з використанням інформації, наведеної у формі № 1-дс [23, с. 771]. При цьому дослідниця пропонує за традиційною методикою розраховувати коефіцієнти абсолютної ліквідності, покриття, автономії, фінансової стабільності, маневреності власного оборотного капіталу, залежності від довготермінових зобов'язань, зміни валюти балансу.

Водночас, державні заклади професійної освіти мають певну специфіку, яка повинна враховуватися у процесі аналізу. Зокрема, при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності таких закладів необхідно враховувати інформацію про педагогічний персонал та рівень його кваліфікації, контингент здобувачів та успішність їх навчання, відповідність

наявної матеріально-технічної бази умовам здійснення освітньої діяльності, особливості формування бюджетних програм, структуру обсягів фінансування і т.ін.

Окремої методики, яка б давала можливість всебічно провести такий аналіз, не розроблено. Тому аналітик має враховувати особливості роботи конкретного закладу, проявляти творчий підхід, використовувати власні знання та напрацювання з метою якісного проведення аналітичних досліджень.

У державних закладах професійної освіти аналіз фінансово-господарської діяльності зводиться, передусім, до контролю за дотриманням освітніх стандартів та бюджетного законодавства, норм облікової політики, національних положень бухгалтерського обліку в державному секторі економіки. Проте одними з найбільш актуальних питань є раціональне використання бюджетних коштів та фінансовий стан закладу.

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності закладу професійної освіти проводиться аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості, забезпеченості ресурсами та їх використання, результатів господарської діяльності. Також визначають та оцінюють динаміку змін за показниками ліквідності (платоспроможності) та фінансової стійкості.

Проблемним напрямом досліджень є оцінка результату й визначення ефективності господарської діяльності державних закладів професійної освіти. На відміну від комерційних суб'єктів господарювання, де мірилом результативності діяльності є прибуток, в державних закладах освіти не можна застосовувати ці показники, оскільки основною метою їх діяльності не є отримання прибутку. Натомість важливими напрямками аналізу результативності діяльності таких суб'єктів доцільно вважати використання матеріально-технічних ресурсів, персоналу, бюджетних коштів, оцінку їх соціальної ефективності.

Висновки до розділу 1

Професійна (професійно-технічна) освіта є невід'ємною складовою системи освіти України. Для її інтеграції у міжнародний освітній простір розроблено поетапну Концепцію реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 року.

Внутрішній контроль в державних закладах професійної освіти базується, передусім, на необхідності забезпечення раціональної організації навчально-виховного процесу та ефективного використання бюджетних коштів, поєднує специфічні функції, види та об'єкти контролю, його завдання. Система обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю закладу професійної освіти - це чітка ієрархічна підпорядкованість сукупності взаємопов'язаних облікових реєстрів та реєстрів, складання яких здійснюється з урахуванням специфіки діяльності державних закладів професійної освіти, з дотриманням норм чинного законодавства, положень облікової політики, особливостей ведення обліку та формування звітності, яка забезпечує належний управлінський контроль, раціональний інформаційний обмін та прийняття ефективних рішень.

Важливою складовою обліково-інформаційної бази для аналітичної оцінки діяльності державних закладів професійної освіти слугує фінансова та статистична звітність, кошториси й звіти про їх виконання за декілька звітних періодів. Окремої методики, яка б давала можливість провести комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти, не розроблено. Тому аналітик має враховувати загальні методичні підходи до проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктами державного сектора, а також особливості роботи конкретного закладу, використовувати власні знання та напрацювання з метою якісного проведення аналітичних досліджень.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО- ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРОПИВНИЦЬКОМУ ВИЩОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ УЧИЛИЩІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та особливості діяльності Кропивницького вищого професійного училища

Кропивницьке вище професійне училище (ВПУ) – державна організація (установа, заклад) третього (вищого) атестаційного рівня професійної (професійно-технічної) освіти, підпорядкована МОН України. Орган, до сфери управління якого належить ВПУ – Департамент освіти і науки Кіровоградської ОДА. Училище знаходиться у м. Кропивницький по вул. Шатила, буд. 4. Як юридична особа, заклад має самостійний баланс, а також рахунки в органах ДКСУ, штампи й печатки зі своїм найменуванням (додаток А).

За даними ЄДРПОУ, ідентифікаційний код закладу – 02545028, орган державної реєстрації – Виконавчий комітет Кіровоградської міської ради, дата первинної реєстрації – 15.06.1966 р., дата та номер останньої реєстраційної дії – 24.04.2018 р. № 14441050008005002, місце проведення останньої реєстраційної дії – міська рада міста Кропивницького (додаток Б).

Історія розвитку закладу розпочалася ще у 1966 р., зі створення Технічного училища № 1, яке у 1984 р. було перейменоване на Середнє професійно-технічне училище № 9, у 1993 р. – на Професійно-технічне училище № 9, у 1999 р. реорганізоване у Вище професійне училище № 9, у 2012 р. – в Державний навчальний заклад «Вище професійне училище № 9 м. Кіровоград», а у 2018 р. – в Кропивницьке вище професійне училище.

На сьогоднішній день Кропивницьке ВПУ забезпечує реалізацію прав громадян з урахуванням їх покликання, інтересів та здібностей на здобуття

ними ОКР «молодший спеціаліст», а також робітничих кваліфікацій з наукоємних, технологічно складних професій з одночасним здобуттям профільної середньої освіти та ОКР «кваліфікований робітник». При цьому враховуються потреби економіки у конкурентоспроможних на ринку праці кваліфікованих робітниках та молодших спеціалістах. Крім того, заклад має право здійснювати допрофесійну підготовку учнів шкіл, надавати послуги з перепідготовки й підвищення кваліфікації робітників, які працюють, а також незайнятого населення.

Види діяльності Кропивницького ВПУ за КВЕД – 85.31 «Загальна середня освіта», 85.32 «Професійно-технічна освіта» та 85.41 – «Професійно-технічна освіта на рівні вищого професійно-технічного навчального закладу» (додаток Б).

У власності закладу знаходиться комплекс, до складу якого входять: навчальний корпус загальною площею 2901,19 м²; побутовий корпус загальною площею 1283,8 м²; корпус навчально-виробничих майстерень загальною площею 3082,3 м²; 2 гаража; вимощення; гуртожиток загальною площею 2108,0 м² (додаток В).

В постійному користуванні Кропивницького ВПУ знаходиться земельна ділянка загальною площею 1,3297 га, що підтверджується державним актом на право постійного користування землею (додаток В).

Заклад має відповідні ліцензії на здійснення освітніх послуг. В училищі проводиться прийом на навчання випускників шкіл (на базі дев'яти та одинадцяти класів) за наступними професіями (спеціальностями):

- оператор з обробки інформації та програмного забезпечення;
- радіомеханік з обслуговування та ремонту радіотелевізійної апаратури;
- адміністратор;
- касир (в банку);
- оператор телекомунікаційних послуг;
- обліковець з реєстрації бухгалтерських даних;
- налагоджувальник контрольно-вимірювальних приладів та автоматики;

- офісний службовець (бухгалтерія);
- контролер у банку.

У Кропивницькому ВПУ нині навчається 414 учнів. Освітній процес у закладі ґрунтується на спільній діяльності педагогічних працівників, здобувачів освіти та їхніх батьків, інших стейкхолдерів та здійснюється з урахуванням принципів демократизму, гуманістичної педагогіки, орієнтованої на розвиток особистості, незалежності від громадських, політичних та релігійних об'єднань.

Основні орієнтири діяльності Кропивницького ВПУ представлені на рис. 2.1 (додаток А).

Рис. 2.1. Основні орієнтири діяльності Кропивницького ВПУ

Училище здійснює освітню, методичну, виробничо-комерційну та фінансово-господарську діяльність з урахуванням норм Конституції, Указів Президента, Цивільного, Господарського, Бюджетного та Податкового кодексів України, Кодексу законів про працю в Україні, законодавства у сфері освіти, інших нормативно-правових актів. Перелік платних освітніх та

інших послуг, які надає заклад освіти, встановлено у відповідності з постановою КМУ від 27.08.2010 р. № 796 [74] та основною статутною діяльністю ВПУ.

Загальну структуру Кропивницького ВПУ представлено на рис. 2.2.

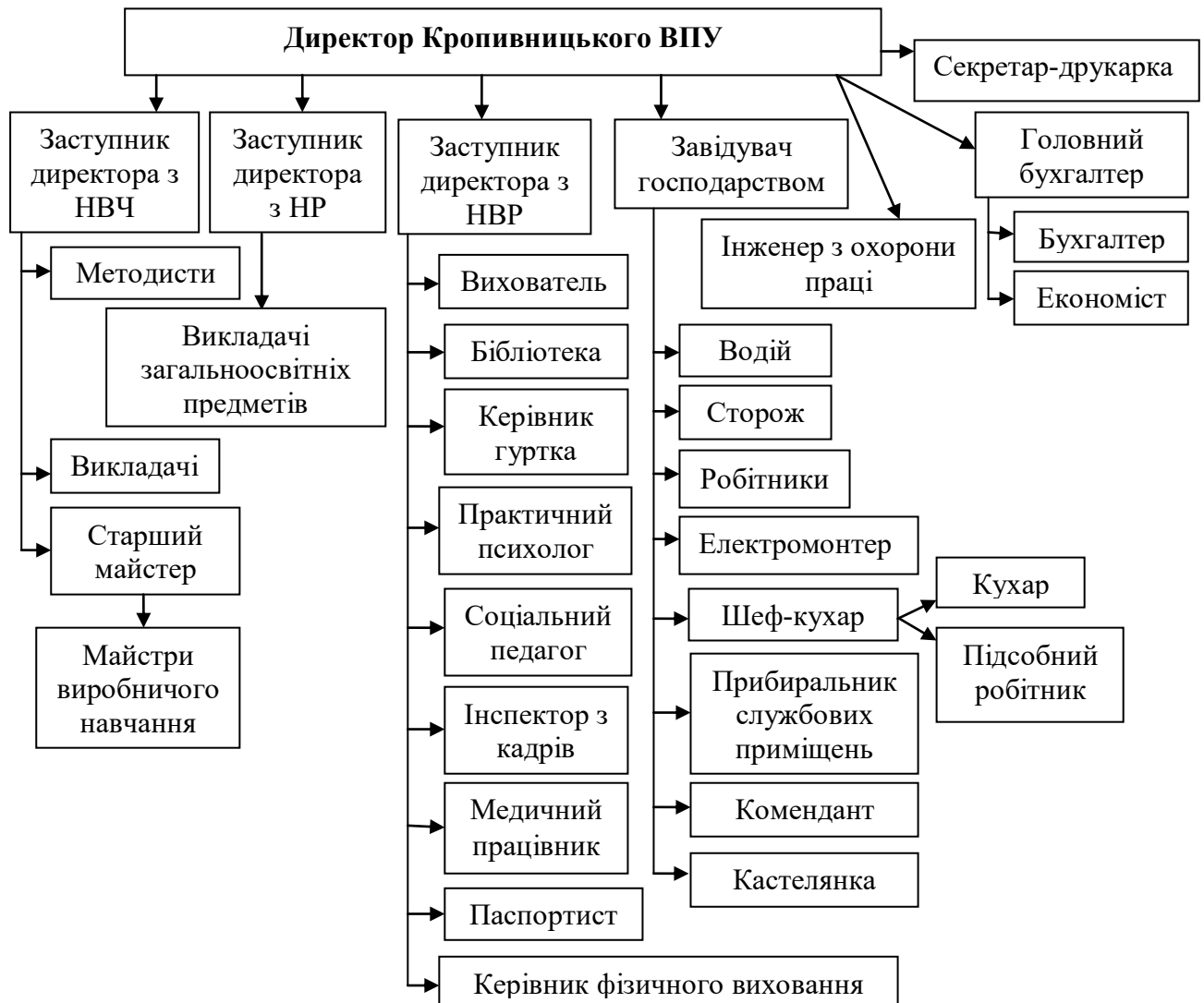

Рис. 2.2. Загальна структура Кропивницького ВПУ

Управління Кропивницьким ВПУ здійснюють МОН та Департамент освіти і науки Кіровоградської ОДА. Безпосереднє управління закладом здійснює директор, призначення на посаду якого здійснюється на конкурсній основі, а також органи громадського самоврядування. Директор училища – Рацул Олександр Борисович. Вищий колегіальний орган громадського

самоврядування – загальні збори колективу, які скликаються не менше разу на рік, обирають раду училища (постійно діючий вищий дорадчий колегіальний орган) та її голову.

Педагогічна рада створюється наказом директора, який є її головою. Вона розглядає питання організації й здійснення освітнього процесу в училищі.

Безпосередньо директору підпорядковуються його заступники, а також завідувач господарством, головний бухгалтер та інженер з охорони праці. У підпорядкуванні заступників директора знаходяться: методист, викладачі, старший майстер та майстри виробничого навчання, вихователі, керівник фізичного виховання, керівник гуртка, бібліотекар, соціальний педагог, практичний психолог, медичний працівник, інспектор з кадрів, паспортист. Водій, сторож, робітники, шеф-кухар, прибиральники, комендант та кастиелянка підпорядковуються завідувачу господарством. Виконанням обліково-аналітичних робіт та здійсненням внутрішнього контролю займається бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером.

У Кропивницькому ВПУ загалом працює 88 працівників, у тому числі 48 педагогічних працівників, 15 з яких – викладачі, 22 – майстри виробничого навчання (рис. 2.3).

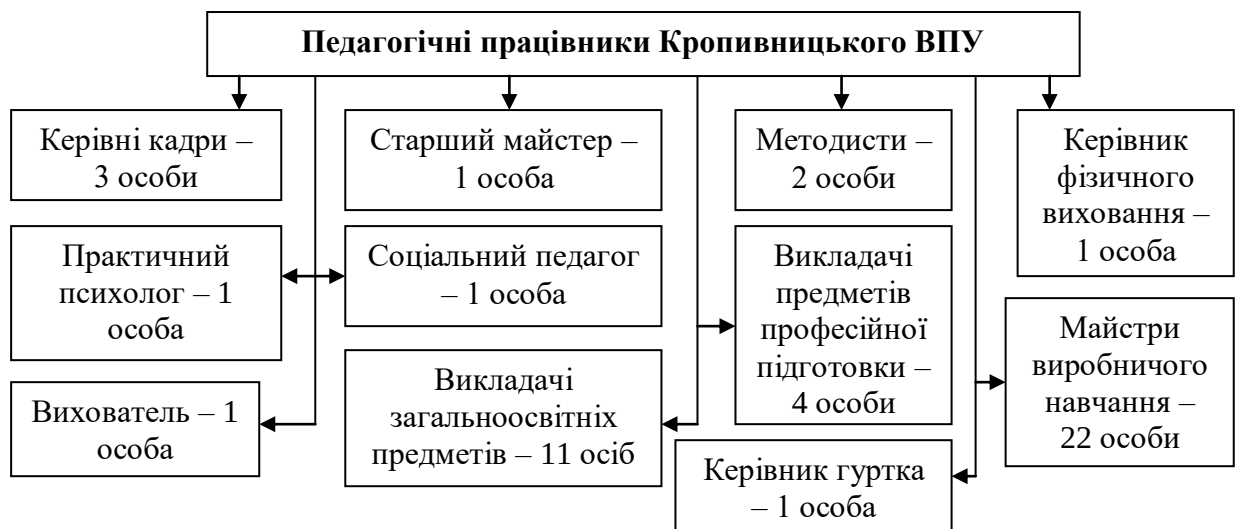

Рис. 2.3. Склад педагогічного персоналу Кропивницького ВПУ

Складовими кошторисів закладу на 2021 р. були надходження та видатки за наступними програмами:

- 0611091 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок коштів місцевого бюджету»;
- 0611092 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок освітньої субвенції» (табл. 2.1, додатки Д.1, Д.2).

Таблиця 2.1

Очікувані надходження та видатки Кропивницького ВПУ у розрізі програм на 2021 р., грн.

Найменування	Програма 0611091			Програма 0611092 (загальний фонд)
	Усього на рік:		Разом	
	загальний фонд	спеціальний фонд		
Надходження - усього	15114981,00	147300,00	15262281,00	2445294,00
Надходження коштів із загального фонду бюджету	15114981,00	х	15114981,00	2445294,00
Надходження коштів із спеціального фонду бюджету	х	147300,00	147300,00	х
у тому числі надходження від плати за послуги, що надаються установою згідно із законодавством	х	147300,00	147300,00	х
з них:				
- надходження установи від додаткової (господарської) діяльності	х	66100,00	66100,00	х
- плата за оренду майна установи	х	81200,00	81200,00	х
Видатки та надання кредитів – усього	15114981,00	147300,00	15262281,00	2445294,00
у тому числі поточні видатки	15114981,00	147300,00	15262281,00	2445294,00
з них:				
оплата праці і нарахування на заробітну плату	10463900,00	-	10463900,00	2445294,00
використання товарів і послуг	2302481,00	142700,00	2445181,00	-
соціальне забезпечення	2348600,00	-	2348600,00	-
інші поточні видатки	-	4600,00	4600,00	-

У запланованому обсязі надходжень за програмою 0611091 на частку загального фонду припадає 99,03 %, а питома вага спецфонду становить

0,97 %. Очікувані надходження коштів із спеціального фонду бюджету на 100 % формує плата за послуги, що надаються закладом згідно із законодавством, яка на 44,87 % (66100,00 грн.) складається з надходження коштів від додаткової (господарської) діяльності та на 55,13 % (81200,00 грн.) – з плати за оренду майна установи.

Очікувані сукупні поточні видатки Кропивницького ВПУ на 2021 р. за програмою 0611091 формували наступні складові:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату (10463900,00 грн.);
- використання товарів і послуг (2445181,00 грн.);
- соціальне забезпечення (2348600,00 грн.);
- інші поточні видатки (4600,00 грн.).

Структуру очікуваних сукупних поточних видатків закладу на 2021 р. за програмою 0611091 відображено на рис. 2.4.

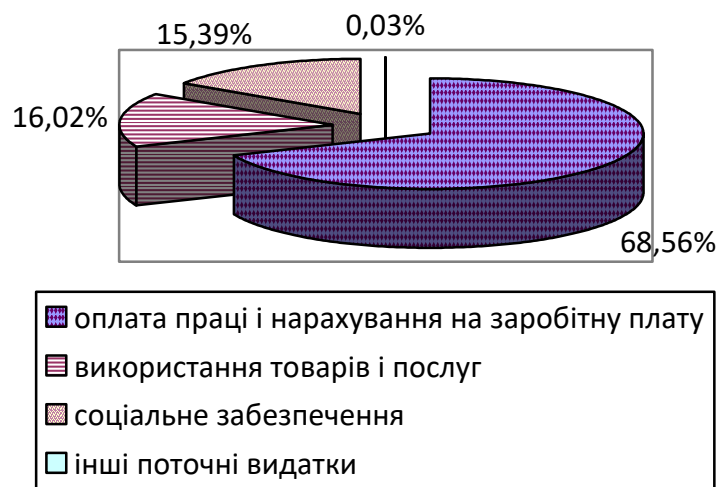

Рис. 2.4. Структура очікуваних сукупних поточних видатків Кропивницького ВПУ на 2021 р. за програмою 0611091, %

За програмою 0611092 очікувалося надходження коштів із загального фонду бюджету на суму 2445294,00 грн. для погашення поточних видатків на оплату праці та нарахувань на заробітну плату.

Кошториси на 2019 та 2020 рр. по Кропивницькому ВПУ було сформовано за однією програмою – 0611110 (табл. 2.2, додатки Е.1, Ж.1).

Таблиця 2.2

Складові кошторисів Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 «Підготовка кадрів професійно-технічними закладами та іншими закладами освіти» на 2019 та 2020 рр., грн.

Найменування	2019 р.			2020 р.		
	Усього на рік:		Разом	Усього на рік:		Разом
	загальний фонд	спеціальний фонд		загальний фонд	спеціальний фонд	
Надходження - усього	11113097,00	139600,00	11252697,00	13249097,00	139500,00	13388597,00
Надходження коштів із загального фонду бюджету	11113097,00	х	11113097,00	13249097,00	х	13249097,00
Надходження коштів із спеціального фонду бюджету	х	139600,00	139600,00	х	139500,00	139500,00
у тому числі надходження від плати за послуги, що надаються установою згідно із законодавством	х	139600,00	139600,00	х	139500,00	139500,00
з них:						
- надходження установи від додаткової (господарської) діяльності	х	60600,00	60600,00	х	60500,00	60500,00
- плата за оренду майна установи	х	79000,00	79000,00	х	79000,00	79000,00
Видатки та надання кредитів – усього	11113097,00	139600,00	11252697,00	13249097,00	139500,00	13388597,00
у тому числі поточні видатки	11113097,00	139600,00	11252697,00	13249097,00	139500,00	13388597,00
з них:						
оплата праці і нарахування на заробітну плату	7235729,00	-	7235729,00	9035405,00	-	9035405,00
використання товарів і послуг	2721774,00	133900,00	2855674,00	2172857,00	134900,00	2307757,00
соціальне забезпечення	1155594,00	-	1155594,00	2040835,00	-	2040835,00
інші поточні видатки	-	5700,00	5700,00	-	4600,00	4600,00

У 2020 р. порівняно з 2019 р. планувалося збільшення видатків закладу, а отже й надходжень для їх покриття. Загальна структура очікуваних надходжень Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 відображена на рис. 2.5.

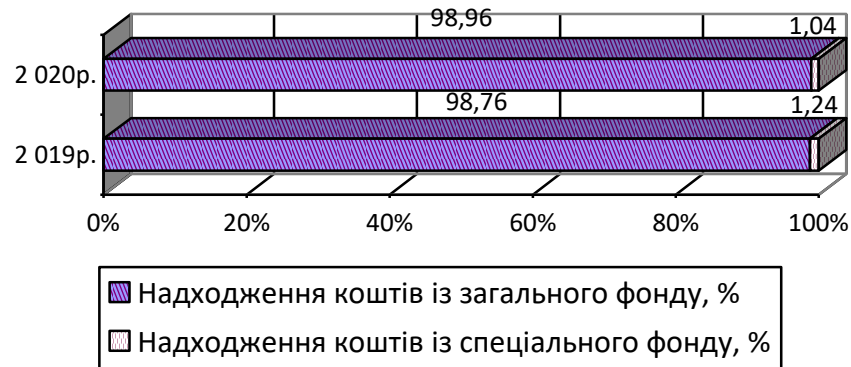

Рис. 2.5. Загальна структура очікуваних надходжень коштів Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 на 2019 та 2020 рр., %

Структуру очікуваних на 2019 та 2020 рр. сукупних поточних видатків закладу за програмою 0611110 відображено на рис. 2.6.

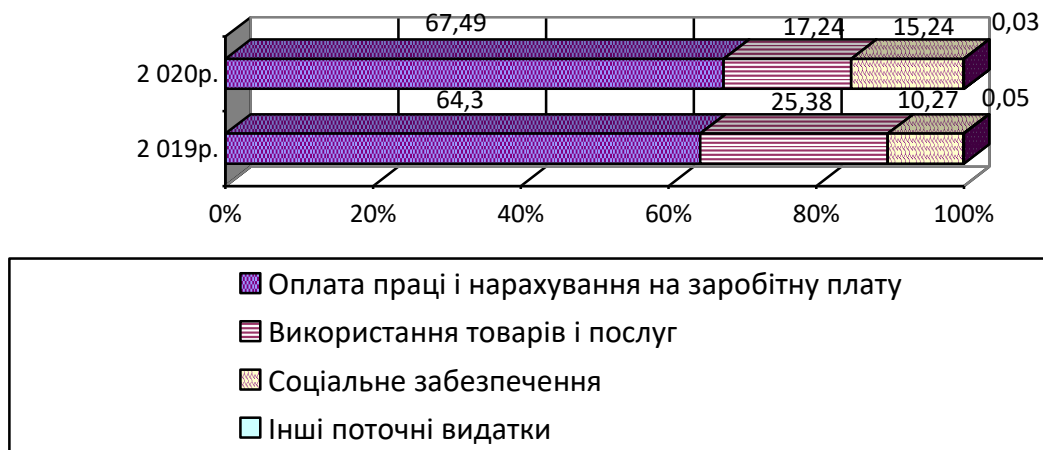

Рис. 2.6. Структура очікуваних на 2019 та 2020 рр. сукупних поточних видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611110, %

Як видно з рис. 2.6, у обсязі очікуваних поточних видатків закладу найбільшу питому вагу займають витрати на оплату праці з нарахуваннями (64,30-67,49 %).

Обсяги надходження коштів загального фонду на покриття видатків за програмою 0611091 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок коштів місцевого бюджету» за 2021 р. відображено на рис. 2.7 (додаток Д.3).

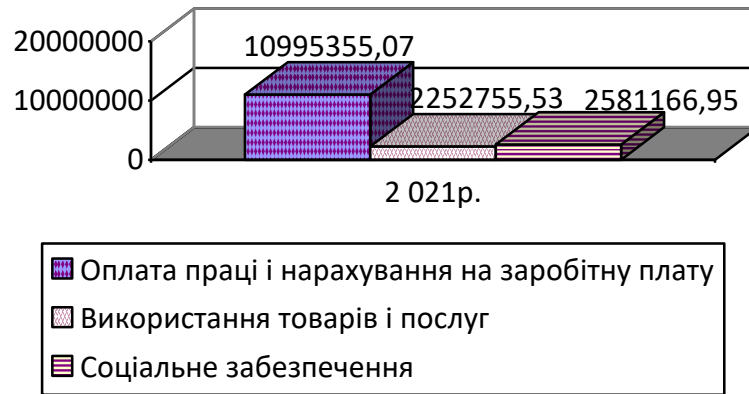

Рис. 2.7. Обсяги надходження коштів загального фонду на покриття видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611091 за 2021 р., грн.

З рис. 2.7 видно, що найбільший обсяг коштів загального фонду з місцевого бюджету (10995355,07 грн.) надійшов на покриття видатків на оплату праці і нарахувань на заробітну плату. Порівняно менший обсяг коштів надійшов на покриття видатків щодо соціального забезпечення потреб закладу (2581166,95 грн.) та використання товарів і послуг (2252755,53 грн.).

Також у 2021 р. Кропивницьке ВПУ отримувало освітню субвенцію. Надходження коштів загального фонду на суму 2459751,15 грн. було спрямоване виключно на покриття видатків на оплату праці і нарахувань на заробітну плату за програмою 0611092 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок освітньої субвенції» (додаток Д.4).

Обсяги надходження коштів загального фонду на покриття видатків за програмою 0611110 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти» за 2019-2020 рр. відображено на рис. 2.8 (додатки Е.2, Ж.2).

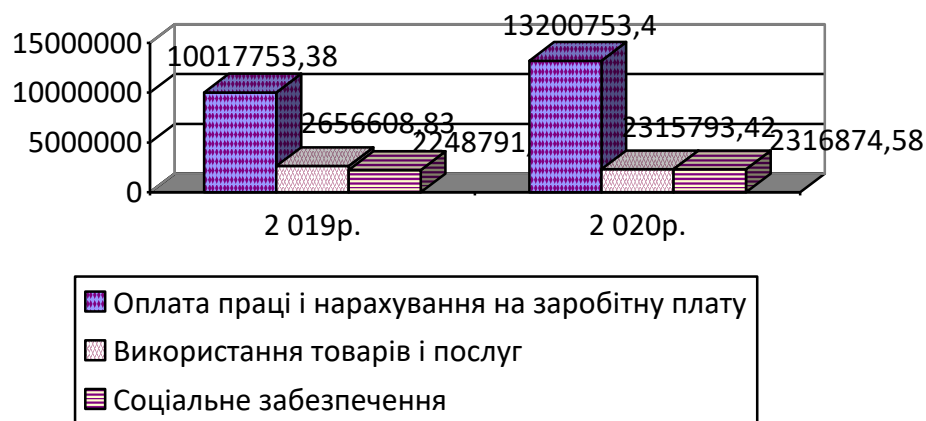

Рис. 2.8. Обсяги надходження коштів загального фонду на покриття видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 за 2019-2020 рр., грн.

Так, значний обсяг коштів загального фонду (10017753,38 грн. у 2019 р. та 13200753,40 грн. у 2020 р.) надійшов та був спрямований на покриття видатків на оплату праці і нарахувань на заробітну плату. Значно менший обсяг коштів надійшов та був спрямований на покриття видатків з придбання товарів і послуг (2656608,83 грн. у 2019 р. та 2315793,42 грн. у 2020 р.) та на соціальне забезпечення потреб закладу (2248791,8 грн. у 2019 р. та 2316874,58 грн. у 2020 р.).

Кропивницьке ВПУ частково покриває свої витрати за рахунок отримання оплати за надані послуги, а також за рахунок інших джерел власних надходжень (додатки Д.5, Д.6, Е.3, Е.4, Ж.3, Ж.4).

2.2. Система внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти та її обліково-інформаційне забезпечення

З метою забезпечення успішного функціонування Кропивницького ВПУ та збереження його активів, у закладі чітко налагоджений механізм управління та розподіл обов'язків. Найважливішим елементом механізму управління училищем є повсякденний внутрішній контроль.

Система внутрішнього контролю визначає внутрішні правила та запроваджені керівництвом процедури контролю для забезпечення стабільного функціонування закладу, дотримання ним чинного законодавства, а також внутрішніх норм і правил, збереження та раціонального використання активів, запобігання допущенню помилок та фальсифікацій, забезпечення правильності та повноти ведення обліку, своєчасності складання звітності. Для раціональної організації обліку та внутрішнього контролю у закладі розроблено графік документообігу.

Адміністрацією Кропивницького ВПУ забезпечується:

- надійність системи бухгалтерського обліку та інформації, необхідної для успішного управління діяльністю закладу;
- контроль за надходженням та використанням у процесі діяльності коштів загального фонду, плати за послуги, інших власних надходжень закладу;
- перевірка правильності формування навчального навантаження, використання робочого часу, забезпечення відповідності діяльності закладу ліцензійним умовам;
- недопущення псування майна та його нецільового використання, фактів крадіжок, знищення інформації в комп'ютерних базах даних, облікових регістрах та реєстрах;
- обов'язковість виконання працівниками загальних вимог нормативно-законодавчих документів, які регулюють діяльність закладів професійної освіти та, зокрема, освітній процес, а також розроблених внутрішніх правил та інструкцій.

Система внутрішнього контролю Кропивницького ВПУ включає відповідні складові (рис. 2.9).

Внутрішній контроль здійснюється директором закладу, його заступниками, а також іншими працівниками у межах виконання ними функціональних (посадових) обов'язків. Функціонування системи внутрішнього контролю закладу базується на таких основних принципах:

законність, методологічна єдність, відповідальність та розподіл повноважень, об'єктивність, відкритість.

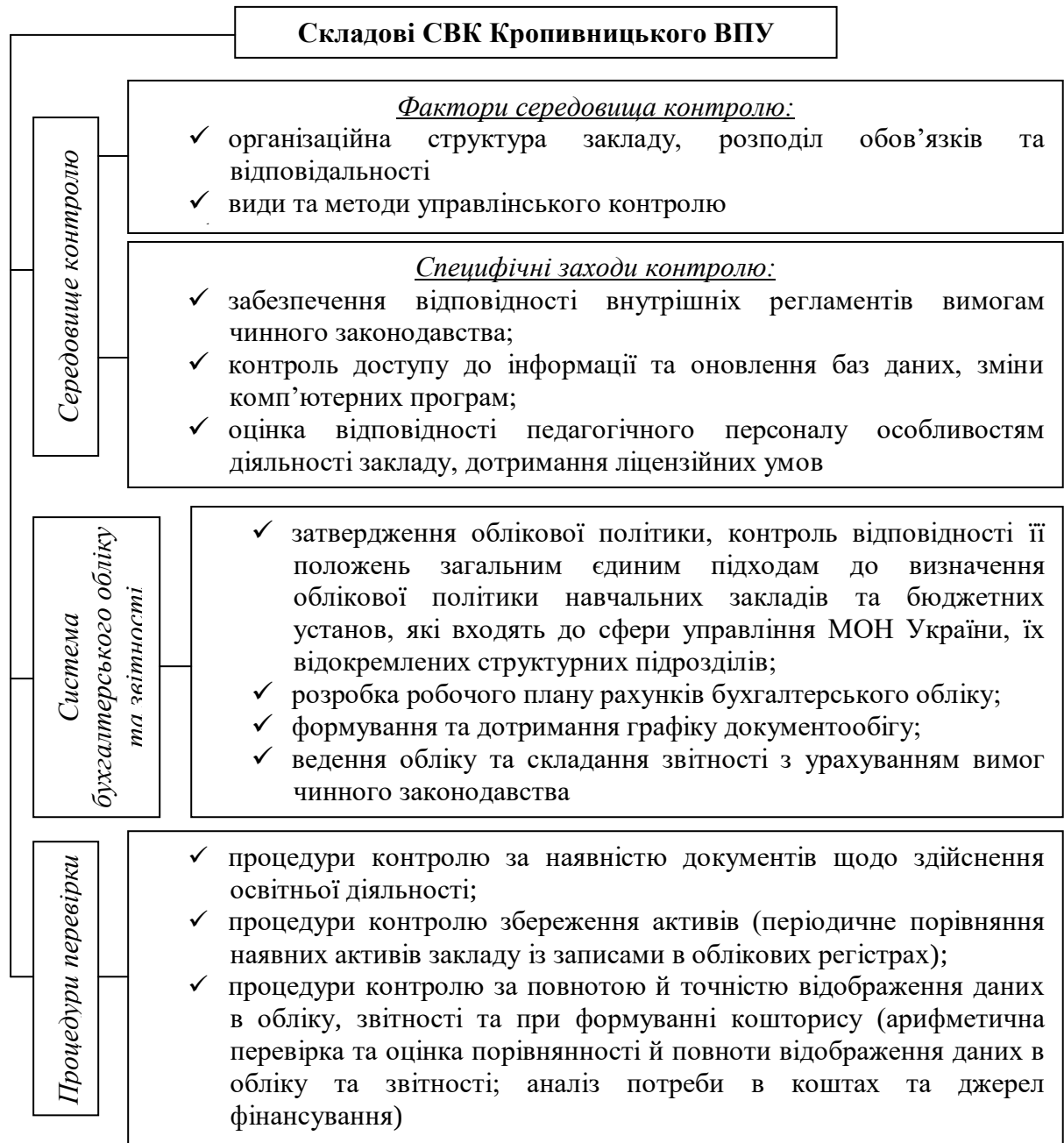

Рис. 2.9. Складові системи внутрішнього контролю
Кропивницького ВПУ

Об'єктами внутрішнього контролю в Кропивницькому ВПУ є адміністративно-управлінські, а також фінансово-господарські та інші процеси, здійснення яких забезпечується у межах визначених повноважень і відповідальності структурними складовими закладу та його працівниками.

Структуру внутрішнього контролю училища формують наступні компоненти (рис. 2.10).

Рис. 2.10. Структура внутрішнього контролю в Кропивницькому ВПУ

Внутрішній контроль у Кропивницькому ВПУ оснований, передусім, на необхідності забезпечення раціональної організації навчально-виховного процесу шляхом ефективної взаємодії між адміністрацією та персоналом, органами влади, громадськими організаціями, сприяння удосконаленню

професійної майстерності педагогічного персоналу закладу, економічно обґрунтованого формування доходів та витрат.

Директор училища добре інформований про всі сфери діяльності закладу, підтримує постійний зворотній зв'язок з фінансово-економічною службою на чолі з головним бухгалтером, приймає безпосередню участь у розробці кошторису, формуванні та аналізі фактичних доходів та витрат. Значна увага під час проведення внутрішнього контролю звертається на:

- дотримання загальнодержавних освітніх стандартів та внутрішніх регламентів;
- якісний склад педагогічного персоналу;
- рівень знань, умінь та навичок здобувачів освіти;
- виконання навчальних планів та програм;
- організацію харчування, дотримання вимог техніки безпеки, санітарно-гігієнічних норм.

У Кропивницькому ВПУ на кожен навчальний рік розробляється програма здійснення внутрішнього контролю освітньої діяльності з помісячною розбивкою, яка складається з наступних розділів:

I. Контроль за виконанням закладом професійної освіти вимог нормативно-правових актів у сфері освіти;

II. Контроль за організацією закладом професійної освіти навчально-виховного процесу та методичної роботи;

III. Контроль за результатами навчальних досягнень здобувачів освіти.

Програмою здійснення внутрішнього контролю освітньої діяльності у Кропивницькому ВПУ визначено зміст внутрішнього контролю та форму узагальнення й оприлюднення результатів, орієнтовні терміни проведення заходів контролю.

Зміст внутрішнього контролю за виконанням закладом вимог нормативно-правових актів у сфері освіти та документи, які підлягають аналізу, узагальнено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Зміст внутрішнього контролю за виконанням Кропивницьким ВПУ вимог нормативно-правових актів у сфері освіти та документи, які підлягають вивченню та аналізу

Зміст внутрішнього контролю	Документи, які підлягають вивченню та аналізу
1. Планування роботи закладу на навчальний рік	Ліцензії на провадження освітньої діяльності, документи про атестацію та акредитацію, кадровий склад згідно з ліцензійними умовами, план роботи закладу, освітні програми, робочий навчальний план, плани роботи адміністрації, методистів, викладачів, керівників (кураторів) груп, соціального педагога, практичного психолога
2. Облік здобувачів освіти	Накази на зарахування, дані про ліцензійний обсяг та фактичну кількість здобувачів освіти, особові справи здобувачів освіти, журнали обліку навчальної роботи
3. Матеріально-технічне забезпечення	Відомості про матеріально-технічне забезпечення у розрізі професій, дані фактичного обліку та інвентаризацій
4. Організація індивідуального навчання	Накази, медичні довідки, погодження з департаментом освіти і науки Кіровоградської ОДА, розклад та журнал обліку занять зі здобувачем освіти, індивідуальний навчальний план
5. Комплектування спеціальних медичних груп для занять фізкультурою	Накази, медичні довідки, журнали обліку навчальної роботи
6. Організація та стан харчування здобувачів освіти	Накази, накладні обліку продукції, розрахункові документи, меню, журнали виконання норм харчування
7. Особові справи та трудові книжки педагогів	Накази, трудові книжки
8. Організація чергування у закладі освіти	Розклад занять, графік чергування, посадові обов'язки чергового адміністратора
9. Заміна занять та перевірка якості їх заміни	Розклад занять, журнал обліку пропущених та заміненних занять, журнали обліку навчальної роботи
10. Оформлення та видача документів про освіту	Накази, книга обліку та видачі документів про освіту
11. Стан виконання Кодексу цивільного захисту України	План евакуації, журнали інструктажу
12. Ознайомлення викладачів з попереднім навантаженням на наступний навчальний рік	Робочий навчальний план, заяви викладачів, список викладачів, ознайомих з попереднім навантаженням (з підписами)
13. Дотримання санітарно-гігієнічних норм в організації навчально-виховного процесу	Розклад занять, приписи органів державного нагляду, накази
14. Ведення журналів інструктажу з техніки безпеки	Журнали обліку інструктажів, журнали обліку навчальної роботи
15. Інформаційне забезпечення управління ВПУ	Журнал обліку документації, комп'ютеризовані бази даних
16. Забезпечення підручниками та стан роботи бібліотеки	Книга обліку матеріальної бази бібліотеки, графік роботи бібліотеки
17. Перевірка стану виконання планів роботи та їх коригування	Накази, протоколи засідань педагогічної ради, нарад
18. Перевірка особових справ здобувачів	Особові справи здобувачів
19. Готовність ВПУ до осінньо-зимового періоду, стан опалювальної системи, утеплення приміщень	Накази, інструкції та журнали з охорони праці, посвідчення про проходження навчання відповідального за роботу системи опалення
20. Готовність ВПУ до нового навчального року	Акт готовності закладу освіти, програмне забезпечення, акти-дозволи на використання обладнання та інвентарю
21. Контроль навчання дітей з особливими освітніми потребами	Накази, списки здобувачів освіти за зазначеною категорією, індивідуальні плани навчання

Для контролю за організацією навчально-виховного процесу та методичної роботи у Кропивницькому ВПУ у розділі II Програми здійснення внутрішнього контролю освітньої діяльності закладу деталізовано зміст такого контролю, а також перелік документів, які підлягають розгляду та аналізу (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Зміст внутрішнього контролю за організацією навчально-виховного процесу і методичної роботи у Кропивницькому ВПУ та документи, які підлягають вивченню та аналізу

Зміст внутрішнього контролю	Документи, які підлягають вивченню та аналізу
1. Результати виконання здобувачами освіти навчальних програм	Накази, журнали обліку навчальної роботи, журнали кураторів, залікові та екзаменаційні відомості
2. Відвідування занять здобувачами освіти	Журнали обліку відвідування занять здобувачами, журнали обліку навчальної роботи, журнали кураторів
3. Вивчення стану викладання навчальних дисциплін	План роботи закладу освіти, методистів, журнал взаємовідвідування занять, журнали обліку навчальної роботи
4. Підготовка здобувачів освіти до участі в олімпіадах, турнірах, конкурсах	План роботи закладу освіти, методистів, накази щодо участі здобувачів освіти у зазначених заходах
5. Ефективність роботи гуртка	Журнал роботи гуртка, заяви, накази
6. Виконання практичних та лабораторних робіт здобувачами освіти	Журнали проходження інструктажів щодо роботи з обладнанням, журнали обліку навчальної роботи, методичне забезпечення щодо підготовки до практичних занять та виконання лабораторних робіт
7. Організація роботи із здобувачами освіти, схильними до здійснення правопорушень	План роботи закладу освіти, плани роботи психолога та соціального педагога, плани індивідуальної роботи із здобувачами освіти
8. Контроль за наповненням офіційного сайту ВПУ	Накази, інформація, фактично відображена на сайті
9. Оцінювання педагогічними працівниками досягнень здобувачів у навчанні	Накази, протоколи засідань методистів, положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти, зошити та розробки здобувачів освіти, журнали обліку навчальної роботи, залікові та екзаменаційні відомості
10. Тематика та плани занять	Календарно-тематичне планування, індивідуальні плани роботи викладачів, матеріали дистанційного навчання
11. Комплектування ВПУ педагогічними кадрами	Накази про приймання на роботу та звільнення, особові справи, трудові книжки
12. Атестація педагогічних працівників та підвищення кваліфікації	Накази, плани атестації педагогічних працівників та підвищення кваліфікації, підтверджуюча документація про стажування та підвищення кваліфікації, особові справи, протоколи, журнали відвідування занять
13. Дієвість системи стимулювання працівників	Накази, грамоти, подяки, положення про преміювання, дані про нарахування та виплату премій
14. Результативність методичної роботи	Накази, плани роботи методистів, звіти

Зміст внутрішнього контролю за результатами навчальних досягнень здобувачів освіти та документи, які підлягають аналізу, узагальнено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Зміст внутрішнього контролю за результатами навчальних досягнень здобувачів освіти у Кропивницькому ВПУ та документи, які підлягають аналізу

Зміст внутрішнього контролю	Документи, які підлягають вивченню та аналізу
1. Урахування запитів здобувачів освіти під час розподілу часу варіативної складової робочого навчального плану	Робочий навчальний план ВПУ, накази, заяви здобувачів, результати анкетування здобувачів
2. Робота із здобувачами, які потребують психологічної підтримки	Плани роботи психолога та соціального педагога, журнали обліку заяв та повідомлень, результати анкетування здобувачів, індивідуальні плани роботи із здобувачами
3. Залучення здобувачів до спортивно-оздоровчої роботи	План виховної роботи, план проведення спортивно-оздоровчих заходів, медичні довідки здобувачів
4. Соціально-психологічний супровід здобувачів освіти	Плани роботи психолога та соціального педагога, накази
5. Стан виховної роботи	План виховної роботи, плани роботи кураторів груп

Загалом Програма здійснення внутрішнього контролю освітньої діяльності у Кропивницькому ВПУ відповідає вимогам, встановленим Листом МОН України від 07.08.2013 р. № 1/9-533 [80].

Як важлива функція управління закладом освіти, внутрішній контроль забезпечує зворотній зв'язок між об'єктами та суб'єктами контролю, адже у процесі його здійснення відбувається інформування про реальний стан справ у Кропивницькому ВПУ й фактичне виконання управлінських рішень. У процесі здійснення внутрішнього контролю узагальнюється оперативна інформація щодо стану керованих підсистем, своєчасно виявляються та виправляються недоліки у навчально-виховному процесі.

При загальній оцінці ризиків діяльності Кропивницького ВПУ скористаємося встановленими нормативами, визначеними у наказі МОН України від 24.03.2017 р. № 462 [64]. Результати розрахунку узагальнюємо в табл. 2.6 (додатки Д.3-Д.6, Е.2-Е.4).

Таблиця 2.6

Загальна оцінка ризиків діяльності Кропивницького ВПУ (відповідно до наказу МОН № 462)

Показник	Джерело інформації	Критерії ризику	Ступінь ризику	Бал
1	2	3	4	5
1. Бюджетні асигнування	Форми бюджетної звітності №№: 2м, 4-1м, 4-2м. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	36500726,11 грн. (від 1 до 50 млн. грн.)	Середній	2
2. Бюджетні асигнування по видатках на «Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм»	Форми бюджетної звітності №№: 2м, 4-1м, 4-2м. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	3120,00 грн. (до 1 млн. грн.)	Низький	0,5
3. Бюджетні асигнування по видатках на «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар; оплату послуг (крім комунальних); видатки та заходи спеціального призначення»	Форми бюджетної звітності №№: 2м, 4-1м, 4-2м. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	691312,93 грн. (до 1 млн. грн.)	Низький	0,5
4. Бюджетні асигнування на «Капітальні видатки»	Форми бюджетної звітності №№: 2м, 4-1м, 4-2м. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	17600 грн. (до 1 млн. грн.)	Низький	0,5
5. Державні закупівлі за переговорною процедурою (окрім комунальних послуг)	Звіти про результати проведення закупівлі. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	786231,18 грн. (від 500 тис. грн. до 3 млн. грн.)	Середній	2
6. Державні закупівлі у суб'єктів підприємництва – фізичних осіб	Звіти про результати проведення закупівлі. <i>Показник визначається сумарно за 2 роки</i>	498935,64 грн. (до 500 тис. грн.)	Низький	0,5
7. Первісна вартість основних засобів	Форма № 1-дс «Баланс». <i>Показник визначається на кінець останнього звітного періоду</i>	8846752 грн. (від 1 млн. грн. до 10 млн. грн.)	Середній	2
8. Зменшення вартості нефінансових активів	Форма № 1-дс «Баланс». <i>Показник визначається</i>	7348 грн. (до 100 тис. грн.)	Низький	0,5

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5
	<i>сумарно за 2 роки як різниця вартості нефінансових активів на кінець та початок звітного періоду</i>			
9. Власні надходження (надходження коштів, отриманих як плата за послуги, а також за іншими джерелами власних надходжень)	Форми бюджетної звітності №№: 4-1м, 4-2м. Показник визначається сумарно за 2 роки	357994,05 грн. (до 1 млн. грн.)	Низький	0,5
10. Інформація правоохоронних органів стосовно суми можливої матеріальної шкоди та / або взаємовідносин з господарюючими суб'єктами з ознаками фіктивності	Інформація від правоохоронних органів	- (до 50 тис. грн.)	Низький	0,5
11. Обґрунтована інформація з інших зовнішніх джерел стосовно суми ймовірної матеріальної шкоди з підтверджуючими документами	ЗМІ, інтернет, скарги і т.ін.	- (до 50 тис. грн.)	Низький	0,5
12. Інформація від структурних підрозділів МОН стосовно суми ймовірної матеріальної шкоди	Інформація від структурних підрозділів МОН	- (до 50 тис. грн.)	Низький	0,5

У відповідності з нормативами, визначеними у наказі МОН України від 24.03.2017 р. № 462 [64], за переважною більшістю встановлених критеріїв ризику діяльності Кропивницького ВПУ є низькими. Водночас виявлено індикатори, за якими ступінь ризику середній. Саме таким індикаторам слід приділяти першочергову увагу при здійсненні як внутрішнього, так і зовнішнього контролю.

Зокрема, важливий об'єкт контролю у Кропивницькому ВПУ – бюджетні асигнування, обсяги яких відображаються у формах бюджетної звітності закладу (додатки Д.3-Д.6, Е.2-Е.4, Ж.2-Ж.4). У загальному обсязі бюджетних асигнувань вагомою є частка асигнувань на оплату праці з нарахуваннями, а також стипендіальні виплати, і тому за показниками 2, 3 та 4 (див. табл. 2.6) встановлено низький ступінь ризику. Отже, керівництво

закладу повинне приділяти значну увагу здійсненню контролю за станом розрахунків з оплати праці та стипендіальними виплатами.

Виплати працівникам формують поточні та інші виплати, а також виплати при звільненні. У Кропивницьким ВПУ поточні виплати працівникам складаються із заробітної плати, виплат за невідпрацьований час, премій та інших заохочувальних виплат. Облік таких виплат ведеться у відповідності з НП(С)БОДС 132 [51] з урахуванням норм КЗпП [24], інших законодавчих актів України, а також внутрішніх регламентів.

У процесі здійснення контролю за станом розрахунків з оплати праці детально вивчається інформація по рахунку 65 «Розрахунки з оплати праці». Розрахунки із заробітної плати відображаються за субрахунком 6511, а з виплати стипендій – на субрахунку 6512.

За умовами трудового договору, заклад виплачує заробітну плату двічі на місяць. При цьому виходять з місячного окладу працівника та кількості робочих днів у місяці (у т.ч. з розбивкою за першу та другу половини місяця). У процесі контролю здійснюється звірка сум за наступними первинними документами та меморіальними ордерами (рис. 2.11):

Рис. 2.11. Контроль за відображенням розрахунків з оплати праці у первинних документах та меморіальних ордерах

Інформація про утримані податки та збори відображається на субрахунку 6311, а інформація стосовно розрахунків із загальнообов'язкового державного соціального страхування – на субрахунку 6313. У 2021 р. податок на доходи фізичних осіб утримувався за ставкою 18 %, військовий збір – 1,5 %. Базова ставка єдиного соціального внеску становила 22 %, а для працівників-інвалідів – 8,41 %.

Також важливим об'єктом контролю є обсяги закупівель. Інформація про закупівлі, здійснені Кропивницьким ВПУ, відображається в електронній системі публічних закупівель України ProZorro та у Звітах про результати закупівель (додатки 3.1, 3.2).

З боку Кропивницького ВПУ порушень законодавства у сфері публічних закупівель не виявлено. Для недопущення порушень законодавства у сфері публічних закупівель, за допомогою програмного забезпечення ризик-системою здійснюється розрахунок індикаторів ризику. Автоматичні індикатори ризиків визначаються у відповідності з методикою, затвердженою наказом МФУ 28.10.2020 р. № 647 [40]. Органами зовнішнього контролю закупівель є Антимонопольний комітет України, Державна аудиторська служба України, Рахункова Палата України, Державна казначейська служба України, Національна поліція України.

У діапазоні середнього рівня ризику знаходиться такий показник, як первісна вартість основних засобів. Тому при здійсненні внутрішнього контролю у Кропивницькому ВПУ доцільно приділяти значну увагу технічному стану та руху основних засобів.

У Кропивницькому ВПУ визнання основних засобів, їх оцінка та переоцінка, нарахування амортизації здійснюються у відповідності з НП(С)БОДС 121 [49]. При здійсненні контролю за відображенням інформації про основні засоби в обліку та їх списанням у закладі керуються Наказом МФУ від 13.09.2016 р. № 818 [75]. Підставою для ведення обліку основних засобів слугують первинні документи. З метою забезпечення контролю та впорядкування оброблених даних на підставі первинних документів

формують зведені облікові документи. Інформацію відображають на рахунку 10 за відповідними субрахунками.

При здійсненні контролю за придбанням основних засобів у Кропивницькому ВПУ звіряють суми за наступними первинними документами та меморіальними ордерами (рис. 2.12):

Рис. 2.12. Контроль за відображенням придбання основних засобів у первинних документах та меморіальних ордерах

У відповідності до Наказу МОН України від 17.02.2021 р. № 210, з 01.01.2021 р. у Кропивницькому ВПУ внесено зміни в облікову політику з метою приведення облікової політики закладу до загальних єдиних підходів,

розроблених для навчальних закладів, які належать до сфери управління МОН.

Ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової та бюджетної звітності здійснюється відповідно до НП(С)БОДС та інших нормативно-правових актів щодо ведення обліку з урахуванням покладених на заклад завдань. Облікова політика Кропивницького ВПУ погоджена суб'єктом державного сектору вищого рівня, який затверджує кошторис – управлінням освіти Міської ради міста Кропивницького.

У процесі ведення обліку в училищі застосовують типові бухгалтерські проведення, у відповідності з наказом МФУ № 1219 від 29.12.2015 р. (зі змінами та доповненнями) [63; 94].

До складу основних засобів відносять необоротні активи з терміном експлуатації більше року. З 01.01 2021 р. в обліку застосовується вартісний критерій основних засобів, визначений ПКУ, без урахування ПДВ. Тобто, з 01.01 2021 р. необоротні активи з терміном експлуатації більше року та вартістю менше 20 тис. грн. без ПДВ за одиницю визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами. Зміни в обліку щодо основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів, які зараховані на баланс закладу до 01.01.2021 р., не проводяться (у відповідності до Наказу МОН України від 17.02.2021 р. № 210).

При визнанні активами об'єктів основних засобів та нематеріальних активів застосовують Типові строки їх експлуатації, визначені Наказом МОН України № 11 від 23.01.2015 р. Якщо за певними об'єктами основних засобів та нематеріальних активів не встановлено типових строків використання, або ж відбувається поліпшення чи зменшення їх корисності, строки експлуатації таких об'єктів встановлюються або переглядаються комісією закладу освіти. Обґрунтування відповідного рішення наводиться у розпорядчому документі про облікову політику та погоджується з МОН.

При нарахуванні амортизації основних засобів та нематеріальних активів у Кропивницькому ВПУ застосовується прямолінійний метод.

Нарахування амортизації здійснюється раз на рік перед формуванням річної фінансової звітності.

Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів здійснюється за рішенням директора закладу за наявності таких підстав: відхилення залишкової вартості об'єкта від справедливої перевищує поріг суттєвості (10%); у кошторисі затверджено асигнування для здійснення заходів щодо переоцінки та встановлення справедливої вартості об'єктів; за наявності звіту про оцінку майна, або акту оцінки майна.

З метою здійснення контролю правильності та повноти здійснення записів щодо матеріальних цінностей перевіряють регістри аналітичного та синтетичного обліку, які складаються за всіма субрахунками рахунку 15. На окремому аналітичному субрахунку узагальнюється сума транспортно-заготівельних витрат, яка розподіляється пропорційно на суму запасів, що вибули за звітний місяць. Середньозважена собівартість запасів визначається щомісячно. Централізовані закупівлі відображаються за ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів. Для оформлення окремих господарських операцій із запасами Кропивницьке ВПУ використовує самостійно розроблені та затверджені у наказі про організацію обліку форми первинних документів, які містять обов'язкові реквізити, встановлені Законом України № 996-XIV [71].

В обліку Кропивницького ВПУ доходи і витрати класифікуються у розрізі обмінних та необмінних операцій, обліковуються у розрізі бюджетних програм, видів діяльності та фондів бюджету (загального та спеціального). Облік доходів за бюджетними асигнуваннями здійснюється з використанням однойменного рахунку 70. Доходи від реалізації послуг відображаються на рахунку 71. Витрати на виконання бюджетних програм обліковуються на рахунку 80, витрати, пов'язані з наданням послуг, відображають на рахунку 81, інші витрати за обмінними операціями – на рахунку 84, витрати за необмінними операціями – на рахунку 85.

У процесі контролю обсягу бюджетних асигнувань у Кропивницькому ВПУ звіряють суми за наступними первинними документами та меморіальними ордерами (рис. 2.13):

Рис. 2.13. Контроль за відображенням бюджетних асигнувань у первинних документах та меморіальних ордерах

При здійсненні контролю за відображенням доходу від реалізації освітніх послуг у Кропивницькому ВПУ звіряють суми за наступними первинними документами та меморіальними ордерами (рис. 2.14):

Рис. 2.14. Контроль за відображенням доходу від реалізації освітніх послуг у первинних документах та меморіальних ордерах

У процесі контролю витрат на виконання бюджетних програм у Кропивницькому ВПУ звіряють суми за наступними первинними документами та меморіальними ордерами (рис. 2.15):

Рис. 2.15. Контроль за відображенням витрат на виконання бюджетних програм у первинних документах та меморіальних ордерах

При організації внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності у Кропивницькому ВПУ враховують, що ведення обліку у закладі здійснюється за спрощеним варіантом меморіально-ордерної форми – «Журнал-Головна». При цьому щомісячними накопичувальними відомостями слугують меморіальні ордери, складання яких здійснюється у відповідності з Наказом МФУ від 08.09.2017 р. № 755 [76]:

- № 1-авт – «Накопичувальна відомість за касовими операціями»;

- № 2-авт – «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах ДКСУ (банках)»;
- № 3-авт – «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах ДКСУ (банках)»;
- № 4-авт – «Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами»;
- № 5-авт – «Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій»;
- № 6-авт – «Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторями»;
- № 7-авт – «Накопичувальна відомість за розрахунками в порядку планових платежів»;
- № 8-авт – «Накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами»;
- № 9-авт – «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів»;
- № 10-авт – «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів»;
- № 11-авт – «Накопичувальна відомість про надходження продуктів харчування»;
- № 12-авт – «Накопичувальна відомість про витрачання продуктів харчування»;
- № 13-авт – «Накопичувальна відомість витрачання виробничих запасів»;
- № 14-авт – «Накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду суб'єктів державного сектору»;
- № 16-авт – «Накопичувальна відомість позабалансового обліку»;
- № 17-авт (для відображення господарських операцій, що не фіксуються у меморіальних ордерах №№ 1-16 авт).

Усі меморіальні ордери реєструються у книзі «Журнал-Головна», яка відкривається кожного року. У кінці кожного місяця перевіряється

правильність записів за субрахунками, визначаються сумарні обороти та кінцеві залишки.

В системі контролю фінансово-господарської діяльності Кропивницького ВПУ важливе значення має схема відображення та руху облікової інформації (рис. 2.16).

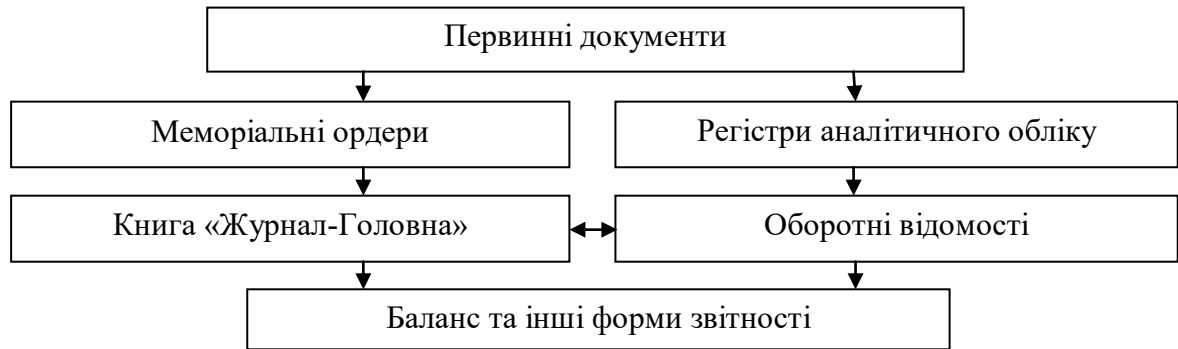

Рис. 2.16. Загальна схема відображення та руху облікової інформації в Кропивницькому ВПУ

У процесі здійснення внутрішнього контролю у закладі перевіряють повноту та достовірність інформації, перенесеної з первинних документів у меморіальні ордери та регістри аналітичного обліку, а також інформації, відображеної в оборотних відомостях, складених за аналітичними рахунками на підставі регістрів аналітичного обліку (книг, карток). Дані оборотної відомості звіряють з оборотами й залишками синтетичних рахунків, відображених у книзі «Журнал-Головна».

На основі даних книги «Журнал-Головна» та з урахуванням даних оборотних відомостей за аналітичними рахунками формується звітність.

У процесі перевірки повноти та правильності формування фінансової звітності у Кропивницькому ВПУ враховують, що річну фінансову звітність у закладі складають з урахуванням норм НП(С)БОДС 101 за наступними формами [48]:

- форма № 1-дс «Баланс»;
- форма № 2-дс «Звіт про фінансові результати»;
- форма № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів»;

- форма № 4-дс «Звіт про власний капітал».

Форму № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» складають з урахуванням норм наказу МФУ від 29.11.2017 р. № 977 (у редакції наказу МФУ від 27.11.2018 р. № 940 зі змінами) [77].

Наприкінці звітнього року бухгалтер Кропивницького ВПУ визначає фінансовий результат за звітний період з відображенням його у Балансі (форма № 1-дс) та Звіті про фінансові результати (форма № 2-дс). При звірці відповідності відображення закладом фінансового результату в обліку та у формах фінансової звітності 1-дс та 2-дс за 2019-2021 рр. відхилень не виявлено (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Узагальнення результатів звірки відповідності відображення Кропивницьким ВПУ фінансового результату на рахунку 55 та у формах фінансової звітності 1-дс та 2-дс за 2019-2021 рр.

Показник	Форма та код фінансової звітності	Взаємна звірка за кодами форм фінансової звітності	За даними бухгалтерського обліку	Відхилення (+,-), грн.:		
				2019 р.	2020 р.	2021 р.
Фінансовий результат	Форма 1-дс, код 1420, графи 3 і 4	Форма 1-дс, код 1195 – код 1595, графи 3 і 4	Узагальнена інформація по рахунку 55	-	-	-
Профіцит / дефіцит за звітний період	Форма 2-дс, код 2390, графа 3	Форма 2-дс, код 2600 – код 2780		-	-	-

Формування бюджетної звітності у Кропивницькому ВПУ здійснюється з урахуванням норм наказу МФУ від 24.01.2012 р. № 44 (у редакції наказу МФУ від 07.02.2017 р. № 44 зі змінами та доповненнями) [66]. У закладі складають та оприлюднюють на офіційному сайті такі форми бюджетної звітності:

- форму № 2м «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» (складається за програмами 0611091 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими

зкладами освіти за рахунок коштів місцевого бюджету» (додаток Д.3) та 0611092 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок освітньої субвенції» (додаток Д.4));

- форму № 4-1м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги» (складається за програмою 0611091 (додаток Д.5));
- форму № 4-2м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень» (складається за програмою 0611091 (додаток Д.6)).

Контроль за повнотою та правильністю формування показників бюджетної звітності у Кропивницькому ВПУ здійснюють з урахуванням регламентів методичних рекомендацій, затверджених наказом ДКСУ від 25.01.2019 р. № 28 (у редакції наказу ДКСУ від 21.04.2020 р. № 111) [42].

Результати співставлення інформації про видатки за програмою 0611091, відображеної за субрахунками бухгалтерського обліку, з кодами бюджетної класифікації за формою № 2-м по Кропивницькому ВПУ за 2021 р. узагальнені в табл. 2.8 (додаток Д.3).

Таблиця 2.8

Співставлення інформації про видатки за програмою 0611091, відображеної на субрахунках бухгалтерського обліку та у формі бюджетної звітності № 2-м по Кропивницькому ВПУ за 2021 р.

Субрахунок бухгалтерського обліку:		Форма № 2-м:		Відхилення, грн.
субрахунок	сума, грн.	код	сума, грн.	
Витрати за обмінними операціями				
8011/1	9040420,23	2110	9040420,23	-
8012/1	1954934,84	2120	1954934,84	-
8013/01	136399,48	2210	136399,48	-
8013/02	10495,84	2220	10495,84	-
8013/03	259363,22	2230	259363,22	-
8013/04	87340,01	2240	87340,01	-
8013/06	1757636,98	2270	1757636,98	-
8411/02	1520,00	2280	1520,00	-
Витрати за необмінними операціями				
8511/02	2581166,95	2700	2581166,95	-

У 2021 р. за програмою 0611091 витрати за обмінними операціями формували наступні складові: витрати на оплату праці з відрахуваннями на соціальні заходи, матеріальні витрати, інші витрати за обмінними операціями (зокрема, дослідження та розробки й окремі заходи щодо реалізації регіональних програм). Витрати за необмінними операціями формувала одна складова – витрати на соціальне забезпечення (стипендії та інші виплати).

За програмою 0611092 у 2021 р. по Кропивницькому ВПУ формувалися лише витрати за обмінними операціями, складовими яких були витрати на оплату праці (код 2110 форми № 2-м) в сумі 2008415,77 грн. та відрахування на соціальні заходи (код 2120 форми № 2-м) в сумі 451335,38 грн. (додаток Д.4).

У результаті співставлення облікової інформації про видатки за цією програмою з кодами бюджетної класифікації за формою № 2-м по Кропивницькому ВПУ за 2021 р. розбіжностей не встановлено.

У 2019 та 2020 рр. звіт за формою № 2-м формувався за єдиною бюджетною програмою – 0611110. При відображенні інформації про видатки на субрахунках бухгалтерського обліку та у формі № 2-м відхилень по Кропивницькому ВПУ не допускалося.

Важливе значення у Кропивницькому ВПУ надається перевірці правильності та повноти відображення в обліку та звітності інформації про надходження та використання коштів, отриманих як плата за послуги. Узагальнену інформацію щодо наявності та руху таких коштів відображають у формі № 4-1м (додатки Д.5, Е.3, Ж.3).

Перш за все перевіряють відповідність перехідних залишків коштів, отриманих як плата за послуги, на початок та кінець за кожним наступним звітним періодом. Результати проведення такої звірки по Кропивницькому ВПУ станом на кінець 2019 – початок 2021 рр. узагальнено в табл. 2.9 (додатки Д.5, Е.3, Ж.3).

Таблиця 2.9

Результати перевірки відповідності перехідних залишків коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2019 – початок 2021 рр. по Кропивницькому ВПУ

Показник	Залишок коштів, грн.:		Відхилення, грн.	Залишок коштів, грн.:		Відхилення, грн.
	на кінець 2019 р.	на початок 2020 р.		на кінець 2020 р.	на початок 2021 р.	
Надходження коштів - усього	5928,20	5928,20	-	26272,32	26272,32	-

Результати проведення звірки залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2020 – початок 2022 рр. узагальнено в табл. 2.10 (додатки Д.5, Е.3).

Таблиця 2.10

Результати перевірки відповідності перехідних залишків коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2020 – початок 2022 рр. по Кропивницькому ВПУ

Показник	Залишок коштів, грн.:		Відхилення, грн.	Залишок коштів, грн.:		Відхилення, грн.
	на кінець 2020 р.	на початок 2021 р.		на кінець 2021 р.	на початок 2022 р.	
Надходження коштів - усього	26272,32	26272,32	-	36027,74	36027,74	-

Як видно з табл. 2.9 та 2.10, відхилень щодо відображення перехідних залишків коштів за формою № 4-1м станом на кінець 2019 – початок 2022 рр. у закладі не виявлено.

З метою перевірки арифметичної правильності розрахунку перехідних залишків коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2019 – початок 2022 рр. будемо табл. 2.11 (додатки Д.5, Е.3, Ж.3).

Контроль за повнотою та правильністю формування інформації про доходи та витрати закладу для її відображення у формі № 2-дс фінансової

звітності здійснюють на основі порівняння показників, відображених в обліку та узагальнених у формах бюджетної звітності.

Таблиця 2.11

Перевірка арифметичної правильності розрахунку перехідних залишків коштів, отриманих як плата за послуги, по Кропивницькому ВПУ на кінець 2019 – початок 2022 рр., грн.

Рік	Залишок коштів на початок року	Надходження коштів за звітний рік	Вибуття коштів за звітний рік	Залишок коштів на кінець року
2019 р.	17815,19	214160,24	226047,23	5928,20
2020 р.	5928,20	173787,17	153443,05	26272,32
2021 р.	26272,32	148085,39	138329,97	36027,74

За результатами вибіркового порівняння інформації за 2021 рік щодо відображення витрат та доходів в обліку, формах фінансової та бюджетної звітності по Кропивницькому ВПУ розбіжностей не виявлено.

У Кропивницькому ВПУ надається важливе значення перевірці правильності та повноти відображення в обліку та формах статистичної звітності інформації про контингент учнів та слухачів, а також про підсумки роботи. З урахуванням положень наказу ДКСУ та МОН № 259/364 від 03.08.2020 р. заклад складає форми річної статистичної звітності № 1-профтех «Звіт професійно-технічного навчального закладу про підсумки роботи» та № 2-профтех «Звіт професійно-технічного навчального закладу про приймання учнів та слухачів» [78]. Відповідно до наказу ДКСУ та МОН № 380/560 від 28.11.2020 р. заклад складає форму річної статистичної звітності № 3-профтех «Звіт професійно-технічного навчального закладу про контингент учнів та слухачів» [79].

Зокрема, у формі № 1-профтех наводиться узагальнена інформація про рух контингенту упродовж навчального року, підсумки випуску за професіями та спеціальностями, працевлаштування випускників, а також про навчально-матеріальну базу, наявність та рух працівників, рівень їх фахової кваліфікації та заходи щодо його підвищення. У формі № 2-профтех

узагальнюється інформація про кількість вступників, прийнятих на базі завершеної й незавершеної загальної середньої освіти, вищої освіти, про структуру контингенту вступників. У формі № 3-профтех наводиться розгорнута інформація про рух контингенту упродовж навчального року.

При здійсненні контролю за фінансово-господарською діяльністю закладу важливе значення надається інформації, відображеній у базі електронного документообігу та у системі ЄДЕБО де, зокрема, реалізовано автоматизоване формування статистичного звіту за формою № 2-профтех. На виконання вимог наказу МОН України від 02.04.2015 р. № 387 [61], з використанням ЄДЕБО у Кропивницькому ВПУ здійснюють формування замовлень на виготовлення документів про професійну (професійно-технічну) освіти. Також у системі ЄДЕБО здійснюється контроль за рухом бланків документів про освіти.

Отже, у Кропивницькому ВПУ дієвість системи внутрішнього контролю забезпечується злагодженою роботою відповідальних осіб та ієрархічних складових структури управління закладом професійної освіти. Ведення бухгалтерського обліку, а також здійснення контролю за виконанням кошторису й складанням звітності покладено на бухгалтерію. Загалом обліково-економічна та організаційна робота у закладі здійснюється якісно, свідченням чого є відсутність помилок та розбіжностей між взаємопов'язаними показниками, відображеними у формах звітності.

2.3. Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у Кропивницькому вищому професійному училищі

Важлива роль Кропивницького ВПУ у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку регіону, щорічне нарощування бюджетних витрат на забезпечення належних умов функціонування закладу зумовлюють

необхідність підвищення ефективності управління його фінансово-господарською діяльністю.

Дієвим засобом впливу на прийняття ефективних рішень щодо розвитку Кропивницького ВПУ є економічний аналіз, адже з використанням сучасних методик його проведення можна здійснити об'єктивну оцінку фактичних результатів діяльності закладу, динаміку їх змін, розкрити причини відхилень від кошторисних показників.

Важливим джерелом інформаційної бази для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності закладу професійної освіти слугують норми чинного законодавства, дані бухгалтерського обліку, а також показники, узагальнені у кошторисах, формах фінансової, бюджетної, статистичної звітності (додатки Д.1-Д.6, Е.1-Е.4, Ж.1-Ж.4) (рис. 2.17).

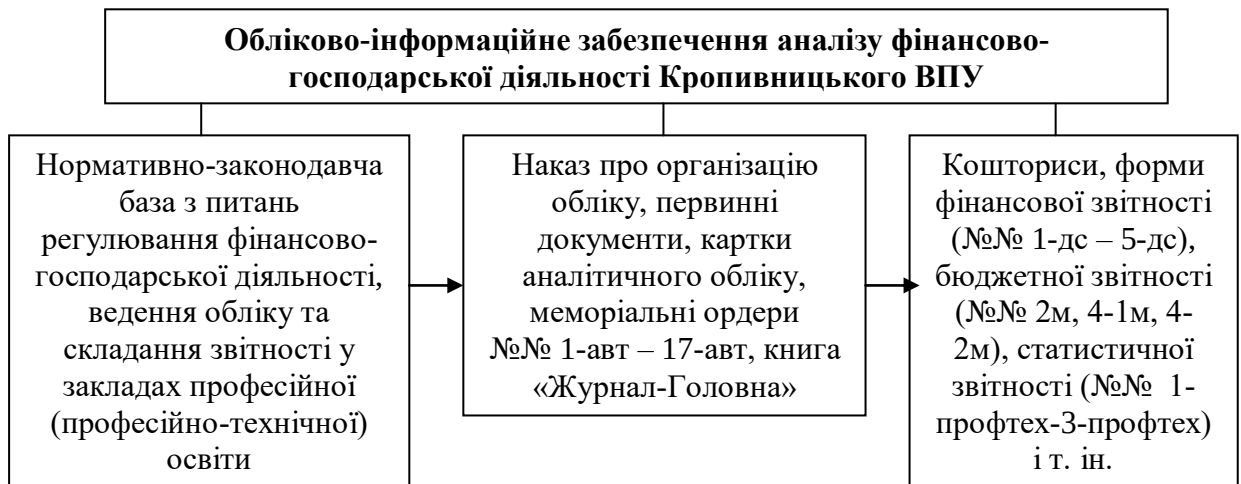

Рис. 2.17. Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у Кропивницькому ВПУ

Для надання високого рівня обґрунтованості аналітичним висновкам необхідним є розуміння аналітиком нормативно-законодавчої бази з питань регулювання фінансово-господарської діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також особливостей ведення обліку та складання звітності в конкретно взятому закладі освіти.

Економіст Кропивницького ВПУ разом з головним бухгалтером та директором закладу формує кошторис на поточний рік, у якому

відображаються сумарно та у розрізі загального й спеціального фондів надходження та видатки. Розроблені кошториси погоджуються з управлінням освіти Міської ради міста Кропивницького (додатки Д.1, Д.2, Е.1, Ж.1).

Одночасно з кошторисом заклад подає на затвердження головному розпоряднику коштів плани асигнувань по загальному та спеціальному фондах, план використання бюджетних коштів (у т. ч. у помісячному розрізі), а також штатний розпис.

Загальні обсяги очікуваних бюджетних надходжень по Кропивницькому ВПУ у розрізі фондів та програм на 2021 р. відображено на рис. 2.18 (додатки Д.1, Д.2).

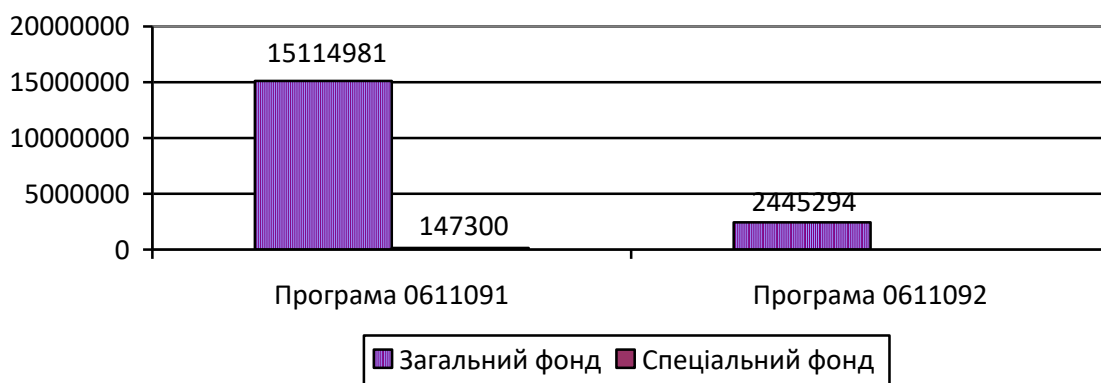

Рис. 2.18. Загальні обсяги очікуваних бюджетних надходжень по Кропивницькому ВПУ у розрізі фондів та програм на 2021 р., грн.

У 2021 р. значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень формували надходження загального фонду (15114981,00 грн. – за програмою 0611091 та 2445294,00 грн. – за програмою 0611092). Очікувані надходження спеціального фонду за програмою 0611091 є порівняно незначними – 147300 грн.

Очікувані надходження коштів із спеціального фонду бюджету у 2021 р. за програмою 0611091 формували планові надходження від плати за послуги закладу, що надаються згідно із законодавством. Їх складові представлено на рис. 2.19 (додаток Д.1).

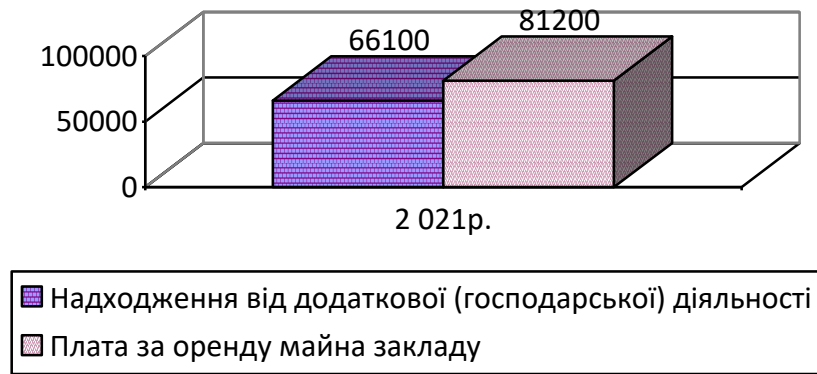

Рис. 2.19. Очікувані надходження коштів від плати за послуги, що надавалися Кропивницьким ВПУ у 2021 р. за програмою 0611091, грн.

У запланованому обсязі надходжень за програмою 0611091 у 2021 р. надходження закладу від додаткової (господарської) діяльності становили 44,87 %, а плата за оренду майна – 55,13 %.

Очікувані видатки закладу на 2021 р. склалися на 100% з поточних видатків. Їх загальний склад за програмою 0611091 відображено на рис. 2.20 (додаток Д.1).

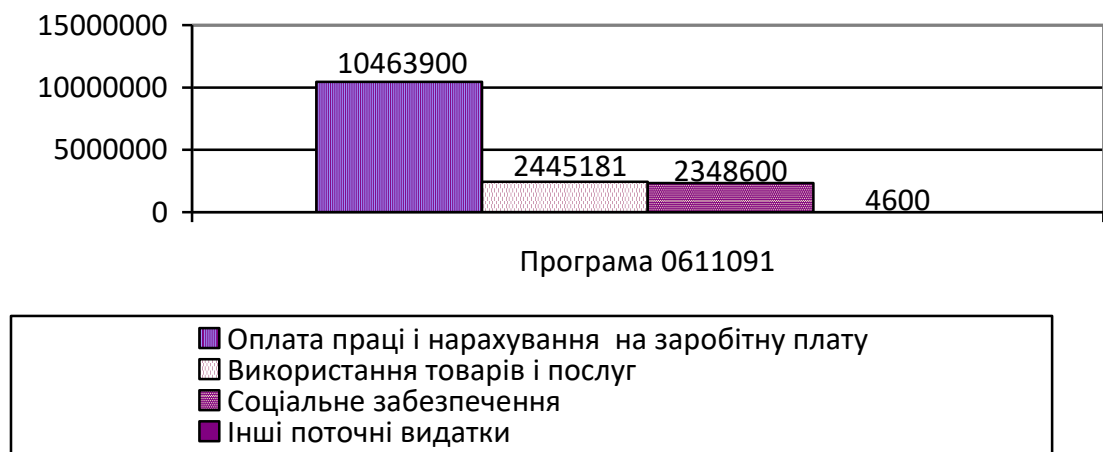

Рис. 2.20. Очікувані поточні видатки по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611091 на 2021 р., грн.

Зокрема, очікувані поточні видатки на 2021 р. за програмою 0611091 по загальному фонду відображено на рис. 2.21 (додаток Д.1).

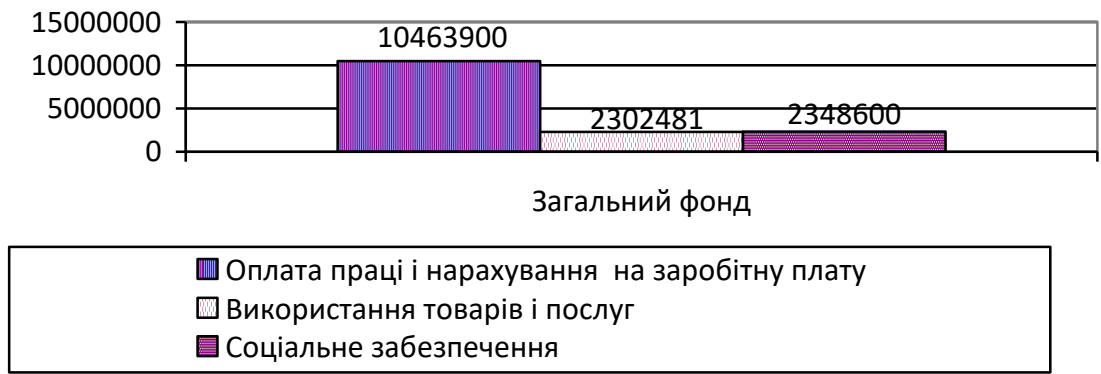

Рис. 2.21. Очікувані поточні видатки на 2021 р. по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611091 по загальному фонду, грн.

Очікувані поточні видатки на 2021 р. за програмою 0611091 по спеціальному фонду відображено на рис. 2.22 (додаток Д.1).

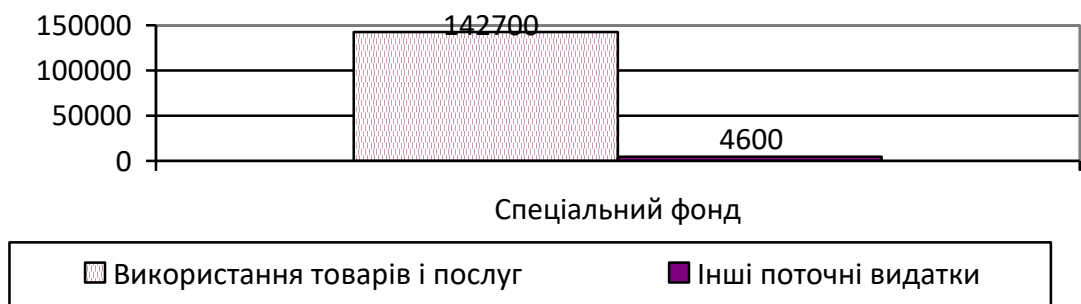

Рис. 2.22. Очікувані поточні видатки на 2021 р. по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611091 по спеціальному фонду, грн.

Очікувані видатки закладу на 2021 р. за програмою 0611092 сформовано за рахунок єдиної складової – оплата праці і нарахування на заробітну плату в сумі 2445294,00 грн., у т.ч. оплата праці становила 2004340,00 грн., а відрахування на оплату праці – 440954,00 грн. (додаток Д.2).

У 2019 та 2020 рр. очікувані надходження та видатки по Кропивницькому ВПУ формувалися за програмою 0611110. Так, загальні обсяги очікуваних бюджетних надходжень за ці періоди відображено на рис. 2.23 (додатки Е.1, Ж.1).

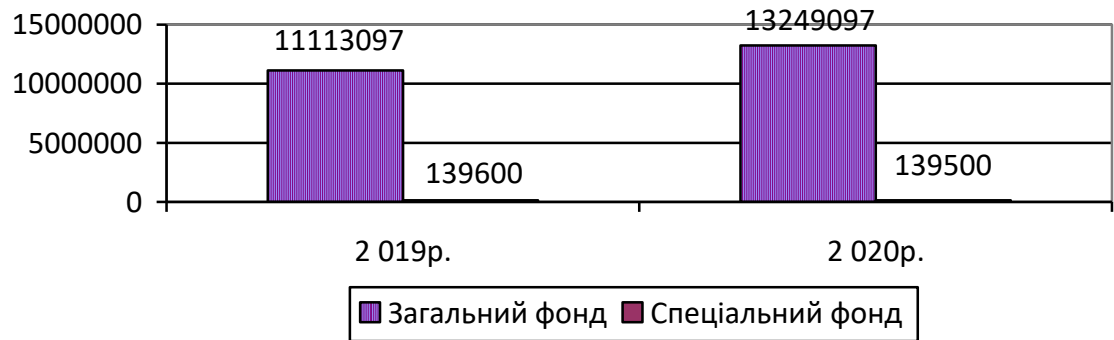

Рис. 2.23. Загальні обсяги очікуваних бюджетних надходжень по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611110 на 2019-2020 рр., грн.

Значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень за програмою 0611110 на 2019-2020 рр. формували надходження загального фонду. Очікувані надходження коштів спеціального фонду формували планові надходження від плати за послуги (рис. 2.24, додатки Е.1, Ж.1).

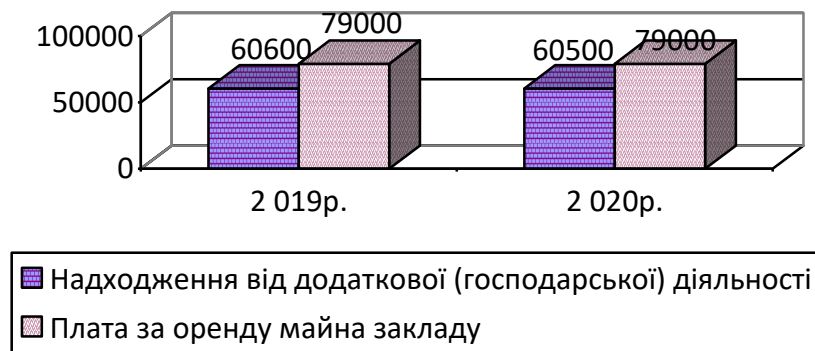

Рис. 2.24. Очікувані надходження коштів від плати за послуги за програмою 0611110 по Кропивницькому ВПУ на 2019-2020 рр., грн.

Заплановані обсяги надходжень закладу за програмою 0611110 на 2019-2020 рр. від плати за оренду майна залишалися незмінними (79000 грн.), а очікувані надходження від додаткової (господарської) діяльності у 2020 р. були меншими порівняно з 2019 р. на 100 грн.

Очікувані видатки по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611110 на 2019-2020 рр. склалися на 100% з поточних видатків. Їх загальний склад відображено на рис. 2.25 (додатки Е.1, Ж.1).

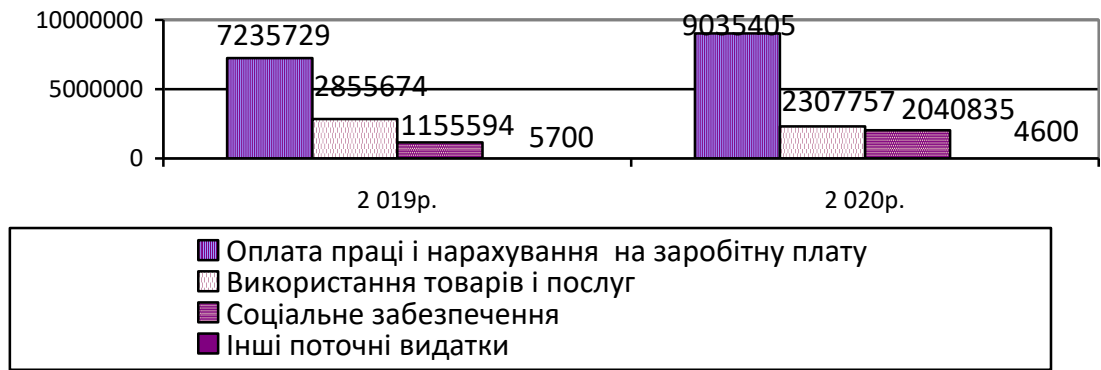

Рис. 2.25. Загальний обсяг очікуваних поточних видатків по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611110 на 2019-2020 рр., грн.

Очікувані поточні видатки за програмою 0611110 на 2019-2020 рр. по загальному фонду відображено на рис. 2.26 (додатки Е.1, Ж.1).

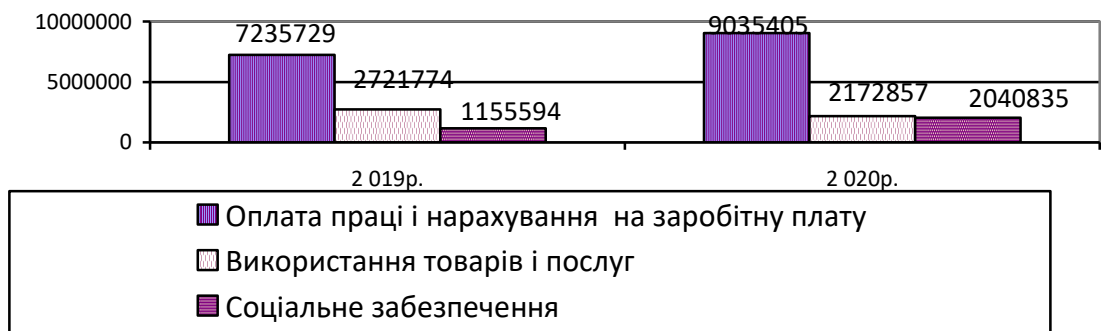

Рис. 2.26. Очікувані поточні видатки на 2019-2020 рр. по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611110 по загальному фонду, грн.

Очікувані поточні видатки на 2019-2020 рр. за програмою 0611110 по спеціальному фонду відображено на рис. 2.27 (додатки Е.1, Ж.1).

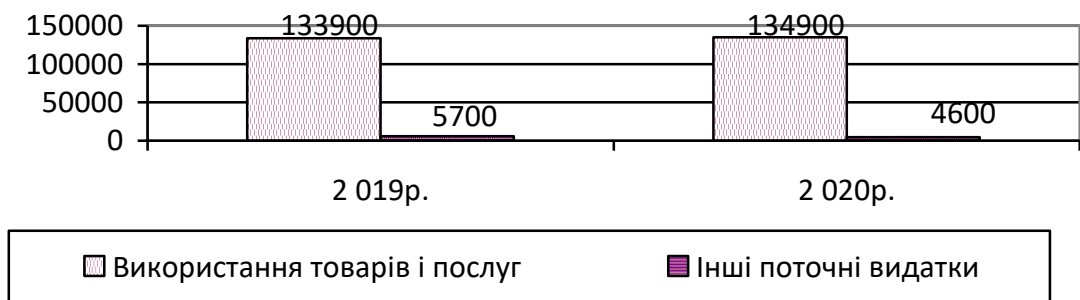

Рис. 2.27. Очікувані поточні видатки на 2019-2020 рр. по Кропивницькому ВПУ за програмою 0611110 по спеціальному фонду, грн.

У Кропивницькому ВПУ належним чином ведеться первинний, аналітичний та синтетичний облік, раціонально організована система внутрішнього контролю, що забезпечує повноту та правильність відображення інформації у картках аналітичного обліку, меморіальних ордерах №№ 1-авт – 17-авт, її узагальнення у книзі «Журнал-Головна».

Облікова інформація широко застосовується у процесі проведення оперативного аналізу господарської діяльності закладу. Так, при проведенні оперативного аналізу руху грошових коштів загального та спеціального фонду у Кропивницькому ВПУ застосовують меморіальні ордери №№ 2-авт та 3-авт, розрахунків з дебіторами – 4-авт, з кредиторами – 6-авт, з підзвітними особами – 8-авт, стану розрахунків із заробітної плати та стипендій – 5-авт. У процесі оперативного аналізу вибуття та переміщення необоротних активів використовують меморіальний ордер за формою № 9-авт, малоцінних та швидкозношуваних предметів – 10-авт. При проведенні оперативного аналізу надходження та витрачання продуктів харчування застосовують меморіальні ордери №№ 11-авт, 12-авт, витрачання виробничих запасів – 13-авт.

Результати такого аналізу дають змогу вчасно виявляти недоліки та виправляти їх. Однак найбільш повну узагальнену інформацію про фінансово-господарську діяльність закладу освіти можна отримати з форм фінансової, бюджетної, статистичної звітності.

У Кропивницькому ВПУ важлива роль відводиться, передусім, аналізу форм бюджетної звітності №№ 2-м, 4-1 м та 4-2 м (додатки Д.3-Д.6, Е.2-Е.4, Ж.2-Ж.4).

У 2021 р. на покриття видатків за програмою 0611091 з загального фонду фактично надійшло 2459751,15 грн. Структуру фактичних надходжень за програмою відображено на рис. 2.28 (додаток Д.3 ф. 2-м).

У 2021 р. найбільша частка коштів загального фонду на покриття видатків закладу за програмою 0611091 (69,46 %) була спрямована на покриття видатків на оплату праці та нарахувань на заробітну плату. Дещо

меншою була частка коштів, спрямованих на покриття видатків щодо соціального забезпечення потреб закладу (16,31 %) та використання товарів і послуг (14,23 %). За програмою 0611092 кошти загального фонду були спрямовані у повному обсязі на покриття видатків на оплату праці і нарахувань на заробітну плату (додатки Д.3, Д.4 ф. 2-м).

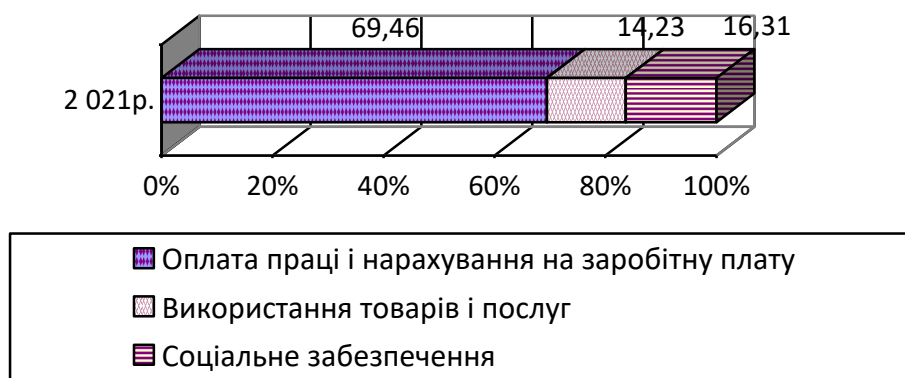

Рис. 2.28. Структура фактичних надходжень коштів загального фонду на покриття видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611091 за 2021 р., %

Подібні структурні співвідношення складових фактичних надходжень коштів на покриття витрат закладу, відображених у формі № 2-м, спостерігалися у 2019-2020 рр. Якщо ж врахувати частку усіх коштів, спрямованих на оплату праці з нарахуваннями, у загальному обсязі фактичних сукупних надходжень коштів на покриття витрат закладу у 2021 р., то спостерігатимемо зростання таких витрат порівняно з 2019-2020 рр.

Структуру надходження коштів загального фонду на покриття видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 за 2019-2020 рр. відображено на рис. 2.29 (додатки Е.2, Ж.2 ф. 2-м).

Також заклад частково покриває свої витрати за рахунок отримання оплати за надані послуги та за рахунок інших джерел власних надходжень (додатки Д.5, Д.6, Е.3, Е.4, Ж.3, Ж.4).

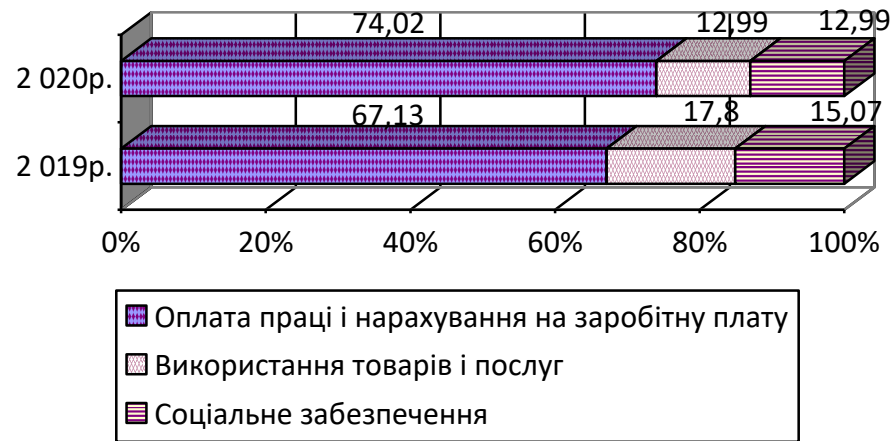

Рис. 2.29. Структура надходження коштів загального фонду на покриття видатків Кропивницького ВПУ за програмою 0611110 за 2019-2020 рр., %

Обсяги надходження та витрачання коштів, отриманих як плата за послуги, по Кропивницькому ВПУ з кожним роком зменшувалися (додатки Д.5, Ж.3, Е.3, рис. 2.30).

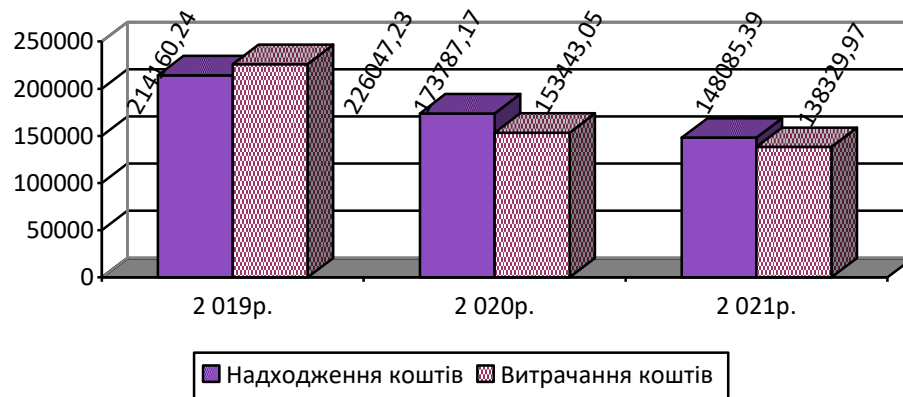

Рис. 2.30. Обсяги надходження та витрачання коштів, отриманих як плата за послуги, по Кропивницькому ВПУ у 2019-2021 рр., грн.

Зменшення обсягів надходження, а отже й витрачання коштів, отриманих як плата за послуги, пов'язано зі зменшенням контингенту здобувачів освіти.

Інформацію про рух коштів, отриманих як плата за послуги у 2019-2021 рр. узагальнено в табл. 2.12 (додатки Д.5, Ж.3, Е.3).

Таблиця 2.12

Рух коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ за 2019-2021 рр., грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютна зміна показника за 2021 р. у порівнянні з (+,-):	
				2019 р.	2020 р.
Залишок коштів на початок року	17815,19	5928,20	26272,32	+8457,13	+20344,12
Надходження коштів	214160,24	173787,17	148085,39	-66074,85	-25701,78
Використання коштів	226047,23	153443,05	138329,97	-87717,26	-15113,08
Залишок коштів на кінець року	5928,20	26272,32	36027,74	+30099,54	+9755,42

Вплив факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2020 р. визначаємо з використанням балансового способу аналізу. Результати факторного аналізу узагальнюємо в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз впливу факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2020 р.

Показник	2020 р.	2021 р.	Абсолютна зміна показника за 2021 р. у порівнянні з 2020 р. (+,-)	Вплив факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2020 р.
Залишок коштів на початок року	5928,20	26272,32	+20344,12	+20344,12
Надходження коштів	173787,17	148085,39	-25701,78	-25701,78
Використання коштів	153443,05	138329,97	-15113,08	+15113,08
Залишок коштів на кінець року	26272,32	36027,74	+9755,42	х

Збільшення залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2020 р. на 9755,42 грн. пов'язане зі значним зростанням

залишку коштів на початок 2021 р. порівняно з 2020 р. (на 20344,12 грн.), зменшенням обсягу використаних коштів, за рахунок чого зріс кінцевий залишок коштів (вплив фактора склав +15113,08 грн.). Не дивлячись на значне скорочення обсягу надходження коштів (на 25701,78 грн.), додатній сумарний вплив зміни залишку коштів на початок року та обсягу їх використання був більшим. У результаті цього відбулося зростання кінцевого залишку коштів.

Результати аналізу впливу факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2019 р. узагальнюємо в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Аналіз впливу факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2019 р.

Показник	2019 р.	2021 р.	Абсолютна зміна показника за 2021 р. у порівнянні з 2019 р. (+,-)	Вплив факторів на зміну залишку коштів, отриманих як плата за послуги, на кінець 2021 р. порівняно з 2019 р.
Залишок коштів на початок року	17815,19	26272,32	+8457,13	+8457,13
Надходження коштів	214160,24	148085,39	-66074,85	-66074,85
Використання коштів	226047,23	138329,97	-87717,26	+87717,26
Залишок коштів на кінець року	5928,20	36027,74	+30099,54	x

Зростання залишку плати за послуги на кінець 2021 р. порівняно з 2019 р. на 30099,54 грн. пов'язане зі збільшенням залишку коштів на початок 2021 р. порівняно з 2019 р. (на 8457,13 грн.), зменшенням обсягу використаних коштів (вплив фактора склав +87717,26 грн.), скороченням обсягу надходження коштів (вплив фактора становив -66074,85 грн.).

Інформацію про обсяги та структуру надходження коштів, отриманих як плата за послуги у 2019-2021 рр., узагальнено в табл. 2.15 (додатки Д.5, Ж.3, Е.3).

Таблиця 2.15

Обсяг та структура надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2019-2021 рр.

Показник	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Абсолютне відхилення показника за 2021 р. у порівнянні з (+,-):			
	грн.	%	грн.	%	грн.	%	2019 р.		2020 р.	
							грн.	%	грн.	%
Надійшло коштів за звітний рік - усього	214160,24	100	173787,17	100	148085,39	100	-66074,85	-	-25701,78	-
у т.ч.:										
- від додаткової (господарської) діяльності	135804,12	63,41	93707,38	53,92	65055,16	43,93	-70748,96	-19,48	-28652,22	-9,99
- від оренди майна бюджетних установ	78356,12	36,59	80079,79	46,08	83030,23	56,07	+4674,11	+19,48	+2950,44	+9,99

Зменшення надходження коштів, отриманих як плата за послуги, у 2021 р. порівняно з 2020 та 2019 рр. відбулося за рахунок того, що скорочення обсягів надходження коштів від додаткової (господарської) діяльності значно перевищило зростання надходжень від оренди майна закладу. Так, порівняно з 2020 р. надходження коштів, отриманих як плата за послуги, зменшилося на 25701,78 грн., у т.ч. надходження коштів від додаткової (господарської) діяльності зменшилося на 28652,22 грн., а від оренди майна установи – збільшилося на 2950,44 грн. Порівняно з 2019 р. обсяг надходження коштів, отриманих як плата за послуги, зменшився на 66074,85 грн., зокрема, надходження коштів від додаткової (господарської)

діяльності зменшилося на 70748,96 грн., а від оренди майна – збільшилося на 4674,11 грн. Для наочного відображення цього будуюмо рис. 2.31.

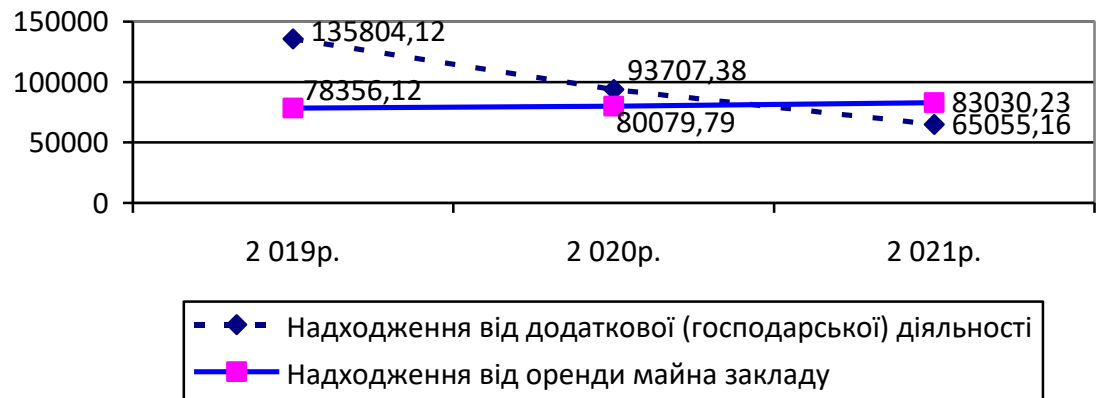

Рис. 2.31. Складові загального обсягу надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2019-2021 рр., грн.

Структуру надходження коштів, отриманих як плата за послуги, відображено на рис. 2.32.

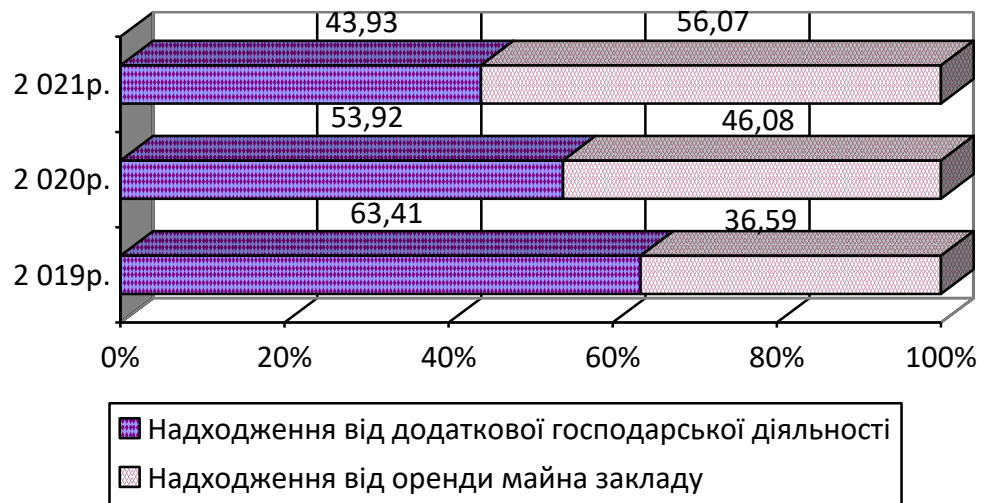

Рис. 2.32. Структура надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2019-2021 рр., %

З кожним наступним роком відбувалося зменшення питомої ваги надходжень від додаткової господарської діяльності та збільшення частки надходжень від оренди майна закладу.

Значна частка надходжень, отриманих як плата за послуги, була спрямована на покриття поточних видатків: у 2021 р. – 89,07 % від загальної суми видатків, у 2020 р. – 100 %, у 2019 р. – 95,20 %. Відповідно, на покриття капітальних видатків у 2021 р. було спрямовано 10,93 % коштів, у 2019 р. – 4,8 % (табл. 2.16, додатки Д.5, Ж.3, Е.3).

Таблиця 2.16

Обсяг та структура видатків, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2019-2021 рр.

Показник	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Абсолютне відхилення показника за 2021 р. у порівнянні з (+,-):			
	грн.	%	грн.	%	грн.	%	2019 р.		2020 р.	
							грн.	%	грн.	%
Видатки – усього	226047,23	100	153443,05	100	138329,97	100	-87717,26	-	-15113,08	-
у т.ч.:										
- поточні видатки	215202,23	95,20	153443,05	100	123205,95	89,07	-91996,28	-6,13	-30237,1	-10,93
- капітальні видатки (придбання основного капіталу)	10845,00	4,80	-	-	15124,02	10,93	+4279,02	+6,13	+15124,02	+10,93

Склад затверджених та касових видатків закладу, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги у 2020-2021 рр. відображено в табл. 2.17 (додатки Е.3, Д.5).

Як видно з табл. 2.17, в структурі поточних видатків Кропивницького ВПУ вагомою є питома частка:

- предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю;
- оплати послуг (крім комунальних);
- оплати комунальних послуг та енергоносіїв.

Таблиця 2.17

Затверджені та касові видатки, сформовані за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр.

Показник	Затверджено на 2020 р., грн.	Касові видатки за 2020 р., грн.	Співвідношення касових видатків до затверджених, %	Затверджено на 2021 р., грн.	Касові видатки за 2021 р., грн.	Співвідношення касових видатків до затверджених, %
Видатки – усього у т.ч.:	162223,90	153443,05	94,59	147300,00	138329,97	93,91
<i>поточні видатки – усього, у т.ч.:</i>	162223,90	153443,05	94,59	131300,00	123205,95	93,84
використання товарів і послуг:	160623,90	153137,53	95,34	129800,00	122918,50	94,70
– предмети, матеріали, обладнання та інвентар	60325,70	59313,81	98,32	63149,00	62923,09	99,64
– медикаменти та перев'язувальні матеріали	800,00	714,00	89,25	-	-	-
– продукти харчування	15583,73	10002,35	64,18	21600,00	18235,80	84,43
– оплата послуг (крім комунальних)	49943,04	49464,07	99,04	22008,00	20838,06	94,68
– видатки на відрядження	75,00	-	-	1075,00	-	-
– оплата комунальних послуг та енергоносіїв, у т.ч.:	32296,43	32043,30	99,22	21968,00	20921,55	95,24
– оплата теплопостачання	17429,43	17429,43	100	6465,00	6465,00	100
– оплата водопостачання та водовідведення	10214,00	9961,21	97,53	540,00	540,00	100
– оплата електроенергії	4653,00	4652,66	99,99	14963,00	13916,55	93,01
– дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	1600,00	1600,00	100	-	-	-
інші поточні видатки	1600,00	305,52	19,10	1500,00	287,45	19,16
<i>капітальні видатки – усього, у т.ч.:</i>	-	-	-	16000,00	15124,02	94,53
придбання основного капіталу	-	-	-	16000,00	15124,02	94,53

Структуру затверджених поточних видатків, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр. відображено на рис. 2.33.

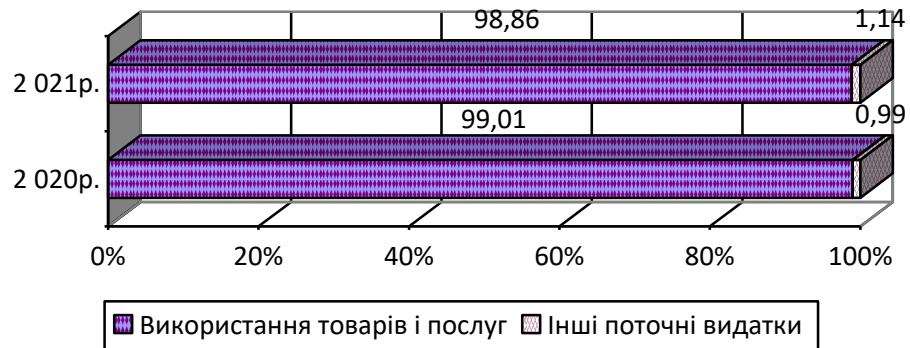

Рис. 2.33. Структура затверджених поточних видатків, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр.

Структуру касових поточних видатків, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр. відображено на рис. 2.34.

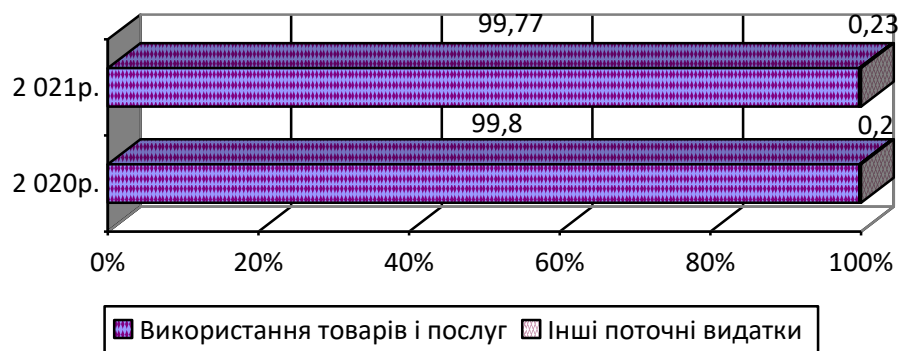

Рис. 2.34. Структура касових поточних видатків, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр.

Як видно з рис. 2.33 та 2.34, суттєвих змін у структурі затверджених та касових поточних видатків закладу, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги у 2020-2021 рр. не спостерігалось.

Враховуючи, що у сумі затверджених та касових поточних видатків вагомою була питома частка витрат, пов'язаних з використанням товарів і послуг, досліджуємо їх структуру (табл. 2.18, додатки Е.3, Д.5).

Таблиця 2.18

Структура поточних видатків щодо використання товарів і послуг, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги по Кропивницькому ВПУ у 2020-2021 рр.

Показник	Структура видатків 2020 р., %:		Абсолютне відхилення питомої ваги касових видатків від затверджених (+, -), в. п.	Структура видатків 2021 р., %:		Абсолютне відхилення питомої ваги касових видатків від затверджених (+, -), в. п.
	затверджені	касових		затверджені	касових	
Поточні видатки щодо використання товарів і послуг – усього, у т.ч.:	100,00	100,00	-	100,00	100,00	-
– предмети, матеріали, обладнання та інвентар	37,56	38,73	+1,17	48,65	51,19	+2,54
– медикаменти та перев'язувальні матеріали	0,50	0,47	-0,03	-	-	-
– продукти харчування	9,70	6,53	-3,17	16,64	14,84	-1,8
– оплата послуг (крім комунальних)	31,09	32,30	+1,21	16,96	16,95	-0,01
– видатки на відрядження	0,05	-	-0,05	0,83	-	-0,83
– оплата комунальних послуг та енергоносіїв	20,11	20,92	+0,81	16,92	17,02	+0,1
– дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	0,99	1,05	+0,06	-	-	-

Отже, інформаційною базою для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності Кропивницького ВПУ слугують норми чинного законодавства, дані бухгалтерського обліку, показники, узагальнені в

кошторисах, формах фінансової, бюджетної та статистичної звітності. У закладі належним чином ведеться первинний, аналітичний та синтетичний облік, раціонально організована система внутрішнього контролю, що забезпечує повноту та правильність відображення інформації у картках аналітичного обліку, меморіальних ордерах №№ 1-авт – 17-авт, її узагальнення у книзі «Журнал-Головна».

У Кропивницькому ВПУ важлива роль відводиться, передусім, аналізу форм бюджетної звітності №№ 2-м, 4-1 м та 4-2 м. Значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень у 2019-2021 рр. формували надходження загального фонду. Очікувані надходження коштів із спеціального фонду бюджету формували планові надходження від плати за послуги закладу, що надаються згідно із законодавством. Також заклад частково покриває свої витрати за рахунок отримання оплати за надані послуги та за рахунок інших джерел власних надходжень.

Висновки до розділу 2

Кропивницьке вище професійне училище (ВПУ) є державним закладом третього (вищого) атестаційного рівня професійної (професійно-технічної) освіти. Заклад має ліцензії на здійснення освітніх послуг, проводить прийом на навчання випускників шкіл на базі дев'яти та одинадцяти класів.

У Кропивницькому ВПУ чітко налагоджений механізм управління та розподіл обов'язків. Ведення обліку та складання звітності відповідає НП(С)БОДС та іншим нормативно-правовим актам. Система внутрішнього контролю закладу включає наступні складові: середовище контролю, система бухгалтерського обліку та звітності, процедури перевірки. Внутрішній контроль оснований, передусім, на необхідності забезпечення раціональної організації навчально-виховного процесу через ефективну взаємодію між адміністрацією та персоналом, органами влади, громадськими організаціями,

сприяння удосконаленню професійної майстерності педагогічного персоналу, обґрунтованого формування доходів та витрат.

За результатами вибіркового порівняння інформації за 2021 рік щодо відображення витрат та доходів в обліку, формах фінансової та бюджетної звітності по Кропивницькому ВПУ розбіжностей не виявлено. Відсутність помилок та розбіжностей між взаємопов'язаними показниками, відображеними у формах звітності є свідченням якісного здійснення обліково-економічної та організаційної роботи у закладі освіти.

У 2021 р. значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень формували надходження загального фонду (15114981,00 грн. – за програмою 0611091 та 2445294,00 грн. – за програмою 0611092). Очікувані надходження спеціального фонду за програмою 0611091 були порівняно незначними – 147300 грн. Їх формували планові надходження від плати за послуги закладу, що надаються згідно із законодавством. У 2019 та 2020 рр. очікувані надходження та видатки по Кропивницькому ВПУ формувалися за програмою 0611110. Значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень формували надходження загального фонду. У 2019-2021 рр. значна частка коштів загального фонду спрямовувалася на покриття видатків на оплату праці та нарахувань на заробітну плату.

В загальному обсязі надходження коштів, отриманих як плата за послуги, на частку надходжень від додаткової господарської діяльності у 2019-2021 рр. припадало 43,93-63,71 %, а на частку надходжень від оренди майна закладу – 36,59 – 56,07 %.

Значна частка надходжень, отриманих як плата за послуги, була спрямована на покриття поточних видатків: у 2021 р. – 89,07 % від загальної суми видатків, у 2020 р. – 100 %, у 2019 р. – 95,20 %. В структурі поточних видатків Кропивницького ВПУ вагомою була питома частка: предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, оплати послуг (крім комунальних), оплати комунальних послуг та енергоносіїв.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

3.1. Напрями удосконалення внутрішнього контролю та його обліково-інформаційного забезпечення в державних закладах професійної освіти

Організація внутрішнього контролю являє собою один із найбільш складних напрямів управління діяльністю закладу освіти та вимагає від керівництва чіткого усвідомлення ролі внутрішнього контролю, його завдань, функцій, технології здійснення.

Серед функцій управління закладом професійної освіти важливе значення має контроль за виконанням вимог нормативно-правових актів у сфері освіти, за організацією навчально-виховного процесу, методичної роботи, а також за результатами навчальних досягнень здобувачів освіти. При цьому важливе значення має надаватися формуванню кошторисних документів, забезпеченню дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів.

Важливу роль в системі внутрішнього контролю відіграють повторюваний процес планування, оцінка досягнутих результатів та внесення змін у фінансово-господарську діяльність. Кожен структурний підрозділ в державному закладі професійної освіти має власний цикл планування й контролю, вбудований в управлінську діяльність, а отже відіграє певну роль у забезпеченні дієвості загальної системи внутрішнього контролю та досягненні очікуваних результатів. При цьому необхідно, щоб такі цикли були чітко узгоджені з загальним циклом планування та контролю в закладі, з механізмами підзвітності та стратегічними цілями.

З метою забезпечення злагодженості функціонування загального циклу планування та контролю керівництво закладу має передбачати:

- взаємозв'язок циклів планування й контролю у структурних підрозділах з операційною діяльністю закладу, а також з тими підрозділами, які відповідають за нагляд, підтримку, контроль та моніторинг;
- визначення ключових фінансових індикаторів та показників ефективності, оцінка їх впливу на вирішення основних завдань, які поставлені перед закладом;
- забезпечення належного функціонування системи планування та контролю з урахуванням мінімізації ризиків за наявних бюджетних асигнувань.

Для відображення ієрархічних взаємозв'язків між ланками управління державним закладом професійної освіти будуємо рис. 3.1.

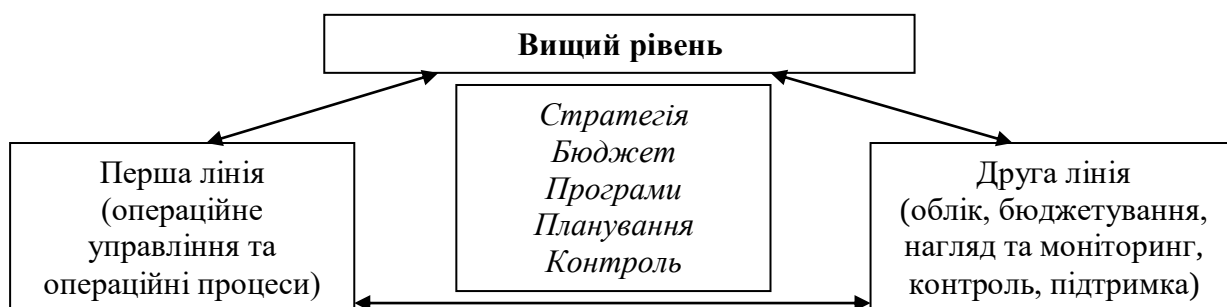

Рис. 3.1. Ієрархічні взаємозв'язки між ланками управління державним закладом професійної освіти

Так, вище керівництво делегує відповідні повноваження керівникам нижчих ланок (операційних підрозділів) для виконання ними певних функцій та завдань, пов'язаних з реалізацією закладом основних завдань та використанням бюджетних коштів. Керівники підрозділів (керівники першої лінії), в свою чергу, мають забезпечити досягнення операційних цілей найбільш раціональними в конкретних умовах діяльності шляхами. Вони керують робочим процесом, розподіляючи завдання між конкретними працівниками, контролюючи якість виконання поставлених завдань та

інформуючи вище керівництво. Як важлива складова системи внутрішнього контролю, операційні підрозділи повинні здійснювати управління ризиками, забезпечувати дієві заходи контролю та управління, спрямовані на конкретний результат. Керівники другої лінії (підрозділів обліку, планування та фінансів) відповідають за нагляд, здійснення моніторингу та контролю і надають підтримку для вищого керівництва та керівництва першої лінії у досягненні операційних та стратегічних цілей закладу.

З метою розробки напрямів удосконалення внутрішнього контролю на першій лінії управління державним закладом професійної освіти необхідно виокремити сфери впливу та їх характеристики (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Сфери впливу при здійсненні внутрішнього контролю на першій лінії управління державним закладом професійної освіти та їх характеристики

Сфери впливу	Характеристики сфер впливу
Участь у процесі планування, бюджетування, визначенні оперативних та стратегічних цілей закладу	Керівники першої лінії беруть активну участь у процесі планування, бюджетування, визначенні оперативних та стратегічних цілей закладу
Використання ресурсів та витрачання бюджетних коштів	Керівники першої лінії наділені повноваженнями щодо використання ресурсів та витрачання бюджетних коштів на виконання основних (операційних) процесів
Здійснення моніторингу та оцінка ефективності	Керівники першої лінії здійснюють моніторинг та аналіз аспектів діяльності, за які вони відповідальні, функціонує цикл планування й контролю (планування, розподіл завдань, їх виконання, перевірка, вжиття заходів), здійснюється оцінка результатів
Звітування про отримані показники, управління ризиками та здійснення контролю	Керівники першої лінії звітують про отримані показники, розроблені та впроваджені заходи щодо управління ризиками, здійснення контролю
Ідентифікація ризиків, їх оцінка та управління ними	Керівники першої лінії дають об'єктивну оцінку внутрішніх та зовнішніх ризиків, які можуть вплинути на формування рішень та їх результати. З урахуванням оцінки ризиків керівники впроваджують заходи контролю та при необхідності здійснюють коригування рішень

Перша лінія управління державним закладом професійної освіти функціонує в тісному взаємозв'язку з другою лінією управління, яка виконує функції моніторингу та контролю.

Для удосконалення підходів щодо здійснення внутрішнього контролю на рівні першої лінії управління закладом необхідно:

- використовувати тісний зворотній зв'язок шляхом проведення регулярних зустрічей керівників вищого рівня з керівниками першої лінії та персоналом другої лінії, акцентувати увагу на виявлених проблемних питаннях та ризиках;
- забезпечувати високий професійний рівень керівників першої лінії, сприяти постійному підвищенню їх кваліфікації та рівня обізнаності в сфері забезпечення заходів контролю та управління;
- чітко визначати очікування вищого керівництва, збалансовувати ресурси та механізми з обов'язками та повноваженнями, формалізувати завдання з організацією регулярної підзвітності.

Друга лінія управління державним закладом професійної освіти через виконання своїх функцій пов'язує першу лінію (операційне керівництво) з вищим керівництвом та зовнішніми стейкхолдерами.

Основні завдання другої лінії управління державним закладом професійної освіти узагальнюємо на рис. 3.2.

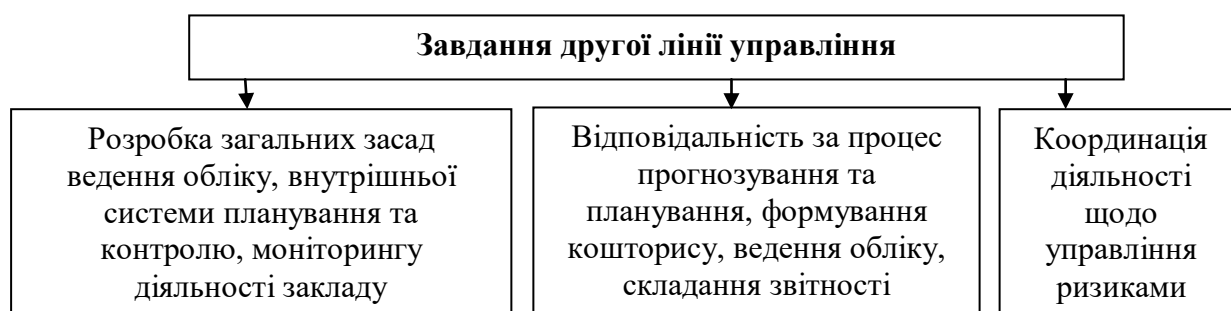

Рис. 3.2. Основні завдання другої лінії управління державним закладом професійної освіти

Важливими функціями цієї лінії управління є планування, бюджетування, бухгалтерський облік, контроль. Саме на цьому рівні забезпечується нагляд за дотриманням вимог нормативно-правових актів,

здійснюється моніторинг та підтримка, контролюється операційна діяльність першої лінії управління.

Для забезпечення ефективної діяльності державного закладу професійної освіти має забезпечуватися горизонтальна інтеграція між підрозділами, які входять до другої лінії управління. Тобто, друга лінія є сполучною ланкою між першою лінією управління та зацікавленими сторонами, яка забезпечує через цикл планування і контролю постійний нагляд та моніторинг діяльності закладу.

З метою розробки напрямів удосконалення внутрішнього контролю на другій лінії управління державним закладом професійної освіти необхідно виокремити відповідні сфери впливу та їх характеристики (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Сфери впливу при здійсненні внутрішнього контролю на другій лінії управління державним закладом професійної освіти та їх характеристики

Сфери впливу	Характеристики сфер впливу
Інтеграція з першою лінією управління	Керівники другої лінії здійснюють інтеграцію з першою лінією управління у сфері планування, бюджетування, обліку, контролю, що підвищує ефективність діяльності закладу, дієвість заходів моніторингу та нагляду
Планування та контроль на рівні закладу	Керівники другої лінії несуть відповідальність за розробку системи планування та контролю, забезпечують ефективність функціонування системи внутрішнього контролю, виступають координаторами бюджетного процесу, забезпечують дотримання нормативно-правових актів, точність, повноту та достовірність відображення господарських операцій в обліку та формах звітності
Управління ефективністю	Керівники другої лінії забезпечують управління ефективністю діяльності закладу, розробляють для цього відповідні інструменти та механізми
Управління ризиками	Керівники другої лінії здійснюють моніторинг діяльності з управління ризиками
Аналіз планів та програм	Керівники другої лінії проводять аналіз сукупності планів та програм, оцінюють стан їх реалізації
Супровід та підтримка	Керівники другої лінії здійснюють постійний супровід та підтримку підпорядкованого персоналу з питань запровадження заходів контролю, розвитку закладу, управління ризиками

Ключовими напрямками удосконалення внутрішнього контролю на другій лінії управління державним закладом професійної освіти є:

- посилення управлінських функцій шляхом зосередження діяльності на здійсненні постійного моніторингу та контролю;
- посилення інтеграційних процесів при забезпеченні ефективної взаємодії між структурними підрозділами закладу.

Усі розглянуті вище компоненти формують загальну систему внутрішнього контролю державного закладу професійної освіти. При здійсненні внутрішнього контролю узагальнюється інформація щодо стану керованих підсистем, виявляються й виправляються існуючі недоліки у навчально-виховному процесі.

В основу побудови системи внутрішнього контролю у державному закладі професійної освіти мають бути покладені принципи, спрямовані на об'єднання зусиль адміністрації та педагогічного колективу. Важливими серед таких принципів є: демократизм, комплексність, системність, логічна послідовність, об'єктивність, науковість, рівномірність розподілу завдань та виконавців. На основі поєднання зазначених принципів формуються відповідні вимоги, які у подальшому втілюються у різноманітні форми та технології контролю.

У сукупності методів внутрішнього контролю навчально-виховної діяльності важливе значення відіграють наступні: перевірка правильності складання документації, спостереження, анкетування, тестування, бесіди.

При плануванні заходів з внутрішнього контролю навчально-виховної діяльності державного закладу професійної освіти формують річний план-графік, у якому виокремлюють зміст контролю у розрізі напрямів його проведення, джерела інформації та терміни проведення з помісячною розбивкою, визначають відповідальних осіб. Відповідальних осіб слід позначати у плані-графіку літерами: Д – директор, ЗД(НВР) – заступник директора з навчально-виховної роботи, СП – соціальний педагог, ПП – практичний психолог і т. ін. Усі відповідальні особи розробляють більш конкретизований план проведення внутрішнього контролю за окремими заходами, деталізують форми та методи його здійснення.

Результати внутрішнього контролю навчально-виховної діяльності розглядаються на нарадах, педагогічних радах, консилиумах, засіданнях методичних комісій тощо.

Для забезпечення раціонального використання робочого часу у закладах професійної освіти здійснюються планові перевірки, графік проведення яких доводиться педагогічному колективу на початку кожного навчального року. З метою запобігання виникненню конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу доцільно організовувати оперативні перевірки.

Адміністративний контроль здійснюється шляхом забезпечення нагляду за дотриманням норм законодавства, освітніх стандартів, внутрішніх регламентів, а також у формі перевірки знань здобувачів освіти у рамках поточного та підсумкового контролю. У закладах освіти встановлюється й доводиться до педагогічних працівників періодичність та види атестацій і стажувань, у відповідності з розкладом періодично проводиться відвідування відкритих занять адміністрацією, методистами та викладачами.

Слід зазначити, що при здійсненні внутрішнього контролю за навчально-виховним процесом слід раціонально поєднувати наступні його форми : оглядовий контроль, попередній контроль, персональний контроль, тематичний контроль, фронтальний контроль, узагальнюючий контроль.

Оглядовий контроль слід застосовувати як на початку навчального року з метою з'ясування професійного рівня, з яким педагогічний персонал вступає у новий навчальний рік, так і з розбивкою за певними етапами здійснення навчально-виховного процесу. При цьому виявлятимуться як наявні недоліки, так і можливі нововведення у практику роботи за рахунок проходження викладачами стажувань та виконання інших завдань щодо підвищення педагогічної майстерності.

Попередній контроль спрямований на запобігання виникненню ймовірних помилок у роботі педагогічного персоналу до моменту проведення занять. Передусім, таку форму контролю пропонуємо здійснювати відносно

молодих фахівців, або тих викладачів, які нещодавно працюють у колективі. При цьому керівництво та методисти повинні ознайомлюватися з тематикою та планами занять, загальною методикою викладання, пропонованими формами роботи викладача зі здобувачами освіти.

Персональний контроль забезпечує роботу з окремими викладачами з метою підвищення їх педагогічної майстерності, вимогливості, систематичності виконання певних видів робіт.

Тематичний контроль спрямований на мобілізацію уваги колективу на вирішення конкретних завдань дидактичного, методичного або виховного характеру, які з певних причин не вирішуються належним чином.

Фронтальний контроль дає можливість керівникові детально ознайомитися з системою роботи певного викладача, провести її всебічний аналіз з метою попередження недоліків, виявлення та поширення кращого досвіду. При цьому слід перевіряти весь обсяг виконуваних викладачем робіт із залученням групи осіб під керівництвом директора.

Узагальнюючий контроль спрямований на з'ясування впливу різних викладачів на виконання навчальних завдань здобувачами окремої групи. Такий контроль повинен здійснювати виключно директор закладу професійної освіти шляхом відвідування всіх занять в окремій групі протягом кількох тижнів.

Під час проведення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти значну увагу слід звертати на:

- дотримання норм законодавства щодо ведення фінансово-господарської діяльності закладу, положень облікової політики та інших внутрішніх регламентів, загальнодержавних освітніх стандартів;
- рівень кваліфікації, якісний склад педагогічного персоналу;
- рівень знань, умінь та навичок здобувачів освіти;
- виконання навчальних планів та програм;
- організацію харчування, дотримання вимог техніки безпеки та санітарно-гігієнічних норм.

З урахуванням взаємодії вищого керівництва, керівників різних структурних підрозділів та їх підлеглих має формуватися й обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю.

Загалом систематизацію складових обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти можна представити наступним чином (рис. 3.3):

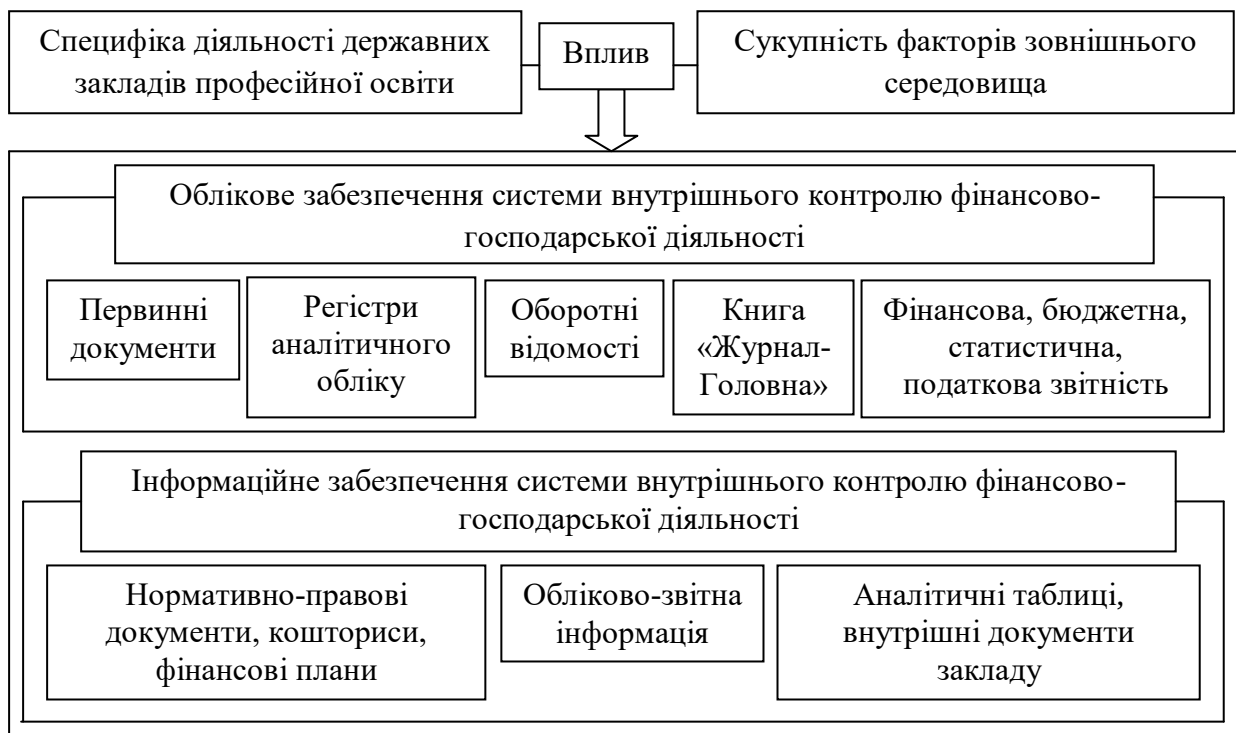

Рис. 3.3. Пропонована систематизація складових обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти

Отже, пропонуємо здійснювати систематизацію складових обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти за двома блоками : «Облікове забезпечення системи внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності» та «Інформаційне забезпечення системи внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності». Перший блок включає первинні документи, регістри аналітичного обліку, оборотні відомості, книгу «Журнал-Головна», фінансову, бюджетну, статистичну, податкову звітність. Другий блок

формують нормативно-правові документи, кошториси, фінансові плани, обліково-звітна інформація, аналітичні таблиці, внутрішні документи закладу. При такому підході враховуються особливості функціонування державних закладів професійної освіти та формування ними важливих індикаторів фінансово-господарської діяльності.

На основі дослідження особливостей побудови системи внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти нами розроблена послідовність впровадження заходів, спрямованих на забезпечення її ефективного функціонування (рис. 3.4).

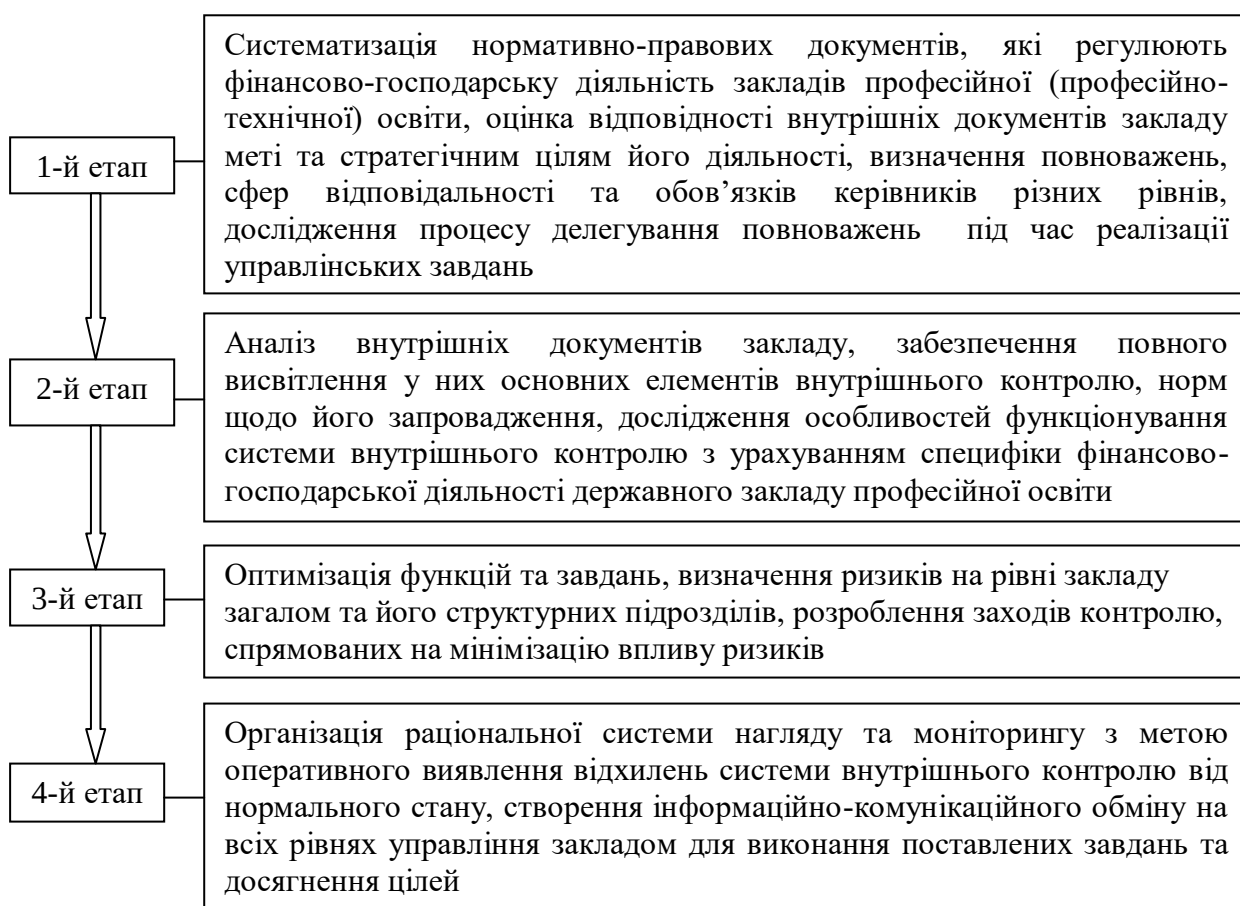

Рис. 3.4. Пропонована послідовність впровадження заходів щодо забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти

Для закладів професійної освіти доцільним є максимальне поєднання вертикального (ієрархічного) та горизонтального (зумовленого безпосередньою участю персоналу) внутрішнього контролю. При цьому

поняття контролю набуває більш розширеного розуміння, оскільки вмотивованість кожного працівника сприяє поглибленню самоконтролю та забезпечує значне покращення параметрів навчально-виховної діяльності закладу загалом, адже контроль перестає бути «суто механічним» і натомість починає створювати необхідні умови для якісної роботи.

Доцільним є застосування сучасного діагностичного оцінювання результатів діяльності закладу професійної освіти, а також порівняльного аналізу із використанням хронологічних рамок вимірювання й системи критеріїв. Лише на цій основі можна об'єктивно оцінити діяльність закладу, професіоналізм педагогічного складу та реальні досягнення здобувачів освіти, спроектувати навчально-виховний процес, відповідні управлінські рішення та визначити стратегію розвитку закладу.

Застосування наведених пропозицій державними закладами професійної освіти сприятиме розбудові ними власної системи внутрішнього контролю, спрямованої на забезпечення ефективного управління бюджетними коштами та господарською діяльністю загалом.

3.2. Удосконалення методики проведення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти

Складність аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти полягає у відсутності досконалої методики його проведення, яка б повною мірою враховувала специфіку функціонування таких закладів. Так, мета аналізу фінансово-господарської діяльності традиційно зводиться до пошуку резервів щодо поліпшення подальшої діяльності, проте суб'єкти державного сектору, як правило, зводять такий аналіз виключно до оцінки виконання норм облікової політики та контролю за дотриманням бюджетного законодавства. У той же час, питання щодо

ефективності витрачання коштів бюджету на фінансування бюджетних програм залишається поза увагою.

Погоджуємося з Яришко О. та Ткаченко Є., які зводять значення аналізу надходжень та використання коштів до здійснення контролю за правильністю формування загального та спеціального фондів, пошуку резервів по зміцненню матеріально-технічної бази та додаткових фінансових ресурсів [101].

Важливими інструментами управління фінансово-господарською діяльністю ЗП(ПТ)О є як оперативний аналіз, так і поточний та перспективний аналіз. Використання зазначених видів аналізу залежить від умов конкретних господарських ситуацій.

Оперативний аналіз у державних закладах професійної освіти призначений для швидкого впливу на показники діяльності закладів та їх структурних підрозділів, проводиться відразу після здійснення господарських операцій та охоплює короткий проміжок часу (доба, тиждень, декада). При цьому з'являється можливість своєчасного оцінювання ситуації для обґрунтування управлінських рішень, їх коригування та поліпшення результату, виявлення негативних чинників та застосування засобів щодо їх усунення, визначення впливу таких чинників на фінансово-господарську діяльність.

Особливостями оперативного аналізу є його терміновість, дієвість, вірогідність та цілеспрямованість. Якість рішень, прийнятих за результатами такого аналізу, залежить від обґрунтованості висновків, отриманих на підставі використання різних джерел інформації.

Джерелами інформації при проведенні оперативного аналізу є первинні документи та щоденні первинні дані, які відображають реальний стан справ у структурних підрозділах та в закладі загалом. Крім того використовують нормативно-довідкові матеріали та позаоблікову інформацію (матеріали особистих спостережень, соціальну, технологічну, маркетингову інформацію).

Досягнення оперативності у прийнятті рішень можливе за умови автоматизації аналітичної роботи, формування єдиної бази даних на основі поєднання баз даних структурних підрозділів закладу. При формуванні такої бази даних слід враховувати взаємозв'язок ресурсів, технологій, організації навчально-виховного процесу, праці, управління та результатів господарювання.

У процесі поточного аналізу значна увага надається показникам, відображеним у бюджетній, фінансовій, статистичній, податковій звітності закладу за декілька звітних періодів. Важливе значення надають виконанню запланованих на звітний період показників.

Основним плановим документом для державного закладу професійної освіти є кошторис, який формують дві складові - загальний та спеціальний фонди. У процесі проведення аналізу такі заклади детально досліджують використання бюджетних асигнувань.

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності закладу професійної освіти потрібно дотримуватися наступних вимог:

- використовувати методику, яка б давала можливість якісно та всебічно оцінити результати господарювання;
- сформувати систему економічних показників, які б забезпечили комплексну характеристику поточного стану та перспективи подальшого розвитку закладу;
- розробити підходи щодо однозначної інтерпретації цільових показників для уникнення неоднозначності при формулюванні висновків за результатами проведеного аналізу щодо ідентифікації становища конкретних об'єктів, які досліджуються.

У процесі дослідження фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти доцільно застосовувати горизонтальний, вертикальний, трендовий, порівняльний та факторний аналіз.

Важливими завданнями аналізу в державних закладах професійної освіти є:

- оцінка правильності формування дохідної та видаткової частин кошторису, своєчасності та повноти перерахування податків та зборів;
- аналіз виконання кошторисних призначень, плану за показниками надходжень та видатків загального і спеціального фондів;
- факторний аналіз відхилень за основними результативними показниками;
- оцінка якості персоналу та процесу викладання, ефективності здійснення навчально-виховного процесу;
- розробка заходів щодо усунення виявлених недоліків та підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти формують планово-нормативні джерела, звітно-облікова інформація, позаоблікова інформація. Важливе значення відіграють звіти про використання кошторису доходів та видатків за загальним та спеціальним фондами як зведені, так і за видами джерел, форми бюджетної, фінансової, статистичної звітності.

У процесі аналізу доцільно встановити склад коштів та виконання плану надходжень поточного року загалом та за видами надходжень. Аналіз формування спецфонду має особливості, зумовлені характером таких коштів, а дохідна частина кошторису та звіту містить інформацію про джерела надходжень. Так, основним джерелом надходження коштів за спецфондом в державному закладі професійної освіти є послуги, надані закладом згідно з його функціональними повноваженнями, оскільки їх частка в структурі надходжень є досить вагомою. При оцінці фінансового стану закладу застосовують типовий набір показників майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності.

Враховуючи зазначені особливості, пропонуємо застосовувати наступний алгоритм при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності в державному закладі професійної освіти (рис. 3.5):

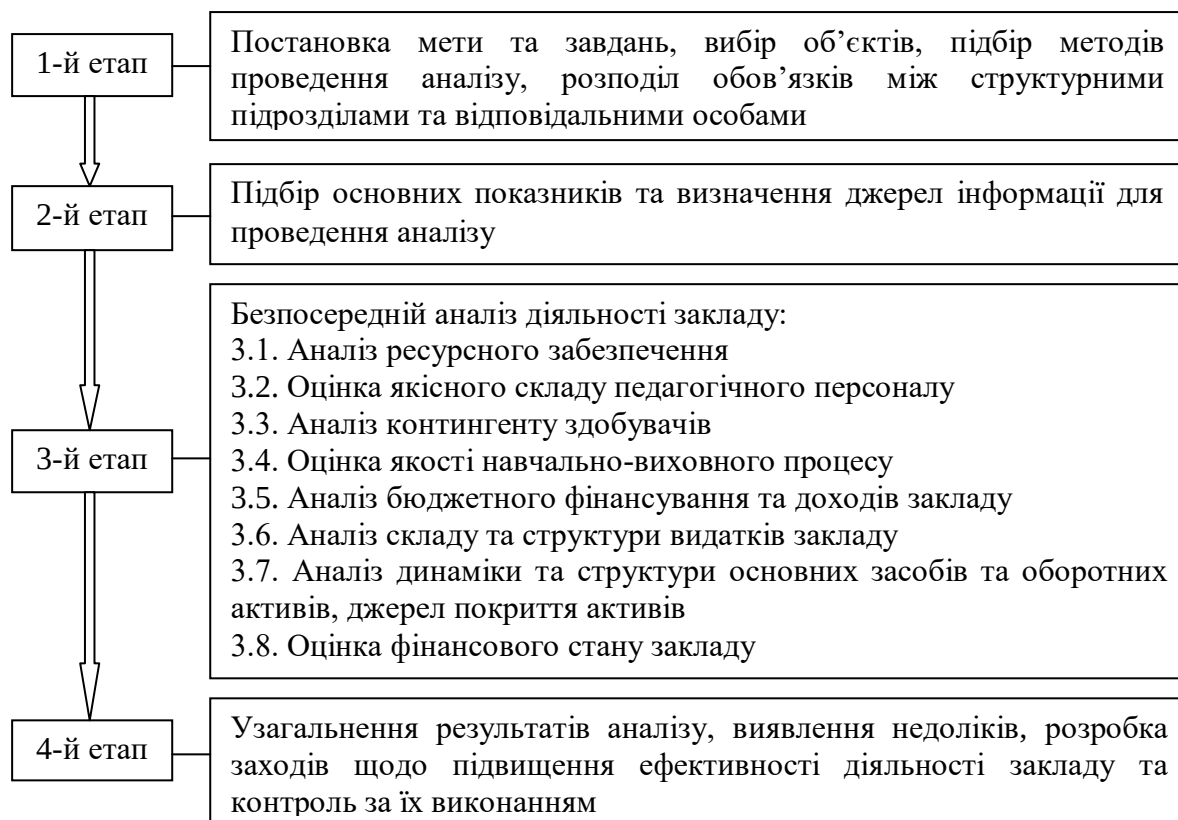

Рис. 3.5. Пропонований алгоритм проведення аналізу фінансово-господарської діяльності в державному закладі професійної освіти

Сучасні методики проведення аналізу передбачають застосування значної кількості показників. Проте використання надлишкової кількості показників призводить до значних втрат часу на аналітичну обробку даних та неоднозначності висновків, знижує оперативність прийняття рішень. Тому Лисенко А.М. та Недовоз Ю.Ю. пропонують обмежити кількість показників, виокремивши при цьому найбільш важливі з них та чітко встановивши їх критично допустимі значення [33].

Так, при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності закладу професійної освіти необхідно визначати та аналізувати в динаміці наступні групи показників:

- оцінки ресурсного забезпечення, якісного складу ресурсів та їх використання;
- аналізу контингенту здобувачів та якості навчально-виховного процесу;

- аналізу бюджетного фінансування, доходів та видатків закладу;
- оцінки фінансового стану закладу.

Групи показників, запропонованих до використання при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти та їх конкретизований склад відображено на рис. 3.6.

Рис. 3.6. Групи та склад показників, запропонованих до використання при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти

Запропоновані пропозиції спрямовані на розробку обґрунтованих рішень щодо підвищення ефективності функціонування державного закладу професійної освіти на основі урахування результатів проведеного аналізу.

Висновки до розділу 3

При розробці обліково-інформаційного забезпечення СВК в державному закладі професійної освіти повинен забезпечуватися тісний взаємозв'язок між рівнями управління: вищим рівнем, першою лінією (операційне управління та операційні процеси) та другою лінією (облік, бюджетування, нагляд, моніторинг, контроль, підтримка). Для визначення напрямів удосконалення СВК виокремлено сфери впливу та їх характеристики, запропоновано підходи до удосконалення контролю.

На основі дослідження особливостей побудови обліково-інформаційного забезпечення СВК в державному закладі професійної освіти розроблена послідовність впровадження заходів, спрямованих на забезпечення її ефективного функціонування, запропоновано здійснювати систематизацію складових обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю за двома блоками : облікове забезпечення (який включає первинні документи, регістри аналітичного обліку, оборотні відомості, книгу «Журнал-Головна», фінансову, бюджетну, статистичну, податкову звітність) та інформаційне забезпечення (який формують нормативно-правові документи, кошториси, фінансові плани, обліково-звітна інформація, аналітичні таблиці, внутрішні документи закладу).

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти пропонуємо застосовувати покроковий алгоритм, а також визначати та аналізувати в динаміці наступні групи показників: оцінки ресурсного забезпечення, якісного складу ресурсів та їх використання; аналізу контингенту здобувачів та якості навчально-виховного процесу; аналізу бюджетного фінансування, доходів та видатків закладу; оцінки фінансового стану закладу.

Пропозиції стосовно удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу впроваджуються у Кропивницькому ВПУ (додаток И).

ВИСНОВКИ

Професійна (професійно-технічна) освіта - невід'ємна складова системи освіти. Для її інтеграції у міжнародний освітній простір розроблено поетапну Концепцією реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 року, якою передбачено передачу повноважень щодо прогнозування потреб у професійних кваліфікаціях на обласний рівень, формування регіонального замовлення з урахуванням потреб ринку праці, створення консультативно-дорадчих органів, оптимізацію мережі ЗП(ПТ)О, розширення автономії таких закладів.

Встановлено, що внутрішній контроль в державних закладах професійної освіти є цілісним процесом, який здійснюється керівництвом та працівниками, базується на необхідності забезпечення раціональної організації навчально-виховного процесу та ефективного використання бюджетних коштів, поєднує специфічні функції (управлінську, діагностичну, інформаційну, педагогічно-виховну, стимулюючу), види та об'єкти контролю, його завдання.

Пропонуємо визначати систему обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю державного закладу професійної освіти як чітку ієрархічну підпорядкованість сукупності взаємопов'язаних облікових реєстрів та реєстрів, складання яких здійснюється з урахуванням специфіки діяльності закладу, з дотриманням норм чинного законодавства, положень облікової політики, особливостей ведення обліку та формування звітності, яка забезпечує належний управлінський контроль, раціональний інформаційний обмін та прийняття ефективних рішень.

Встановлено, що окремої методики комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти на сьогодні не розроблено. Тому при проведенні економічного аналізу застосовують загальні методичні підходи до його проведення суб'єктами державного сектора. Водночас, необхідно враховувати інформацію про педагогічний

персонал та рівень його кваліфікації, контингент здобувачів та успішність їх навчання, особливості формування бюджетних програм, структуру обсягів фінансування. Важливими напрямками аналізу є використання матеріально-технічних ресурсів, персоналу, бюджетних коштів, оцінка соціальної ефективності.

Прикладна частина кваліфікаційної магістерської роботи виконана з використанням практичної інформації за 2019-2021 рр. по Кропивницькому вищому професійному училищу (ВПУ) (державному закладу третього (вищого) атестаційного рівня професійної (професійно-технічної) освіти). Заклад має ліцензії на здійснення освітніх послуг, проводить прийом на навчання випускників шкіл на базі дев'яти та одинадцяти класів.

Складовими кошторисів Кропивницького ВПУ на 2021 р. були надходження та видатки за програмами 0611091 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок коштів місцевого бюджету» та 0611092 «Підготовка кадрів закладами професійної (професійно-технічної) освіти та іншими закладами освіти за рахунок освітньої субвенції». Кошториси на 2019 та 2020 рр. були сформовані за однією програмою – 0611110 «Підготовка кадрів професійно-технічними закладами та іншими закладами освіти». У 2021 р. порівняно з 2020 та 2019 рр. планувалося збільшення видатків закладу, а отже й надходжень для їх покриття. Кропивницьке ВПУ частково покривало свої витрати за рахунок отримання оплати за надані послуги, а також за рахунок інших джерел власних надходжень.

Встановлено, що у закладі чітко налагоджений механізм управління та розподіл обов'язків, розроблено графік документообігу. Система внутрішнього контролю Кропивницького ВПУ включає наступні складові: середовище контролю, система бухгалтерського обліку та звітності, процедури перевірки. Внутрішній контроль здійснюється директором закладу, його заступниками, а також іншими працівниками у межах виконання ними функціональних обов'язків. Адміністрацією забезпечується:

надійність системи обліку, контроль за надходженням та використанням коштів, перевірка використання робочого часу, правильності формування навчального навантаження, забезпечення відповідності діяльності закладу ліцензійним умовам, недопущення фактів псування та нецільового використання майна, обов'язковість виконання працівниками вимог нормативно-законодавчих документів, внутрішніх правил та інструкцій.

Встановлено, що за переважною більшістю критеріїв ризику діяльності Кропивницького ВПУ є низькими. Водночас виявлено індикатори, за якими ступінь ризику середній та яким приділяється першочергова увага при здійсненні контролю. Так, важливими об'єктами контролю є бюджетні асигнування, у загальному обсязі яких вагомою є частка асигнувань на оплату праці з нарахуваннями, а також стипендіальні виплати. Значна увага приділяється контролю обсягів закупівель, технічного стану та руху основних засобів.

При здійсненні внутрішнього контролю у закладі перевіряють повноту та достовірність інформації, перенесеної з первинних документів у меморіальні ордери, реєстри аналітичного обліку, а також інформації, відображеної в оборотних відомостях. Дані оборотної відомості звіряють з оборотами й залишками синтетичних рахунків, відображених у книзі «Журнал-Головна». На основі даних книги «Журнал-Головна» та з урахуванням даних оборотних відомостей за аналітичними рахунками формується звітність.

За результатами вибіркового порівняння інформації за 2021 рік щодо відображення витрат та доходів в обліку, формах фінансової та бюджетної звітності по Кропивницькому ВПУ розбіжностей не виявлено. У процесі звірки відповідності відображення Кропивницьким ВПУ фінансового результату в обліку та у формах фінансової звітності 1-дс та 2-дс за 2019-2021 рр. відхилень також не виявлено.

Встановлено, що при відображенні інформації про видатки на субрахунках бухгалтерського обліку та у формі № 2-м розбіжності не

допускалися. Відхилень щодо відображення перехідних залишків коштів за формою № 4-1м станом на кінець 2019 – початок 2022 рр. у закладі не виявлено. Інформація про контингент учнів та слухачів, а також про підсумки роботи знайшла повне відображення в обліку та формах статистичної звітності.

Дієвим засобом впливу на прийняття ефективних рішень щодо розвитку Кропивницького ВПУ є аналіз фінансово-господарської діяльності, важливим джерелом інформаційної бази для проведення якого слугують норми чинного законодавства, дані бухгалтерського обліку, а також показники, узагальнені у кошторисах, формах фінансової, бюджетної, статистичної звітності.

У 2021 р. значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень формували надходження загального фонду (15114981,00 грн. – за програмою 0611091 та 2445294,00 грн. – за програмою 0611092). Очікувані надходження спеціального фонду за програмою 0611091 були порівняно незначними – 147300 грн. Їх формували планові надходження від плати за послуги закладу, що надаються згідно із законодавством, зокрема, надходження від додаткової (господарської) діяльності (44,87 %) та плата за оренду майна (55,13 %).

У 2019 та 2020 рр. очікувані надходження та видатки по Кропивницькому ВПУ формувалися за програмою 0611110. Значний обсяг очікуваних бюджетних надходжень формували надходження загального фонду. Очікувані надходження коштів спеціального фонду формували планові надходження від плати за послуги.

У 2019-2021 рр. значна частка коштів загального фонду на покриття видатків закладу спрямовувалася на покриття видатків на оплату праці та нарахувань на заробітну плату. Обсяги надходження та витрачання коштів, отриманих як плата за послуги, по Кропивницькому ВПУ з кожним роком зменшувалися за рахунок того, що скорочення обсягів надходження коштів від додаткової (господарської) діяльності значно перевищило зростання надходжень від оренди майна закладу.

Значна частка надходжень, отриманих як плата за послуги, була спрямована на покриття поточних видатків: у 2021 р. – 89,07 % від загальної суми видатків, у 2020 р. – 100 %, у 2019 р. – 95,20 %. Відповідно, на покриття капітальних видатків у 2021 р. було спрямовано 10,93 % коштів, у 2019 р. – 4,8 %. В структурі поточних видатків Кропивницького ВПУ вагомою була питома частка: предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, оплати послуг (крім комунальних), оплати комунальних послуг та енергоносіїв. У структурі затверджених та касових поточних видатків закладу, сформованих за рахунок надходження коштів, отриманих як плата за послуги у 2020-2021 рр., суттєвих змін не спостерігалось.

Для забезпечення злагодженості функціонування загального циклу планування та контролю керівництво закладу має передбачати: взаємозв'язок сукупності циклів планування й контролю; визначення ключових фінансових індикаторів та показників ефективності; забезпечення належного функціонування системи планування та контролю з урахуванням мінімізації ризиків за наявних бюджетних асигнувань.

При розробці обліково-інформаційного забезпечення СВК в державному закладі професійної освіти повинен забезпечуватися тісний взаємозв'язок між рівнями управління: вищим рівнем, першою лінією (операційне управління та операційні процеси) та другою лінією (облік, бюджетування, нагляд та моніторинг, контроль, підтримка). З метою визначення напрямів удосконалення внутрішнього контролю виокремлено сфери впливу та їх характеристики на першій та другій лініях управління закладом, запропоновано підходи щодо удосконалення внутрішнього контролю на рівні першої та другої лінії управління закладом.

На основі дослідження особливостей побудови СВК в державному закладі професійної освіти розроблена послідовність впровадження заходів, спрямованих на забезпечення її ефективного функціонування. При здійсненні внутрішнього контролю за навчально-виховним процесом пропонуємо поєднувати оглядовий, попередній, персональний, тематичний, фронтальний

та узагальнюючий контроль, застосовувати діагностичне оцінювання результатів діяльності закладу з використанням хронологічних рамок вимірювання й системи критеріїв.

Пропонуємо здійснювати систематизацію складових обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю фінансово-господарської діяльності державного закладу професійної освіти за двома блоками : облікове забезпечення (який включає первинні документи, регістри аналітичного обліку, оборотні відомості, книгу «Журнал-Головна», фінансову, бюджетну, статистичну, податкову звітність) та інформаційне забезпечення (який формують нормативно-правові документи, кошториси, фінансові плани, обліково-звітна інформація, аналітичні таблиці, внутрішні документи закладу). При цьому враховуються особливості функціонування державних закладів професійної освіти та формування ними індикаторів фінансово-господарської діяльності.

При проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти пропонуємо застосовувати покроковий алгоритм та дотримуватися наступних вимог: використовувати методику, яка б давала можливість якісно та всебічно оцінити результати господарювання; сформувати систему економічних показників, які б забезпечили комплексну характеристику поточного стану та перспективи розвитку закладу; розробити підходи щодо однозначної інтерпретації цільових показників. Показники для проведення аналізу пропонуємо систематизувати за групами: оцінка ресурсного забезпечення, якісного складу ресурсів та їх використання; аналіз контингенту здобувачів та якості навчально-виховного процесу; аналіз бюджетного фінансування, доходів та видатків; оцінка фінансового стану закладу.

Розроблені пропозиції щодо удосконалення обліково-інформаційного забезпечення внутрішнього контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності державних закладів професійної освіти впроваджуються у Кропивницькому ВПУ, що підтверджується відповідним актом (додаток II).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 384 с.
2. Безверхий К.В. Облік в бюджетних установах: навч. посіб. - Київ: Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
3. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В.Г. Кременя. - Київ, 2009. 185 с.
4. Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль : теорія, ревизія і аудит : підруч. - Київ: Українська академія оригінальних ідей, 2005. 888 с.
5. Болюх М., Заросило А. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2008. 344 с.
6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (редакція від 20.09.2015 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20150920#Text> (дата звернення: 23.02.2022).
7. Вишнівецька А.А. Особливості аналізу діяльності бюджетних установ. *Управління розвитком*. 2014. № 4(167). С. 46-49.
8. Вказівки для оцінки та посилення Фінансового управління і контролю в державних установах. - Київ: МФУ, 2019. 47 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1255_1091802932.pdf (дата звернення: 11.04.2022).
9. Внутрішній контроль та аудит у секторі державного управління України та європейський досвід / П.П. Андрєєв, О.О. Чечуліна, Ян ван Тайнен, І.К. Дрозд та ін. - Київ : Кафедра, 2011. 120 с.
10. Дежавне управління : словник-довідник / В.Д. Бакуменко, Д.О. Безносенко, І.М. Варзар та ін.; за заг. ред. В.М. Князєва, В.Д. Бакуменка. - Київ : УАДУ. 2002. 228 с.
11. Дейнека О. Система показників ефективності функціонування суб'єктів державного сектора економіки. *Проблеми і перспективи*

- розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. - Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», 2009. Вип. 25. С. 268-274.*
12. Демиденко С.Л., Димитрова Д.О. Оперативний економічний аналіз : сутність, переваги та недоліки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017. Вип. 13. Ч. 1. С. 91-94.
 13. Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту / Постанова КМУ від 28.09.2011 р. № 1001 (редакція від 15.01.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
 14. Дикань В.Л., Посохов І.М. Дослідження міжнародних стандартів управління ризиками. *Бізнес-інформ*, 2014. № 1. С. 314-319. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/22899> (дата звернення: 27.02.2022).
 15. Дікань Л.В. Контроль у бюджетних установах: Підручник. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. 408 с.
 16. Дікань Л.В. Фінансово-господарський контроль : навч. посібник. - Харків: ХНЕУ. 2008. 346 с.
 17. Длугопольський О. Теорія економіки державного сектора : навч. посіб. - Київ: Професіонал, 2007. 592 с.
 18. Донець О.М., Савельєва Т.В., Урецька Ю.І. Використання міжнародних стандартів в управлінні ризиками. *Управління розвитком складних систем : Збірник наукових праць. - Київ : КНУБА, 2011. Вип. 6. С. 36-42.*
 19. Дорош Н.І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. - Львів: Львівська комерційна академія, 2014. Вип. 44. С. 148-152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_31 (дата звернення: 10.03.2022).*

20. Дорош Н.І., Яцик Т.В. Інтегрована модель внутрішнього контролю підприємства COSO-ERM: адаптація закордонного досвіду в Україні. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. - Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2015. Т. 22. № 2. С. 68-74.
21. Зуб М. Особливості аналізу фінансової стійкості та ліквідності бюджетних установ. *Управління розвитком*. 2014. № 4. С. 64-67.
22. Каменська Т.О., Редько О.Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні : практичний посібник. - Київ: Інформаційно-аналітичне агентство, 2015. 375 с.
23. Кемарська Л.Г. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів державного сектору. *Економіка і суспільство*, 2017. Вип. 8. С. 768-774.
24. Кодекс законів про працю в Україні від 10.12.1971 р. № 322-VIII (редакція від 15.12.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
25. Кондратюк І. Аналіз запасів бюджетної установи за даними форм фінансової звітності. *Економічний аналіз*, 2013. № 12. Ч. 2. С. 242-245.
26. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року / Схвалена Розпорядженням КМУ від 12.06.2019 р. № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.03.2022).
27. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова Українська школа» на період до 2029 року / Схвалена Розпорядженням КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8> (дата звернення: 11.03.2022).
28. Корінько М.Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації : теорія, методологія, організація : монографія. - Київ: Інформативно-аналітичне агентство, 2007. 429 с.

29. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту : навчальний посібник. - Київ : Каравелла, 2006. 560 с.
30. Левицька С. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: монографія. - Рівне: УДУВГП, 2004. 233 с.
31. Левченко О.М., Горбунов О.В., Шалімова Н.С. Інституційна та організаційна складова державного фінансового контролю та аудиту місцевих бюджетів : сучасний стан та напрями удосконалення. Державний фінансовий аудит : проблеми теорії і практики : монографія / За заг. ред. О.А. Шевчука та А.В. Лісового. - Ірпінь: УДФСУ, 2020. С. 300-326.
32. Лисенко А.М. Мотивація науково-педагогічних працівників в контексті управління соціальною відповідальністю закладів вищої освіти. *Соціально-трудова сфера в координатах нової економіки та глобальної соціоекономічної реальності : виклики, шляхи розвитку : збірник тез доповідей учасників Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 11-12 листопада 2020 р.* - Київ : КНЕУ, 2020. С. 271-273.
33. Лисенко А.М., Недовоз Ю.Ю. Удосконалення методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 2012. Вип. 22. Ч. II. С. 136-143.
34. Лисенко А.М., Самородова Л.Г. Компоненти системи внутрішнього контролю в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 14-15 квітня 2022 р.* - Полтава: ПДАУ, 2022. С. 133-135.
35. Лисенко А.М. Управлінський контроль в системі менеджменту підприємства. *Облік і контроль в управлінні підприємницькою діяльністю: матеріали VI Міжнародної науково-практичної*

- конференції, м. Кропивницький, 19-20 жовтня 2018 р. - Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 72-75.
36. Лисенко А.М. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит : сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : III Міжнародна науково-практична конференція, м. Чернігів, 27 листопада 2017 р.* - Чернігів: ЧНТУ, 2017. С. 112-114.
37. Магопєць О.А. Передумови створення та організації діяльності служби внутрішнього контролю. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія : Економічні науки*, 2005. С. 172-177.
38. Максимова В.Ф. Реалізація стратегії підприємства в системі контролю та аудиту. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*, 2012. Вип. 39. С. 89-93.
39. Марчук У.О. Міжнародні стандарти у сферах обліку, контролю та аудиту. *Молодий вчений*, 2014. № 10(13). С. 106-111. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/10/28.pdf> (дата звернення: 18.03.2022).
40. Методика визначення автоматичних індикаторів ризиків / Затверджена наказом МФУ від 28.10.2020 р. № 647. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1284-20#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
41. Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах / Затверджені Наказом МФУ від 14.09.2012 р. № 995 (редакція від 10.12.2014 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0995201-12#Text> (дата звернення: 19.03.2022).
42. Методичні рекомендації щодо формування органами Державної казначейської служби України форм фінансової звітності / Затверджено наказом ДКСУ від 25.01.2019 р. № 28 (у редакції наказу ДКСУ від

- 21.04.2020 р. № 111). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0111840-20#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
43. Михалків А.А., Косташ Т.В. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 61-65. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.61. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2020/13.pdf (дата звернення: 16.03.2022).
44. Міщенко Т.М. Заходи внутрішнього контролю та їх моніторинг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17. Ч. 2. С. 6-11. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_2_2018ua/3.pdf (дата звернення: 16.03.2022).
45. Назарова К., Кумченко Т. Аналіз діяльності бюджетних установ: навч. посіб. / За заг. ред. Г. Кравченко. - Київ: КНТЕУ, 2006. 208 с.
46. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення: 11.03.2022).
47. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; за заг. ред. В.Г. Кременя. - Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» / Затверджене наказом МФУ від 28.12.2009 р. № 1541 (у редакції наказу МФУ від 24.12.2010 р. № 1629). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» / Затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202 (редакція від 01.01.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text> (дата звернення: 19.02.2022).

50. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» / Затверджене наказом МФУ від 24.12.2010 р. № 1629 (редакція від 28.07.2017 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text> (дата звернення: 23.02.2022).
51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам» / Затверджене наказом МФУ від 29.12.2011 р. № 1798 (редакція від 01.01.2015 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-12#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
52. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» / Затверджене наказом МФУ від 18.05.2012 р. № 568 (редакція від 01.01.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text> (дата звернення: 23.02.2022).
53. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. - Київ: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 125 с.
54. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб. / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко та ін. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. 351 с.
55. Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів / Затверджені Постановою КМУ від 12.12.2018 р. № 1062 (редакція від 27.04.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
56. Откаленко О.М. Впровадження внутрішнього контролю у вищих навчальних закладах державного сектору. *Економіка і суспільство*, 2017. Вип. 11. С. 541-545. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/87.pdf (дата звернення: 19.03.2022).

57. Пацула О.І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік і аудит». - Львів: ЛДУВС, 2014. 337 с.
58. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі / Затверджений Наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203 (редакція від 27.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
59. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (редакція від 01.01.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
60. Положення про ступеневу професійно-технічну освіту / Затверджено постановою КМУ від 03.06.1999 р. № 956 (редакція від 09.07.2013 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-99-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2022).
61. Порядок замовлення, видачі та обліку документів про професійно-технічну освіту державного зразка / Затверджено наказом МОН України від 02.04.2015 р. № 387. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0426-15#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
62. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі / Затверджено наказом МФУ від 28.02.2017 р. № 307 (у редакції наказу МФУ від 29.11.2017 р. № 976, редакція від 25.06.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
63. Порядок застосування плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі / Затверджено наказом МФУ від 29.12.2015 р. № 1219 (редакція від 27.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
64. Порядок оцінки ризиків діяльності об'єктів внутрішнього аудиту при плануванні діяльності підрозділу внутрішнього аудиту / Наказ

- Міністерства освіти і науки України від 24.03.2017 р. № 462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0462729-17#Text> (дата звернення: 18.02.2022).
65. Порядок подання фінансової звітності / Затверджено постановою КМУ від 28.02.2000 р. № 419 (редакція від 28.09.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
66. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування / Затверджено наказом МФУ від 24.01.2012 р. № 44 (у редакції наказу МФУ від 07.02.2017 р. № 44, редакція від 29.01.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12/para%28n639%29#n639> (дата звернення: 21.02.2022).
67. Посібник з питань організації внутрішнього контролю розпорядниками коштів державного бюджету. - Київ: МФУ, 2019. 34 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1289_1280649000.pdf (дата звернення: 11.04.2022).
68. Практичні вказівки для удосконалення внутрішнього контролю. URL: <https://mof.gov.ua/uk/rozvitok-derzhavnogo-vnutrishnogo-finansovogo-kontrolju> (дата звернення: 10.04.2022).
69. Практичні вказівки для удосконалення фінансового управління і контролю. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1_.pdf (дата звернення: 10.04.2022).
70. Практичні вказівки щодо впровадження фінансового управління і контролю та посилення управлінської підзвітності (відповідальності) в органах державної влади України. Посібник для керівників установ та державних внутрішніх аудиторів. - Київ: МФУ, 2015. 56 с. URL: <https://mof.gov.ua/uk/rozvitok-derzhavnogo-vnutrishnogo-finansovogo-kontrolju> (дата звернення: 10.04.2022).

71. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. (редакція від 01.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 20.02.2022 р.).
72. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (редакція від 06.04.2022 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 08.04.2022 р.).
73. Про внесення змін до загальних єдиних підходів визначення облікової політики / Наказ МОН України від 17.02.2021 р. № 210. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-zagalnih-yedinih-pidhodiv-viznachennya-oblikovoyi-politiki-5> (дата звернення: 19.02.2022).
74. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності / Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 796 (редакція від 09.11.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.02.2022).
75. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання / Наказ МФУ від 13.09.2016 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
76. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання / Наказ МФУ від 08.09.2017 р. № 755 (редакція від 16.03.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text> (дата звернення: 19.02.2022).
77. Про затвердження типової форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» / Наказ МФУ від 29.11.2017 р. № 977 (у редакції наказу МФУ від 27.11.2018 р. № 940 зі змінами). URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1539-17#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
78. Про затвердження форм державної статистичної звітності з питань професійно-технічної освіти та інструкцій щодо їх заповнення / Наказ ДКСУ та МОН № 259/364 від 03.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0532-00#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
79. Про затвердження форм державної статистичної звітності з питань професійно-технічної освіти та інструкцій щодо їх заповнення / Наказ ДКСУ та МОН № 380/560 від 28.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0899-00#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
80. Про методичні рекомендації для проведення державної атестації та внутрішнього контролю навчальних закладів / Лист Міністерства освіти і науки України від 07.08.2013 р. № 1/9-533. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-533729-13#n75> (дата звернення: 17.02.2022).
81. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (редакція від 21.11.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
82. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР (редакція від 01.01.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 22.02.2022).
83. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Концептуальні засади організації внутрішнього контролю в системі управління економічною безпекою суб'єктів господарювання. Управління системою економічної безпеки суб'єктів господарювання: обліково-аналітичне забезпечення : колективна монографія. - Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А., 2015. С. 143-172.

84. Пуцентейло П.Р. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. *Науково-інформаційний вісник*, 2015. № 11, с. 224-232. URL: <https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/11-34-15.pdf> (дата звернення: 20.03.2022).
85. Пушкарьова О.Ю. Механізм побудови ефективної системи внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 47-2. С. 151-157. URL: http://bses.in.ua/journals/2019/47_2_2019/30.pdf (дата звернення: 18.03.2022).
86. Савченко Р.О. Організація системи внутрішнього контролю на основі ризик-орієнтованого підходу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз*, 2013. Вип. 2. С. 296-302.
87. Савченко Р.О., Савченко Н.М., Дем'янюк І.В. Внутрішній контроль: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.51. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7288> (дата звернення: 16.03.2022).
88. Самородова Л.Г. Обліково-інформаційне забезпечення аналізу фінансово-господарської діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Економіка, фінанси, облік та право: досвід, тенденції, перспективи : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 31 березня 2022 р.)*. - Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 69-71.
89. Самородова Л.Г. Система внутрішнього контролю в державному закладі професійної освіти та її обліково-інформаційне забезпечення. *Шістдесят треті економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 23-24 березня 2022 р.)*. - Львів, 2022. С. 26-28.

90. Семеренська А. Особливості аналізу фінансово-господарської діяльності бюджетної організації. *Управління розвитком*, 2013. № 11. С. 19-21.
91. Сердюк О.М., Гурова А.В. Особливості аналізу доходів та видатків бюджетних установ на прикладі. *Науковий вісник ДГТА*. 2017. № 3. С. 139-148.
92. Сопко В.В., Галак К.І. Інформаційне забезпечення обліку соціально-орієнтованої діяльності. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*, 2018. Вип. 1-2(44). С. 162-166. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/44_2_2018/35.pdf (дата звернення: 18.03.2022).
93. Суб'єкти господарювання : оподаткування, контроль та аудит : навчальний посібник / Г.М. Давидов, І.К. Дрозд, В.М. Іванков, О.Л. Макєєва, О.А. Магопєць, Г.Б. Назарова, В.В. Шалімов, Н.С. Шалімова, за ред. Г.М. Давидова. - Київ: ТОВ Видавництво Сова, 2016. 590 с.
94. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами / Затверджена наказом МФУ від 29.12.2015 р. № 1219 (редакція від 27.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16#Text> (дата звернення: 21.02.2022).
95. Трембіцька Л.О. Організація внутрішнього контролю. URL: <https://vseosvita.ua> (дата звернення: 18.02.2022).
96. Фоміна Т.В. Вимоги до функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Стан та перспективи розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю в умовах євроінтеграційних процесів : Матеріали міжнародної наукової інтернет-конференції, м. Чернівці, 26-27 листопада 2015 р. - Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. С. 271-273.*

97. Хмелюк А.В., Ломонос О.Ю., Фабриченко Т.В. Аналіз діяльності неприбуткових організацій: методологічний аспект. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 4. С. 50-58.
98. Чередниченко Т. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ : Автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.04; Київ: КНЕУ, 2003. 18 с.
99. Шалімова Н.С. Розвиток державного фінансового контролю в контексті економічної безпеки країни : зб. матер. I Міжнародного форуму. - Ірпінь : ДФСУ, УДФСУ, 2019. С. 75-79.
100. Штимер Л.Т. До питання фінансового аналізу діяльності установ державного сектору економіки. *Економічний форум*. 2016. № 2. С. 329-338.
101. Яришко О., Ткаченко Є. Фінансовий аналіз діяльності бюджетної організації. *Вісник Запорізького національного університету: Економічні науки*. - Запоріжжя : ЗНУ, 2008. № 1. С. 174-180.
102. Яценко В.М., Пронь Н.О. Внутрішній контроль на підприємствах України : проблеми розвитку та шляхи вирішення. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*, 2009. № 22. С. 3-7.